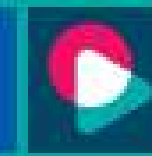

Михайло Богданович
Антоніна Назаренко

НАВЧАННЯ
БЕЗ МЕЖ

МАТЕМАТИКА

2

клас

ОСНОВА
видавнича група

Проект підручника видавничої групи "Основа"

Михайло Богданович
Антоніна Назаренко

МАТЕМАТИКА

Підручник для 2 класу
закладів загальної середньої освіти

Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України

rnk.com.ua/109897
Інтерактивний
електронний
додаток до підручника

Видавнича група «Основа»
2025

УДК 51:37.016.1(075.2)
Б73

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 21. 02. 2025 № 345)

Підручник створено відповідно до Типової освітньої програми,
розробленої під керівництвом О. Я. Савченко

Богданович М. В.
Б73 Математика : підруч. для 2 кл. закл. загал. серед. освіти /
М. В. Богданович, А. А. Назаренко.— Х. : Видавнича група
«Основа», 2025. : іл.

УДК 51:37.016.1(075.2)

© Богданович М. В., Назаренко А. А., 2025
© Видавнича група «Основа», 2025

Любий другокласнику! Люба другокласнице!

Ти — допитлива, здібна та кмітлива дитина, яка розгорнула цей дивовижний посібник. Ти вже вмієш рахувати, фантазувати, розгадувати загадки.

А чи бажаєш поринути ще глибше в захопливий світ математики?

Тебе напевно не злякають труднощі. Адже тобі притаманні наполегливість і старанність. Твої уважність, акуратність і любов до математики подолають будь які перешкоди. Рухайся вперед і дізнавайся нове! Бажаємо тобі успіхів!

Умовні позначення

— намалюй, розфарбуй у зошиті

— виконай письмово у зошиті

— порівняй у зошиті

— виконай дії з реальними об'єктами

— розгадай таємницю усно

— вимірйай, накресли у зошиті

— виконай у парі

— розв'яжи задачу в зошиті

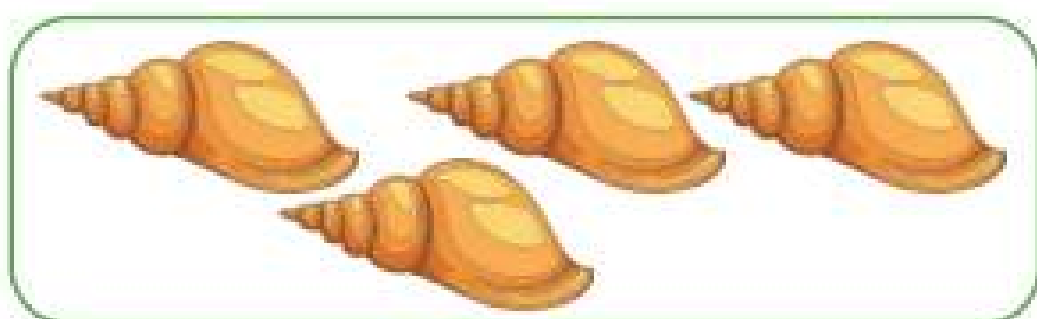

— підсумок уроку

Повторення вивченого в 1 класі

1 Додавання і віднімання в межах 10

1 Скільки великих мушель? Скільки малих?

Скільки всього мушель?

2 За таблицею склади в зошиті вирази. Обчисли їх.

Доданок	6	7	5	6	3	4	9
Доданок	3	2	3	2	4	5	1

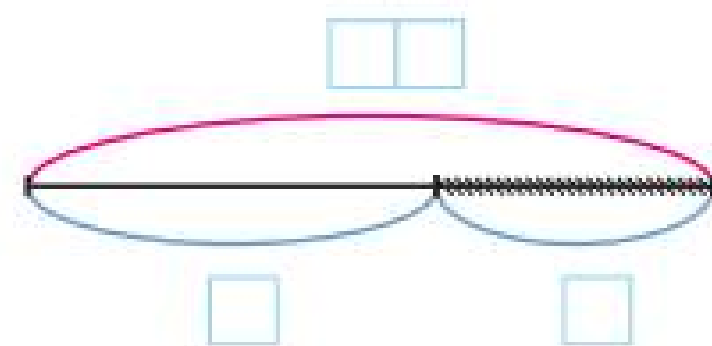
3 Настуся намалювала 4 медузи, Андрійко — 5. Скільки всього медуз намалювали діти?

4 Прочитай задачу. Доповни у зошиті схему. Розв'яжи задачу.

На березі було 10 дітей, 6 дітей побігли у море. Скільки дітей залишилось на березі?

5 Обчисли вирази в зошиті.

$$9 - 2 - 3$$

$$3 + 6 - 5$$

$$3 + 7 - 9$$

$$10 - 8 + 3$$

$$9 + 1 - 4$$

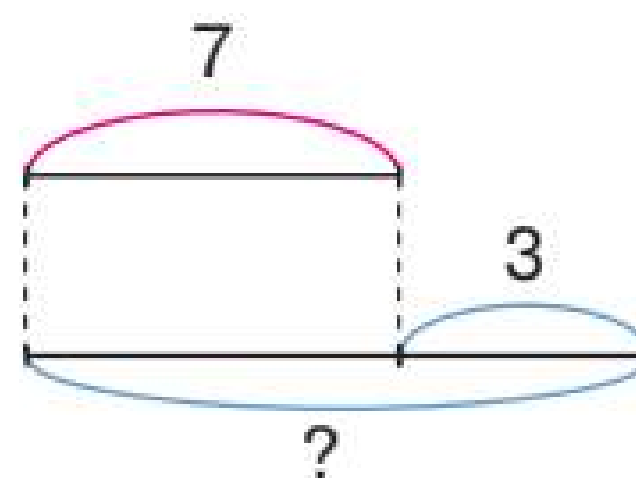
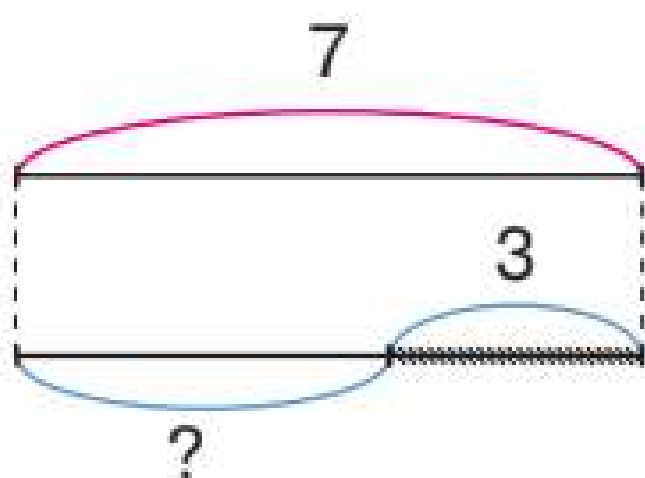
$$7 + 0 + 3$$

2 Додавання і віднімання в межах 10

1 Запиши вирази в зошит. Обчисли їх.

Зменшуване	8	6	5	7	10	7	9	8
Від'ємник	2	4	0	3	7	1	6	5

2 Яка задача відповідає якій схемі?
Розв'яжіть задачі.

На катері було 7 дітей, а дорослих — на 3 більше. Скільки дорослих було на катері?

На березі річки було 7 дітей, а в річці купалося на 3 дитини менше. Скільки дітей купалося в річці?

3 Обчисли вирази, порівняй їх значення.

$6 + 4 - 1$	та	$10 - 8 + 6$	$8 - 8 + 4$	та	$7 - 7 + 4$
$9 - 2 - 2$	та	$10 - 2 - 2$	$5 + 0 + 4$	та	$0 + 3 + 6$
$2 + 2 + 2$	та	$3 + 3 - 1$	$8 - 3 - 5$	та	$5 - 5 + 1$

4 Миші живуть 2 роки, а кролики — на 5 років більше. Скільки років живуть кролики?

3

Додавання і віднімання в межах 20

1 Запиши в зошиті відповідні числа.

1 дес. 2 од.

7 од.

1 дес. 9 од.

2 дес.

2 Порівняй не обчислюючи.

$14 + 2$ та $2 + 14$

$10 + 7$ та $7 + 10$

3 Маса сірого журавля 7 кг,
а степового — на 3 кг менша.
Яку масу має степовий
журавель?

4 Равлик Хрусь проповз 16 см,
а равлик Хрум — на 4 см менше.
Скільки сантиметрів проповз
равлик Хрум?

5 Обчисли вирази в зошиті.

$10 + 5$

$18 - 10$

$17 - 6$

$18 - 6$

$17 - 7$

$12 - 2$

$20 - 10$

$13 + 5$

6 Виклади з паличок таку фігуру.
Додай 2 палички так, щоб
отримати 6 квадратів.

4 Рівності і нерівності

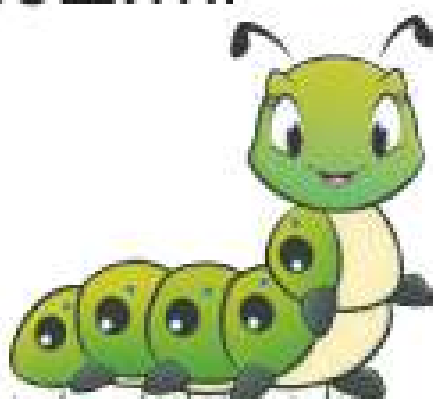

1 Обчисли вирази в зошиті.

$$13 + 3$$

$$18 - 4$$

$$11 + 6$$

Порівняй.

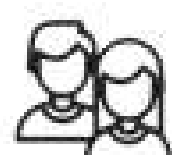
$$10 + 6 \text{ та } 18$$

$$7 \text{ та } 10 - 5$$

$$4 + 10 \text{ та } 17 - 2$$

НЕРІВНОСТІ

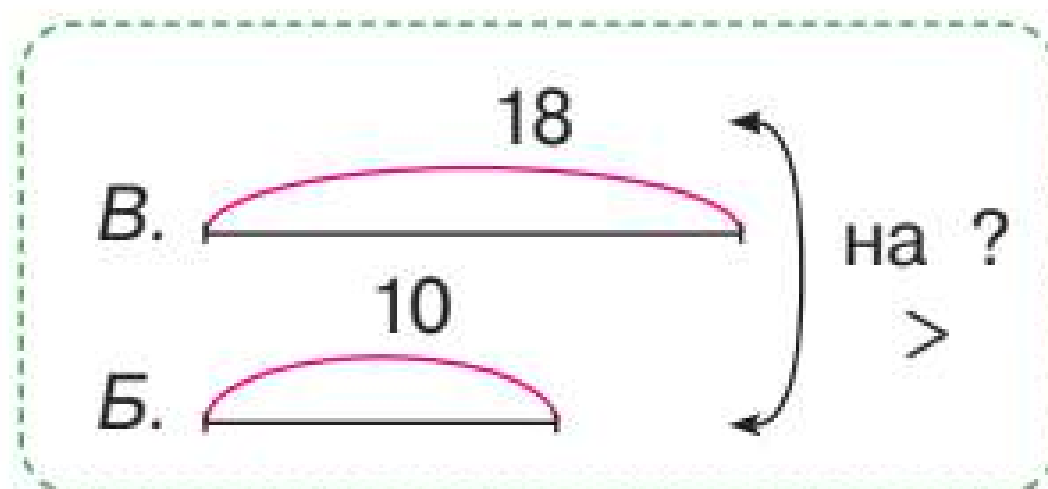
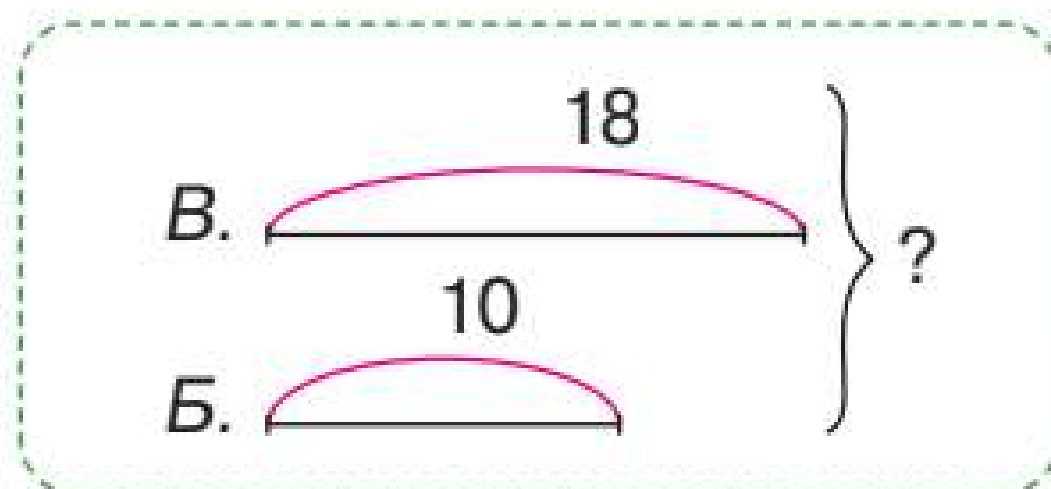
РІВНОСТІ

Виберіть назву для записів кожного стовпчика. Доведіть правильність вашого вибору.

2 Василянка зробила 18 світлин, а її молодший братик — 10. На скільки більше світлин зробила Василянка, ніж її брат? Визнач схему, яка підходить до задачі.

3 Василянка зробила 14 світлин із квітами і 10 — із тваринами. На скільки менше світлин із тваринами зробила дівчинка?

7 Порівняй. Підкресли рівності.

$$7 + 10 \text{ та } 12 + 5$$

$$16 - 3 \text{ та } 18 - 4$$

$$11 + 8 \text{ та } 20 - 1$$

$$3 + 12 \text{ та } 19 - 3$$

6 Виміряй відрізки. На скільки сантиметрів перший відрізок довший за другий?

5

Додавання і віднімання в межах 100

- 1 Запиши числа. Підкресли кількість десятків і одиниць відповідним кольором.

42

55

15

29

84

71

30

- 2 Обчисли вирази в зошиті.

$40 + 6$

$69 + 1$

$75 - 5$

$97 - 7$

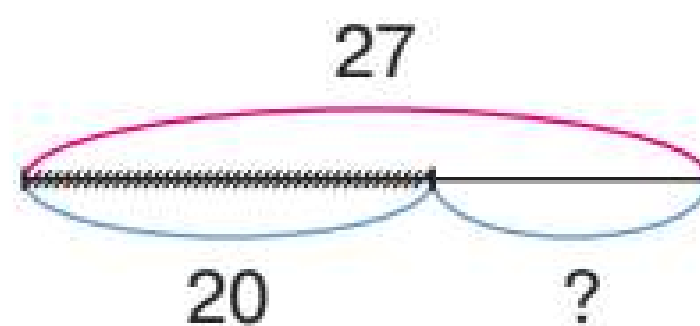
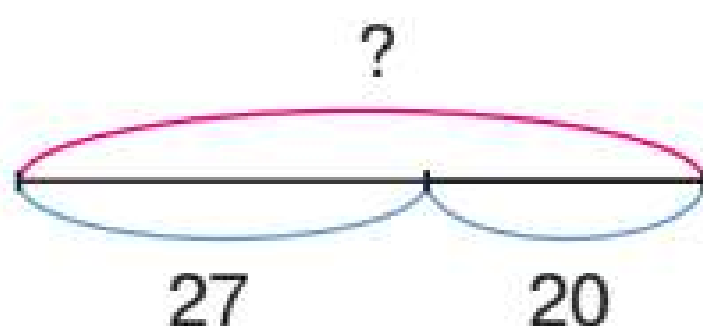
$80 - 1$

$40 + 60$

- 3 Постав питання до задачі, обери відповідну схему. Розв'яжи задачу.

Для аплікації брат і сестра приготували 27 засушених листочків, але використали 20 листочків. Скільки...

- 4 Упиши відповідні знаки: «+» або «-».

$5 \text{ } \star \text{ } 10 > 15 - 1$

$37 \text{ } \star \text{ } 1 < 30 + 8$

$59 - 50 = 10 \text{ } \star \text{ } 1$

6 Додавання і віднімання в межах 100

- 1 Запиши числа 93, 77, 84, 51 у вигляді суми.

$$45 = 40 + 5$$

- 2 Склади й розв'яжи задачу за малюнком в зошиті.

8 вуликів

29 вуликів

на ? >

- 3 У Радочки була стрічка завдовжки 8 дм. До її кінця дівчинка приклала стрічку завдовжки 2 см. Яка загальна довжина стрічки?

- 4 Позначте одиниці вимірювання.

$$1 \text{ дм} = \text{☆} \text{ см}$$

$$6 \text{ дм} = \text{☆} \text{ см}$$

$$9 \text{ дм} = \text{☆} \text{ см}$$

$$7 \text{ дм} = \text{☆} \text{ см}$$

- 5 Обчисли вирази.

$$6 - 5 + 50$$

$$9 - 4 + 70$$

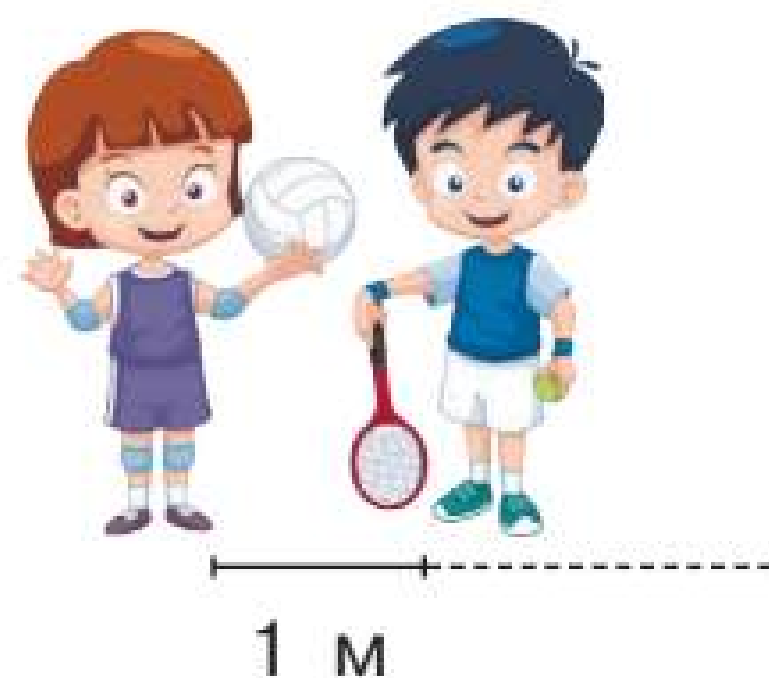
$$46 - 40 - 1$$

$$90 + 8 - 1$$

$$60 - 1 - 9$$

$$3 + 6 + 80$$

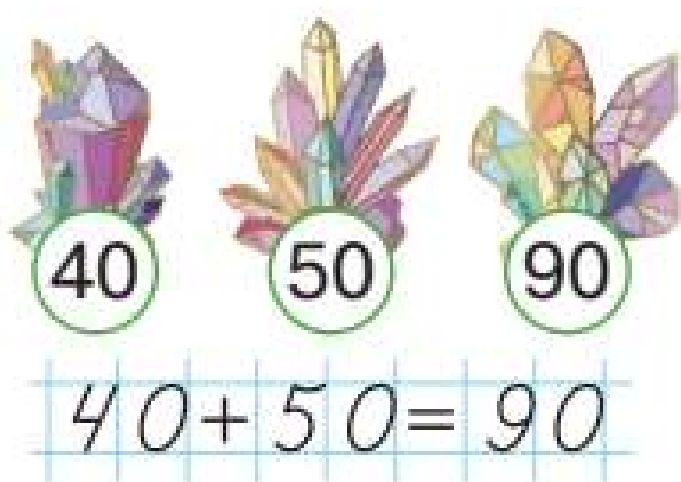
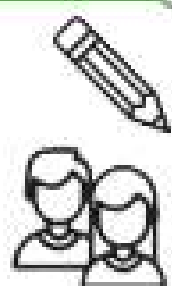
- 6 На тренуванні спортсмени та спортсменки вишикувалися в один ряд на відстані 1 м одне від одного. Весь ряд виявився завдовжки 25 м. Скільки було спортсменів і спортсменок?

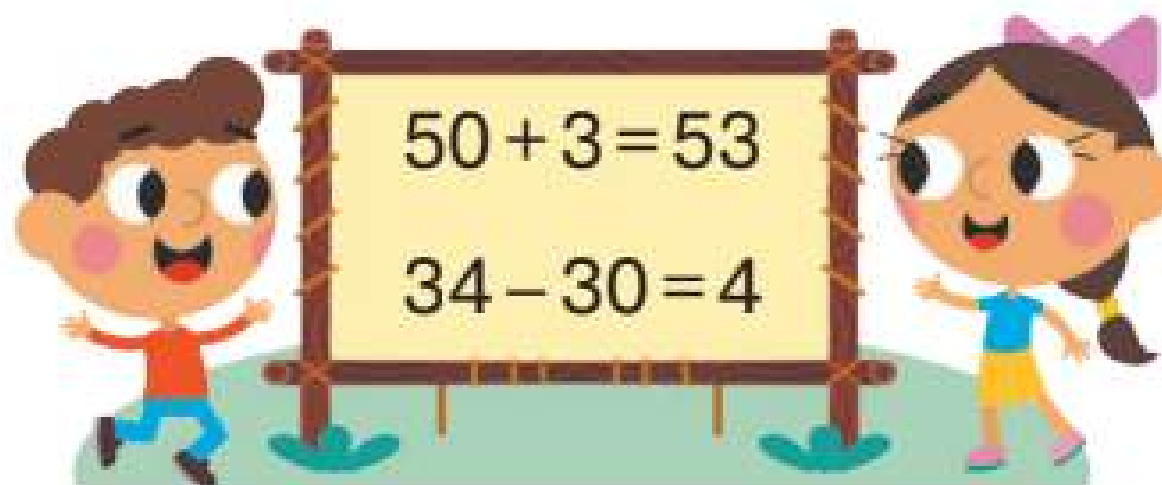
7

Читання виразів. Знаходження невідомого доданка

- 1 Склади й запиши в зошиті всі можливі рівності з по даних чисел.

- 2 Прочитайте по різному.

- 3 До їдальні привезли яблука та груші. Усього 60 кг фруктів. Яблук було 40 кг. Скільки кілограмів груш привезли до їдальні?

Добудуй в зошиті короткий запис до задачі. Розв'яжи її.

Ябл. — 40 кг
Гр. — ☆ кг

- 4 Родина купила овочі на зиму. У машину завантажили 36 кг овочів. Які овочі придбала сім'я? Назви.

- 5 Обчисли вирази, порівняй їх у зошиті.

$7 + 2$ та $43 + 1$

$59 + 1$ та $60 - 1$

$73 - 1$ та $80 - 1$

$98 - 8$ та $100 - 10$

$84 - 80$ та $10 - 7$

$60 + 20$ та $50 + 30$

8 Геометричні фігури. Гроші

- 1 Обчисли в зошиті. З кожної пари виразів склади рівності чи нерівності за зразком.

$6 + 30$ $30 + 5$ $6 + 30 > 30 + 5$ $7 + 40$ $40 + 7$
 $80 + 6$ $90 - 1$ $7 + 2$ $9 - 8$

- 2 У Марійки в скарбничці 40 грн, у Ромчика — стільки ж. Скільки всього грошей у дітей?

- 3 Світланка, Дмитрик, Оленка і Степанко купили в шкільному буфеті ласощі. Склади та обчисли вирази, щоб дізнатися, скільки грошей витратила кожна дитина.

Світланка купила горішки і пончик, Дмитрик — зефір, яблуко, горішки, Оленка — булку, зефір, горішки.

- 4 У тебе є 50 грн. Визнач товари, які ти зможеш купити.

Чи залишиться в тебе решта?

9

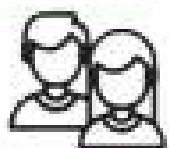
Додавання і віднімання в межах 100. Одиниці вимірювання часу

1 Який сьогодні день, якщо завтра буде четвер?

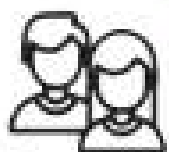
Який день був учора, якщо завтра вівторок?

3 Назвіть одиниці вимірювання часу в порядку збільшення.

Година, рік, доба, місяць, тиждень

4 Запишіть в зошиті, котру годину показує кожний годинник.

2 Прочитай і порівняй задачі. Побудуй до них схеми і розв'яжи задачі.

Кирило зібрав 30 грибів, а Марічка — на 10 більше. Скільки грибів зібрала дівчинка?

У Кирила — 30 грибів, у Марічки — 10. На скільки більше грибів зібрав хлопчик?

8 В перший стовпчик запиши вирази, значення яких менші за 50, в другий стовпчик — із значенням більшими за 50.

$64 - 1$

$30 + 6$

$70 - 1$

$3 + 60$

$80 - 40$

$10 + 80$

Таблиці додавання і віднімання в межах 20 з переходом через десяток

10 Додавання і віднімання частинами

- 1 Діти виготовляли аплікацію — гусеницю із 10 кружечків. Запиши в зошиті, скільки кружечків залишилося приклеїти кожній дитині.

Діти	Приклеїли
Івась	6
Софійка	8
Назарчик	4
Ганнуся	7

- 2 Розклади подані числа на два доданки.

$$3 = 2 + \text{☆}$$

$$5 = 1 + \text{☆}$$

$$8 = 7 + \text{☆}$$

$$6 = 3 + \text{☆}$$

- 3 Доповни схему. Розв'яжи задачу.

У букеті 7 рожевих жоржин, 3 білі та 1 фіолетова. Скільки всього жоржин у букеті?

- 4 Склади й розв'яжи задачу за малюнком.

Білі	Лисички	Маслюки
		
4 кг	6 кг	7 кг

- 5 Обчисли вирази в зошиті.

$$7 + 3 + 2$$

$$8 + 2 + 7$$

$$8 + 2 + 8$$

$$9 + 1 + 2$$

$$6 + 4 + 3$$

$$7 + 3 + 5$$

$$8 + 2 + 4$$

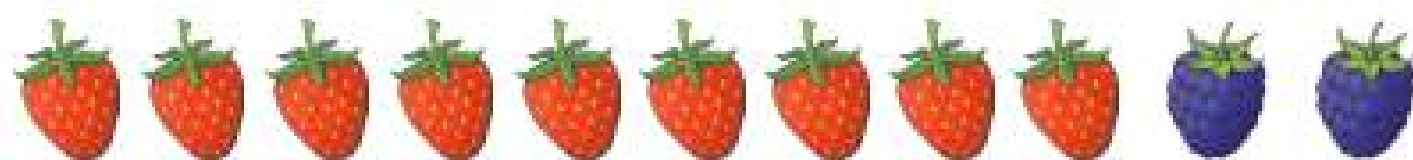
$$5 + 5 + 6$$

$$9 + 1 + 9$$

- 1 Пояснить за допомогою малюнків.

$$9 + 2$$

$$9 + 1 + 1$$

$$9 + 2$$

$$11 - 2$$

$$11 - 1 - 1$$

$$11 - 2$$

- 2 Роман сконструював 11 вагончиків. Два вагончики прикріпив до потяга. Скільки вагончиків залишилося прикріпити?

- 3 Для побудови вежі Олесі потрібно 9 великих цеглинок і 2 маленькі. Скільки всього цеглинок потрібно Олесі?

- 4 Обчисли вирази, порівняй їх у зошиті.

$$5 + 10 \text{ та } 20 - 1$$

$$18 - 6 \text{ та } 10 + 2$$

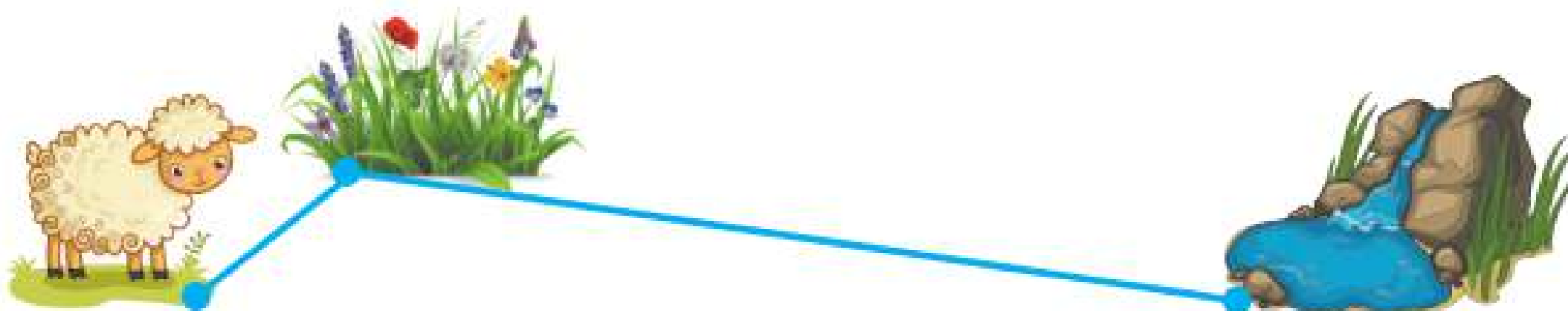
$$14 + 3 \text{ та } 10 + 6$$

$$8 - 7 + 5 \text{ та } 9$$

$$11 \text{ та } 9 - 5 + 6$$

$$19 + 1 - 10 \text{ та } 10$$

- 5 Виміряй довжину ламаної. Результати запиши в зошит.

12 Таблиця додавання і віднімання числа 2

1 Склади таблиці додавання і віднімання числа 2.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
+2									

	3	4	5	6	7	8	9	10	11
-2									

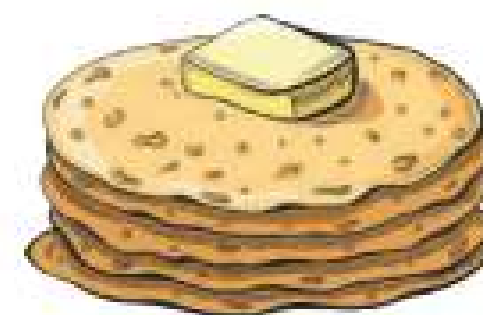
2 Бабуся спекла млинці. Коли Оленка та Максимко з'їли 2 млинці, на тарілці залишилося 9 млинців. Скільки млинців спекла бабуся?

Було — ?

З'їли — 2 млинці

Залишилося — 9 млинців

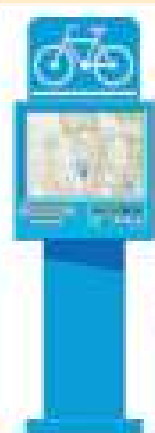

$$\begin{array}{ccccccc} \text{Зменшуване} & & \text{Від'ємник} & & \text{Різниця} \\ ? & - & 2 & = & 9 \end{array}$$

Щоб знайти зменшуване, потрібно до різниці додати від'ємник.

$$2 + 6 = 8$$

3 Склади й розв'яжи задачу за малюнком.

Було — ?

Взяли — 7

Залишилося — 3

4 Визнач, чому дорівнює зменшуване у кожному виразі. Запиши в зошиті приклади.

$$\star - 5 = 10 \quad \star - 60 = 30 \quad \star - 24 = 40 \quad \star - 4 = 6 \quad \star - 13 = 5$$

2 Пояснить за допомогою малюнків.

$8 + 3$

$+2 \quad +1$

$8 + 2 + 1$

$11 - 3$

$-2 \quad -1$

$11 - 1 - 2$

3 Виконай обчислення за допомогою лінійки. Результати запиши в зошиті.

$9 + 3$

$12 - 3$

4 В ігровій кімнаті було 8 літаків. Принесли ще 3. Скільки всього літаків стало в ігровій кімнаті?

5 Дідусь із бабусяю знайшли гриби. Три гриби використали для супу, а решту 9 — для пиріжків.

Скільки всього грибів зібрали дідусь із бабусяю?

6 Обчисли приклади в зошиті.

$9 + 3 - 10$

$11 - 3 + 2$

$11 - 2 + 3$

$7 + 2 + 3$

$12 - 0 - 3$

$6 + 3 + 2$

14 Таблиця додавання і віднімання числа 3

- 1 Склади і запиши в зошиті таблиці додавання і віднімання числа 3.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
+3									

	4	5	6	7	8	9	10	11	12
-3									

- 2 На аеродромі стояло 12 літаків. Після того як декілька з них піднялися в небо, залишилося 3 літаки. Скільки літаків піднялося в небо?

Стояло — 12 л.

Піднялося — ? л.

Залишилося — 3 л.

Зменшуване

12

—

Від'ємник

?

=

Різниця

3

Щоб знайти від'ємник, потрібно від зменшуваного відняти різницю.

- 3 Добудуй схему задачі в зошиті. Розв'яжи задачу її.

У літаку було 14 спортсменів і спортсменок. Декілька з них вистрибнули з парашутом.

Залишилося троє. Скільки людей уже вистрибнули?

- 4 Обчисли вирази в зошиті.

$8 + 3 - 2$

$11 - 2 + 3$

$12 - 2 - 9$

$9 + 3 - 2$

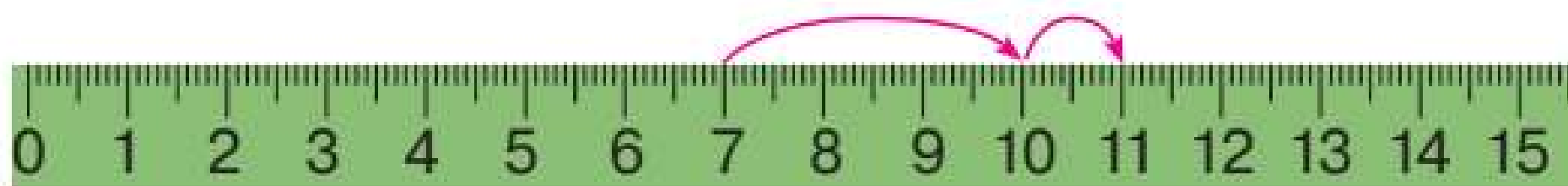
$12 - 3 + 2$

1 Знайди суми за поданими записами та малюнками.

$$7 + 4 = \star$$

3
1

$$8 + 4 = \star$$

2
2

2 Знайди й запиши в зошиті різниці за поданими записами та малюнками.

$$11 - 4 = \star$$

1
3

$$12 - 4 = \star$$

3 Родина зібрала 11 кг яблук.

Коли з частини яблук зварили повидло, залишилося 4 кг яблук. Скільки кілограмів яблук пішло на повидло?

4 Обчисли кругові вирази в зошиті.

$9 + 2$

$10 - 3$

$8 + 4$

$17 - 4$

$7 + 10$

$12 - 2$

$13 - 10$

$3 + 6$

$11 - 3$

16

Таблиця додавання і віднімання
числа 4

- 1 Склади і запиши в зошиті таблиці додавання і віднімання числа 4.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
+4									

	5	6	7	8	9	10	11	12	13
-4									

- 2 Порівняй задачі. Накресли їх схеми в зошиті. Розв'яжи задачі.

Андрійко хоче розфарбувати 12 осінніх листочків. Хлопчик розфарбував де кілька листочків, і йому залишилося розфарбувати ще 4. Скільки листочків розфарбував хлопчик?

Світланка зібрала осінні листочки для виробів. З чотирьох листочків дівчинка зробила метелика, і в неї залишилося ще 9. Скільки всього листочків зібрала дівчинка?

- 3 Накресли відрізок, який є різницею поданих.

- 4 Усно виправ помилки, які трапляються у рівностях.

$7 + 4 = 11$

$18 - 5 = 12$

$12 - 3 = 8$

$9 + 4 = 13$

$11 - 3 = 9$

$12 - 4 = 8$

$11 - 2 = 7$

$11 - 4 = 8$

$13 - 4 = 9$

1 Запиши та обчисли вирази в зошиті.

- Сума чисел 8 і 4:
- Різниця чисел 11 і 3:
- Різниця чисел 13 і 4:

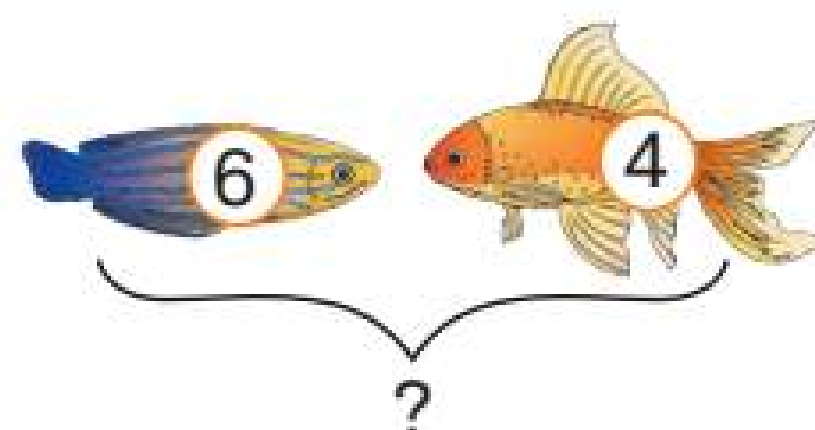

2 В акваріумі було 4 золоті рибки та 6 неонів. Скільки всього рибок було в акваріумі?

Розв'яжи задачу в зошиті.

Неони — 6 р. }
Золоті — 4 р. } ?

3 Порівняйте умови задач. Чим вони схожі? Чим відрізняються?

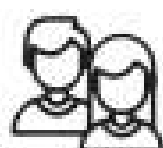
В акваріумі плавало 10 рибок. Серед них — 6 неонів і декілька золотих рибок. Скільки золотих рибок в акваріумі?

Неони — 6 р. }
Золоті — ? } 10

В акваріумі плавало 10 рибок. Серед них — декілька неонів і 4 золоті рибки. Скільки неонів було в акваріумі?

Неони — ? }
Золоті — 4 р. } 10

Такі задачі називаються **пряма** та **обернена**.

Доповніть речення.

В оберненій задачі невідоме стає ...

А одне з числових даних стає ...

18 Додавання і віднімання числа 5

- 1 Як знайти суму $7+5$ і різницю $13-5$ за шкалою лінійки?

$$7+5$$

$$13-5$$

- 2 Обчисли вирази в зошиті.

$$6+5$$

$$8+5$$

$$9+5$$

$$5+6$$

$$5+8$$

$$5+9$$

- 3 Склади в зошиті задачі за короткими записами. Як називаються такі задачі?

Було — 11 л
Випили — 4 л
Залишилося — ?

Було — 11 л
Випили — ?
Залишилося — 7 л

Було — ?
Випили — 4 л
Залишилося — 7 л

- 4 Як можна різними способами знайти різницю чисел 13 і 4? Поясніть відповіді дітей.

Олесь:

$$13-3-1=9$$

Яринка:

$$13 \text{ — це } 10 \text{ і } 3$$
$$10-4=6 \quad 6+3=9$$

Павлик:

$$13 \text{ — це } 9 \text{ і } 4, \text{ відповідно } 13-4=9$$

Таблиця додавання і віднімання числа 5

1 Склади і запиши таблицю додавання і віднімання числа 5.

6	7	8	9
---	---	---	---

 $+5$

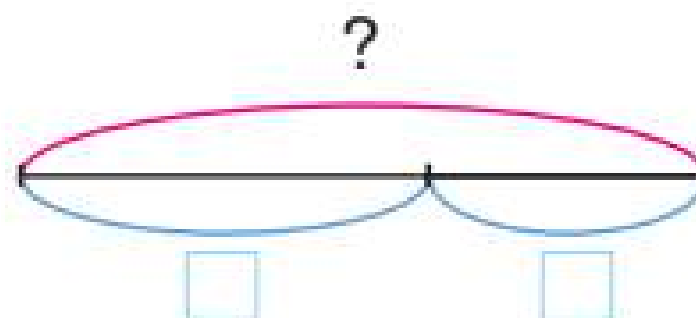
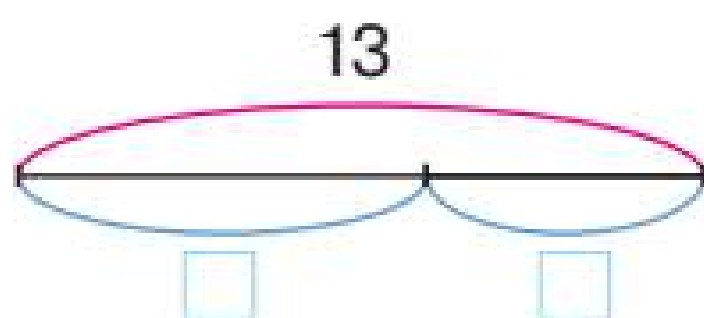
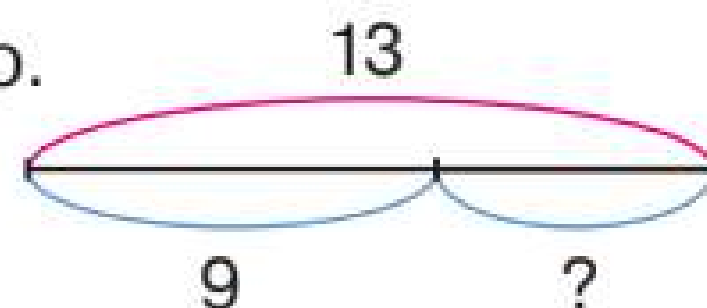
11	12	13	14
----	----	----	----

 -5

2 Склади й розв'яжи задачу за схемою.

Склади обернені до неї задачі за поданими схемами.

3 Матуся дала Поліні 8 груш, 5 слив і 2 цукерки. Скільки всього фруктів дала матуся Поліні?

6 Знайди довжину ламаної.

5 Розв'яжи приклади в зошиті.

$8+5$ та $5+8$

$7+2+5$ та 13

$14-5-6$ та 5

$12-5$ та $11-4$

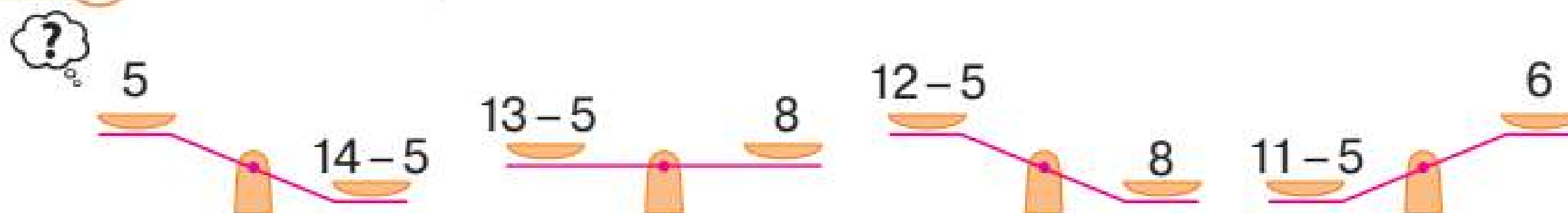
$13-4+2$ та 11

12 та $11-5+4$

20 Додавання і віднімання числа 6

1 На яких терезах помилка? Назви відповідний малюнок.

2 Поясни обчислення виразів. За потреби користуйся шкалою лінійки.

$$9+6$$

$$8+6$$

$$7+6$$

$$6+6$$

$$13-6$$

$$15-6$$

$$12-6$$

$$14-6$$

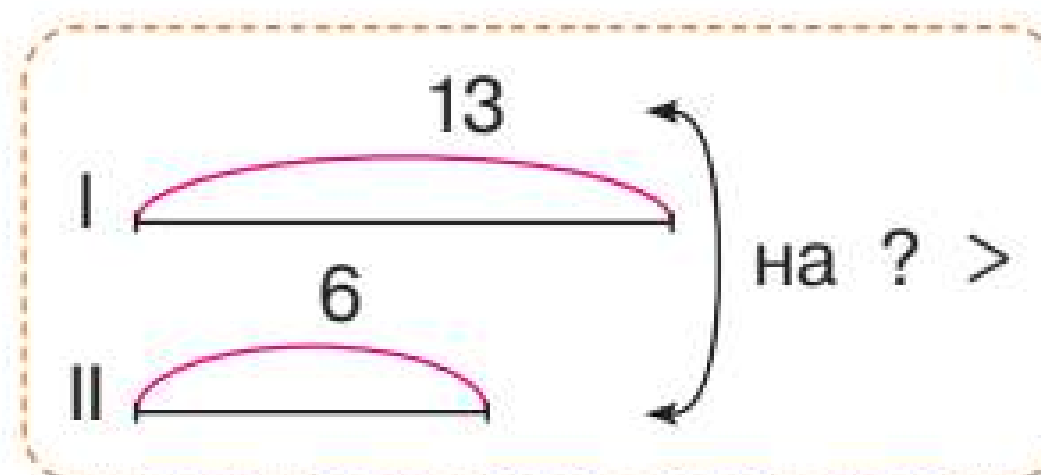
3 Склади задачу за коротким записом.
Розв'яжи її.

Іванко — 6
Соломійка — стільки ж } ?

4 Склади й розв'яжи задачу за схемою.
Запиши в зошиті.

5 Обчисли вирази в зошиті.

$$3+6+5$$

$$12-3+5$$

$$5+4+5$$

$$5+6-10$$

$$6+6-2$$

$$9+6+1$$

$$13-4+2$$

$$15-5+6$$

$$9+4-5$$

Таблиця додавання і віднімання числа 6

- 1 Склади і запиши таблицю додавання і віднімання числа 6.

5	6	7	8	9
---	---	---	---	---

 $+6$

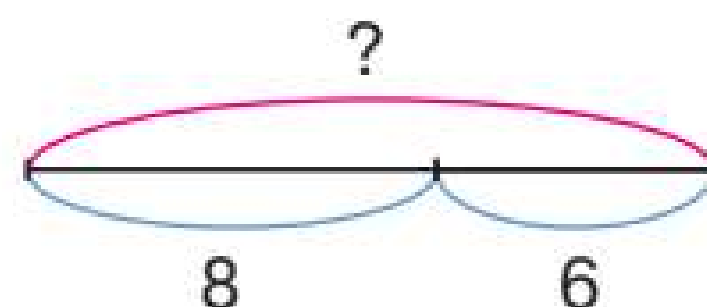
11	12	13	14	15
----	----	----	----	----

 -6

- 2 У змаганнях із шахів брали участь 8 хлопців і 6 дівчат. Скільки всього дітей брали участь у змаганнях? Обери модель до задачі, яка для тебе є більш зручною. Розв'яжи задачу.

Хлопців — 8
Дівчат — 6 } ?

Діти	Кількість	Всього
Хлопці	8	} ?
Дівчата	6	

- 3 Змодельюй задачу зручним для тебе способом. Розв'яжи. Богдан виграв у шахи 12 партій, а 4 — програв. На скільки більше партій Богдан виграв, ніж програв?

- 4 Змагання із шахів у школі тривали тиждень і 5 днів. Скільки днів тривали змагання?

- 5 Обчисли. Перепиши таблицю в зошит, обчисли вирази і додай відповідні букви.

М 15 – 6 Н 6 + 6 П 14 – 6 Ч 12 – 5
О 7 + 6 Е 11 – 6 І 11 – 5

7	5	9	8	6	13	12
---	---	---	---	---	----	----

- 1 Обчисли вирази на веселках. На якій веселці найбільші числа?

- 2 Змоделюй задачу. Розв'яжи.

Довжина тіла карликової африканської білки від носика до хвостика — 7 см, а з хвостиком — на 5 см більше. Яка довжина цієї білочки від кінчика носика до кінчика хвостика?

- 3 Склади задачу, для розв'язання якої потрібно від 13 відняти 6. Змоделюй і розв'яжи задачу в зошиті.

- 4 Михайлінка вирізала для аплікації 5 трикутників, 3 круги і 6 чотирикутників. Скільки всього багатокутників вирізала Михайлінка?

- 5 Обчисли вирази в зошиті і порівняй їх.

$7+5-6$ та $11-4-2$

$10-6+7$ та $9+2+0$

$9+3-4$ та $12-3-1$

$9-4+6$ та $15-6+3$

- 6 Обчисли вирази в зошиті.

$11-6+5$

$6+6-3$

$15-6-6$

$17-7-7$

$5+5+5$

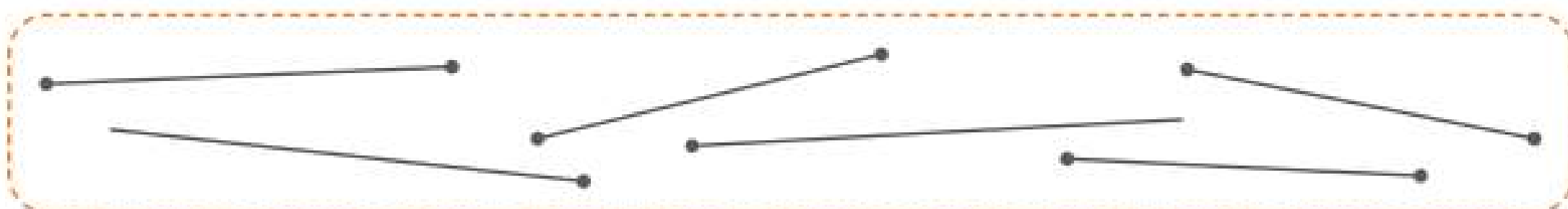
$13-5-6$

$10+4-5$

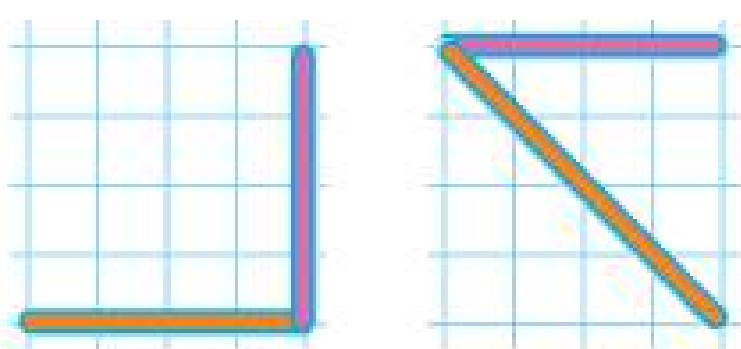
$13-6+5$

$14-5+3$

1 Чим різняться промені та відрізки?

2 Розглянь малюнки.

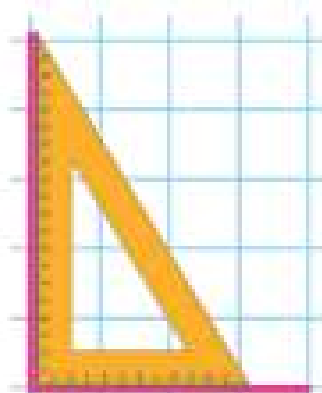

Два промені, що виходять з однієї точки, утворюють **кут**.

3 У косинця є прямий кут.

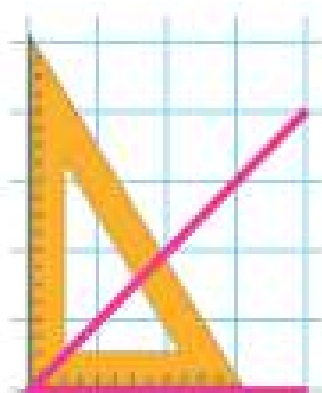

Якщо сторони кута збігаються зі сторонами косинця, кут має назву **прямий**.

кут прямий

Кути, які відрізняються від прямого, називаються **непрямі**.

4 Розв'яжи задачу. Усно склади задачі, обернені до по даної.

У мисці лежало 15 огірків. Для салату використали 6 огірків. Скільки огірків залишилося в мисці?

5 Постав знак «+» або «-», щоб нерівності були правильними.

$$9 \text{ } \star \text{ } 5 < 15$$

$$8 \text{ } \star \text{ } 3 > 10$$

$$9 \text{ } \star \text{ } 4 < 13$$

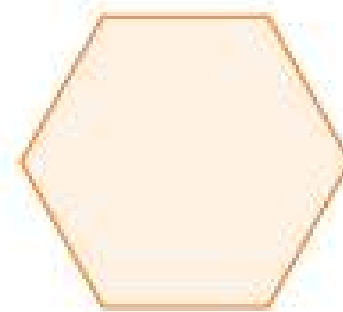
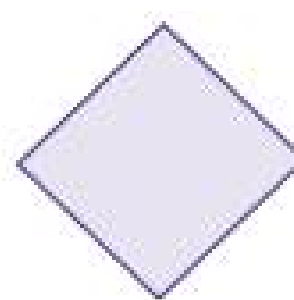
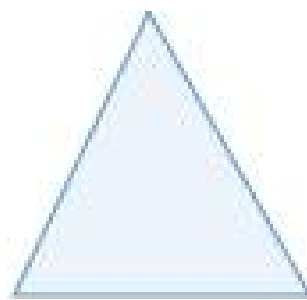
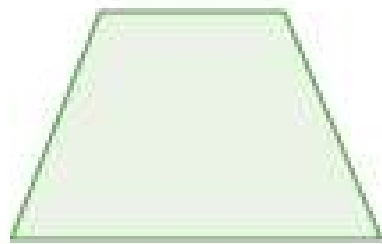
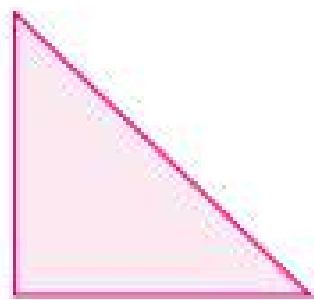
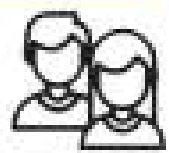
$$7 \text{ } \star \text{ } 5 > 11$$

$$14 \text{ } \star \text{ } 6 < 9$$

$$12 \text{ } \star \text{ } 3 > 8$$

24 Многокутники. Периметр многокутника

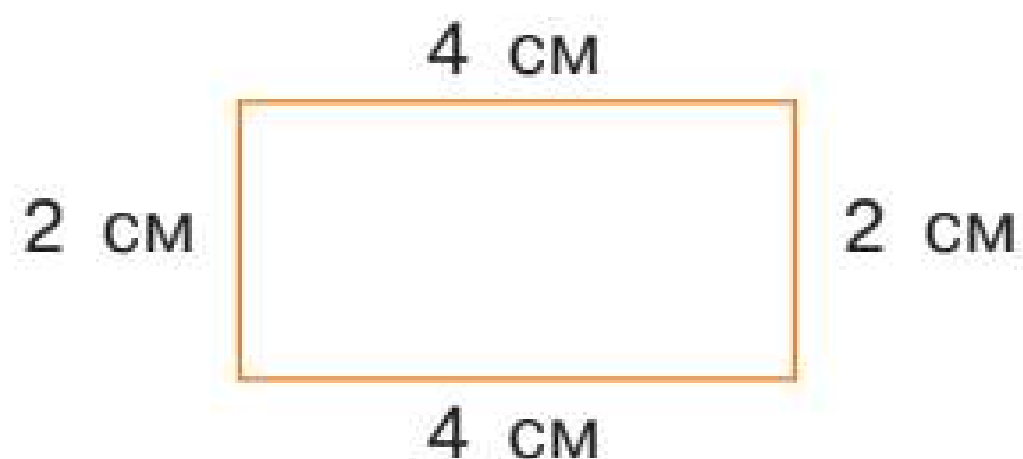
1 Як можна назвати ці фігури?

Яке твердження правильне?

- Многокутники — це всі геометричні фігури.
- У многокутників немає кутів.
- Многокутник — це замкнена ламана лінія.

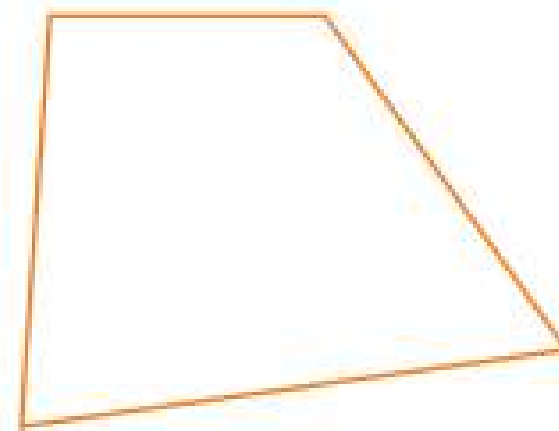
2 Знайди довжину замкненої ламаної лінії.

Довжина замкненої ламаної лінії називається **периметр**.

Периметр многокутника — це сума довжин його сторін.

3 Вимірй і запиши в зошиті довжину замкненої ламаної лінії.

4 Впиши в зошиті парами рівні між собою вирази за зразком.

$14 - 6$

$5 + 6$

$12 - 5$

$11 - 4$

$9 + 4$

$11 - 2$

$11 - 3$

$7 + 4$

$8 + 5$

$13 - 4$

Зразок: $14 - 6 = 11 - 3$

- 1 Знайди суми, користуючись переставним законом додавання.

$4 + 7$

$5 + 7$

$6 + 7$

- 2 Поясни додавання числа 7.

$7 + 7$

$8 + 7$

$9 + 7$

- 3 Знайдіть різниці чисел будь яким способом. Поясніть.

$13 - 7$

$14 - 7$

$15 - 7$

$16 - 7$

- 4 Нарисуй схему задачі.

Розв'яжи задачу.

Кирило Кожум'яка використав 7 бочок смоли з 12. Скільки бочок смоли залишилося?

- 5 Склади й розв'яжи задачу за малюнками та записами.

Окунців — 9
Щучок — 6 } ?

- 6 Склади та обчисли в зошиті вирази за зразком.

$9 + 7 = 16$

$6 + 7$

$8 + 7$

$7 + 9 = 16$

$16 - 7 = 9$

$16 - 9 = 7$

26 Таблиця додавання і віднімання числа 7

- 1 Склади і запиши таблицю додавання і віднімання числа 7.

4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---

 + 7

11	12	13	14	15	16
----	----	----	----	----	----

 - 7

- 2 Запиши в зошиті та обчисли кругові вирази.

$11 - 5 + 7$

$15 - 7 + 2$

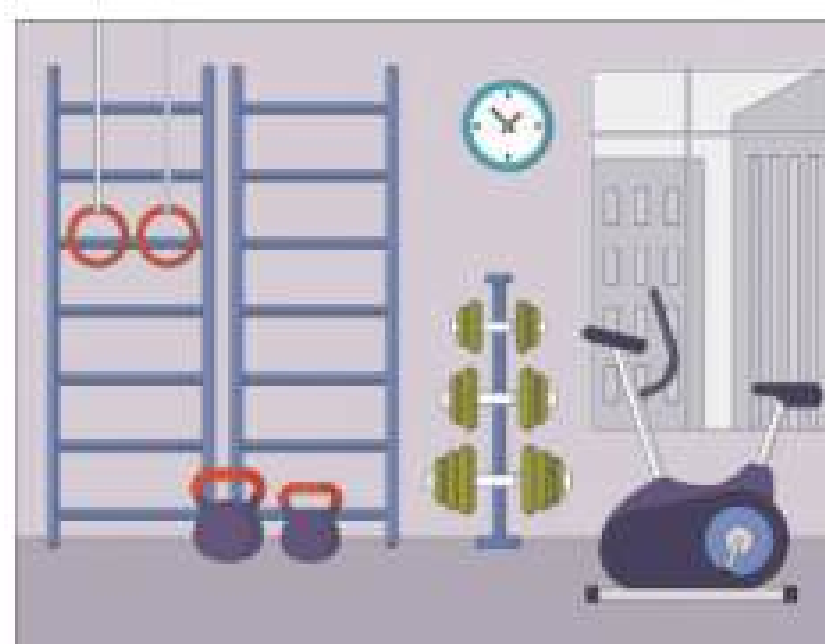
$14 - 7 + 5$

$12 - 7 + 6$

$13 + 1 + 1$

$10 - 2 + 6$

- 3 У тренажерний клуб повинні завести 15 нових тренажерів. Сім з них завезли до обіду, решту — після обіду. Скільки тренажерів завезли по обіді?

- 4 У класі всі діти відвідують спортивні гуртки. Дев'ятеро займаються плаванням, шестеро — легкою атлетикою. Скільки дітей у класі?

- 5 Від смужки завдовжки 16 см відрізали частину завдовжки 7 см. Яка довжина решти? Обчисли і накресли в зошиті.

- 6 Обчисли вирази в зошиті.

$14 - 6 + 4$

$13 - 7 + 6$

$11 - 3 + 5$

$15 - 7 + 4$

$17 - 7 + 9$

$12 - 9 + 7$

Таблиця додавання і віднімання числа 8

- 1 Знайди усно суми, використовуючи переставний закон додавання.

$3 + 8 = \star$

$4 + 8 = \star$

$5 + 8 = \star$

- 2 Склади і запиши таблицю додавання числа 8.

3	4	5	6	7	8	9	+8
---	---	---	---	---	---	---	----

- 3 Поясни різні способи знаходження різниці.

- Віднімай частинами число 8.

$15 - 8$

$16 - 8$

$17 - 8$

$(15 - 5) - 3$

- Використовуй таблицю додавання.

$12 - 8$

$11 - 8$

- Виконай віднімання за зразком.

$13 - 8$

$14 - 8$

$10 \quad 3$

$10 - 8 = 2$

$2 + 3 = 5$

- 4 Зранку термометр показував 7 градусів тепла, а вдень — 13. На скільки градусів підвищилася температура вдень?

- 5 Зранку термометр показував 7 градусів тепла. Опівдні температура підвищилася на 6 градусів. Скільки градусів тепла показував термометр опівдні?

28 Таблиця додавання і віднімання числа 9

1 Поясни додавання і віднімання числа 9.

$9 + 9$

$18 - 9$

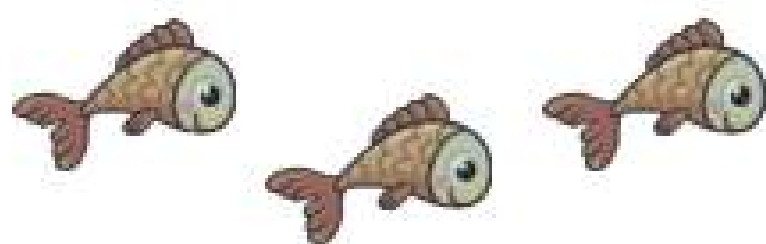
2 Розв'яжи задачі в зошиті.

Марічку з друзями пригостили яблуками в кошику. Коли діти з'їли 9 яблук, у кошику залишилося ще 5. Скільки яблук було в кошику?

3 Данилко впіймав 5 карасів, його старший брат — 8, а тато — 14. На скільки більше карасів упіймав тато, ніж син?

• Обери правильне розв'язання.

$8 + 5 = 13$

$8 - 5 = 3$

$14 - 8 = 6$

$14 - 5 = 9$

4 Обчисли вирази в зошиті.

$9 + 9 - 10$

$3 + 9 - 5$

$7 + 9 + 1$

$2 + 9 - 11$

$8 + 9 - 7$

$12 - 8 + 9$

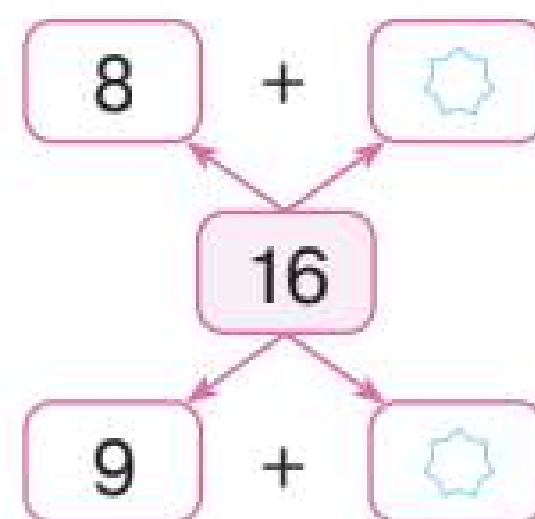
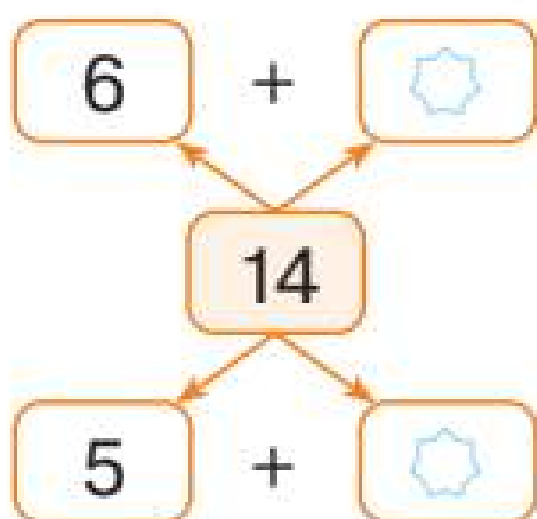
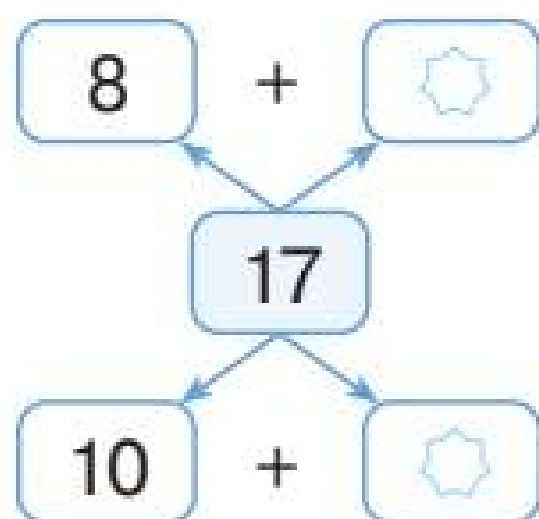
$4 + 9 - 7$

$8 - 4 + 9$

$6 + 9 - 8$

Додавання і віднімання в межах 20 з переходом через десяток

1 Назви числа, яких бракує в записах.

2 Запиши в зошиті та обчисли вирази.

- Зменшуване — 12, від'ємник — 3. Знайди різницю.
- Перший доданок — 8, другий — 9. Знайди суму.
- Зменшуване дорівнює 14, від'ємник — 9. Знайди різницю.
- Знайди суму двох доданків: 6 і 8.

3 Розв'яжи задачу. Склади обернені до неї задачі.

Коли від пасажирського потягу від'їжджали 7 вагонів, у ньому залишилося ще 8. Скільки вагонів мав потяг?

4 Склади за малюнком задачу. Розв'яжи її в зошиті.

Було — 14

Вийшли — 5

Залишилося — ?

5 Накресли в зошиті прямокутник, довжина якого становить 5 см, а ширина — 2 см. Обчисли його периметр.

6 Обчисли вирази в зошиті. Підкресли вирази з від'ємником 8.

$8 - 3$

$18 - 8$

$8 + 7$

$16 - 8$

$0 + 8$

$13 - 8$

$13 - 5$

$5 + 7$

$17 - 8$

$8 - 0$

30 Закріплення вивченого

1 На який корабель везе вантаж гелікоптер?

$$9 + 7 - 8$$

$$5 + 8 - 7$$

$$6 + 8 - 7$$

$$9 + 9 - 8$$

2 В автомобільних перегонах беруть участь 17 спортсменів. Восьмеро з них — не вперше на перегонах. Скільки новачків беруть участь у перегонах?

3 Доповни задачу даними, розв'яжи в зошиті.

На стоянці було декілька машин. Виїхало машин. Після цього на стоянці залишилося машин. Скільки машин було на стоянці спочатку?

4 Обчисли вирази в зошиті.

$$12 - 5 + 7$$

$$6 + 6 - 5$$

$$12 - 9 + 8$$

$$11 - 5 + 8$$

$$10 + 10 - 1$$

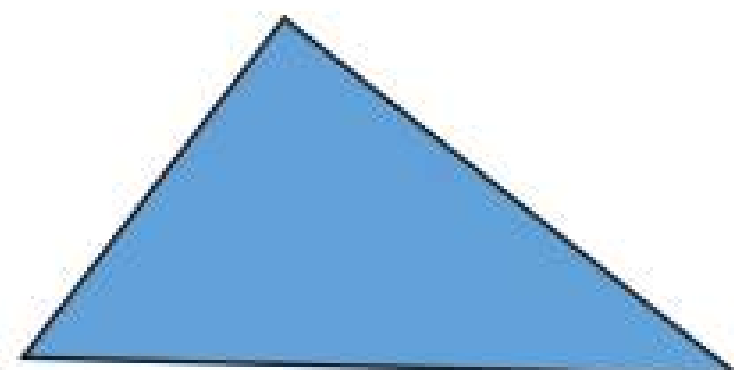
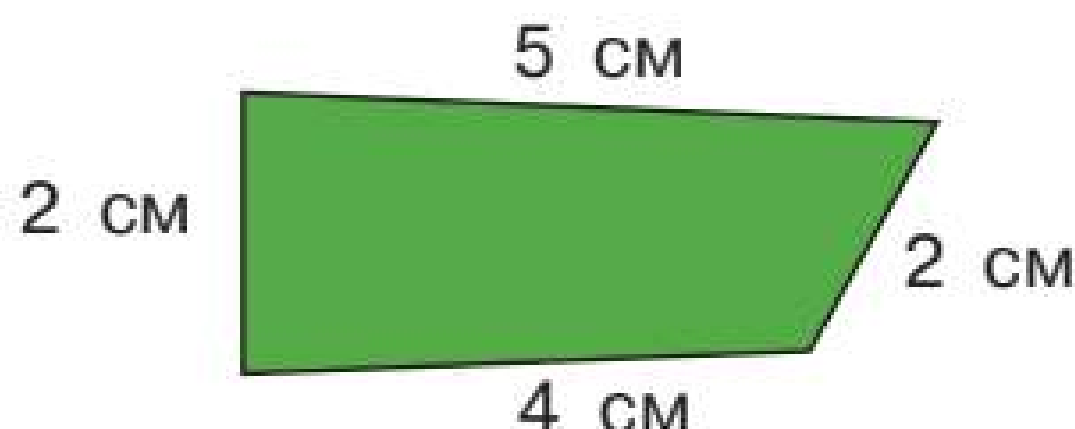
$$6 + 9 - 1$$

$$17 - 8 + 5$$

$$8 + 9 - 7$$

$$14 - 7 + 4$$

5 Перевір, чи правильно виміряно сторони першого многокутника. Обчисли периметри фігур.

Додавання і віднімання в межах 100

31

Додавання і віднімання в межах 100. Вирази з дужками

1

Сума 15

На 3 менше

2 Виконай усно.

- Знайди суму чисел 5 і 2. Відними цю суму від числа 10.
- До числа 8 додати різницю чисел 9 і 3.

Якщо потрібно додати або відняти суму чи різницю, їх записують у дужках:

$$10 - (5 + 2) \quad 8 + (9 - 3)$$

Запам'ятай! У виразах із дужками першою виконують дію над числами, записаними в дужках.

3 Визнач порядок дій. Обчисли вирази.

$$(14 - 8) + 5$$

1 2

$$7 + (13 - 4)$$

$$15 - (11 - 6)$$

$$18 - (6 + 4)$$

2 1

$$8 - (12 - 6)$$

$$(7 + 9) - 8$$

4 На виставку осінніх виробів 2 А клас надіслав 9 робіт, 2 Б — стільки ж. Скільки всього виробів надійшло від другокласників і другокласниць?

5 Школярі й школярки заготували для птахів 5 кг насіння липи, 4 кг горобини і 7 кг насіння соняшника. Скільки всього кілограмів насіння заготували діти?

34

..... Додавання і віднімання в межах 100

Додавання і віднімання круглих чисел. Обчислення виразів з дужками

1 Запиши та обчисли вирази в зошиті.

- Від числа 15 відняти суму чисел 6 і 9.
- Різницю чисел 18 і 9 збільшити на 7.
- До числа 8 додати різницю чисел 12 і 7.

2 Запиши числа, які складаються з 2 десятків, з 5 десятків, 8 десятків, 9 десятків. Як називають такі числа?

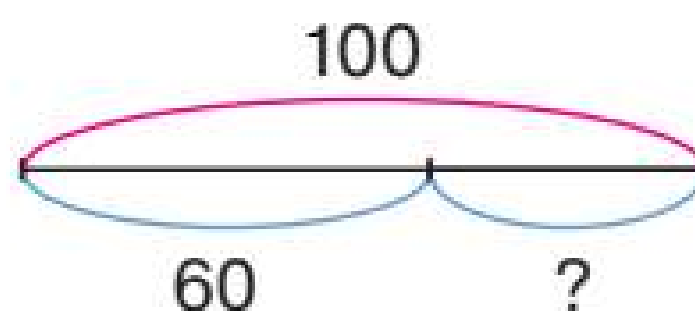
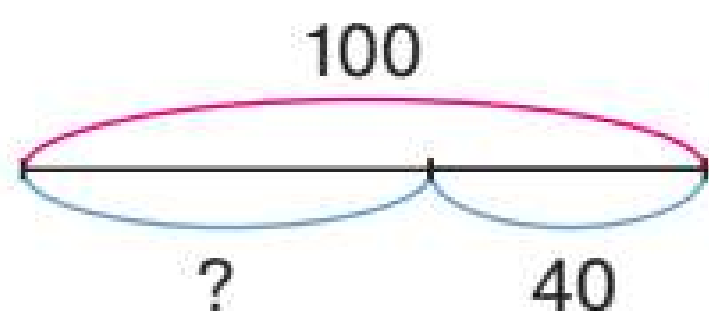
3 У холодильнику лежало 5 десятків яєць. Двадцять яєць використали. Скільки яєць залишилося в холодильнику?

4 Майстриня закупила ґудзики. Після того як вона використала 40 ґудзиків, залишилося 60. Скільки ґудзиків закупила майстриня?

5 Марійка і Миколка склали обернені задачі до попередньої задачі. Розкажи за схемами ці задачі. Розв'яжи їх.

6 Обчисли вирази в зошиті.

$$90 - (50 + 30)$$

$$30 + (70 - 40)$$

$$(70 - 50) + 20$$

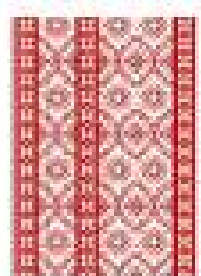
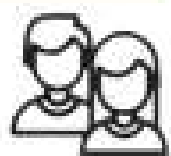
$$80 - (30 + 40)$$

$$100 - (70 - 50)$$

$$(90 - 20) - 20$$

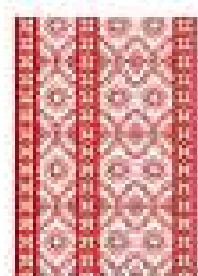
Додавання і віднімання чисел у межах 100 без переходу через розряд

- 1 Обчисліть вирази на рушничках. Перевірте роботи одне одного.

$40 + 4 =$

$32 + 50 =$

$76 - 5 =$

$76 - 50 =$

- 2 Майстер за день виліпив 36 горщиків, а його учень — на 20 горщиків менше. Скільки горщиків виліпив учень?

- 3 Обчисли вирази в зошиті.

$16 - (8 + 7)$

$15 - (6 + 7)$

$19 - (9 + 6)$

$16 - 8 + 7$

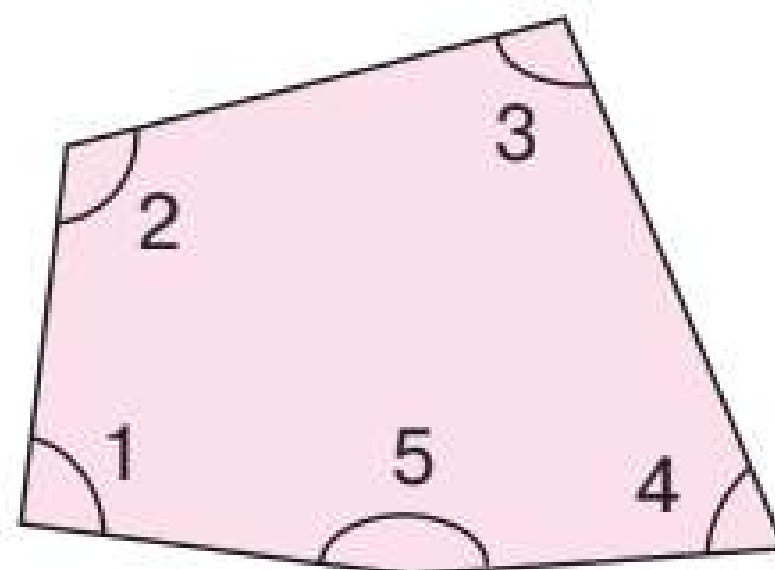
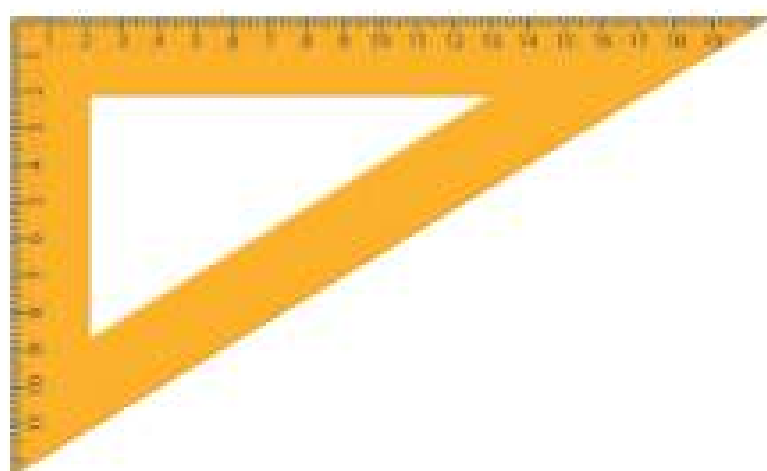
$15 - 6 + 7$

$19 - 9 + 6$

- 4 Діти займалися миловарінням. Оленка зробила 8 мильних виробів, Тарасик — на 4 більше. Скільки виробів зробив Тарасик?

- 5 Згадай: у косинця один кут прямий, а два інші — непрямі. За допомогою косинця знайди прямі кути у п'ятикутнику.

- 6 Обчисли вирази в зошиті.

$56 + 3$

$78 - 5$

$87 - 6$

$45 - 4$

$56 + 30$

$78 - 50$

$87 - 60$

$45 - 40$

Додавання і віднімання чисел у межах 100 без переходу через розряд

- 1 Пригадайте способи додавання і віднімання чисел.

$$\begin{array}{r} 42 + 25 = 67 \\ \swarrow \searrow \\ 6 \quad 7 \end{array}$$

$$40 + 20 = 60$$

$$2 + 5 = 7$$

$$60 + 7 = 67$$

$$\begin{array}{r} 96 - 54 = 42 \\ \swarrow \searrow \\ 4 \quad 2 \end{array}$$

$$90 - 50 = 40$$

$$6 - 4 = 2$$

$$40 + 2 = 42$$

$$37 + 61 \quad 53 + 44 \quad 87 - 35 \quad 79 - 26$$

- 2 У комп'ютерному класі був 21 комп'ютер, привезли ще 8. Скільки комп'ютерів стало в цьому класі?

- 3 У хоровому гуртку було 36 дітей. Після того як прийшло ще декілька учнів і учениць, гурток став налічувати 49 дітей. Скільки дітей прийшло до гуртка?

- 4 Накресли в зошиті відрізки, що на 4 см коротші, ніж подані.

- 5 Обчисли вирази в зошиті.

$$9 + 6$$

$$6 + 6$$

$$13 - 9$$

$$6 + 5$$

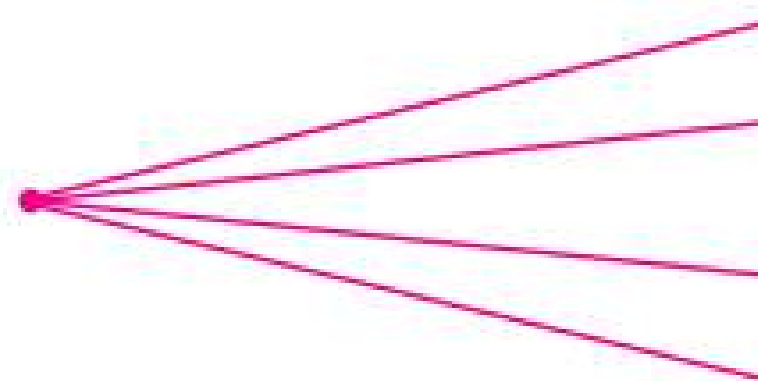
$$7 + 1$$

$$7 + 8$$

$$13 - 7$$

$$9 + 8$$

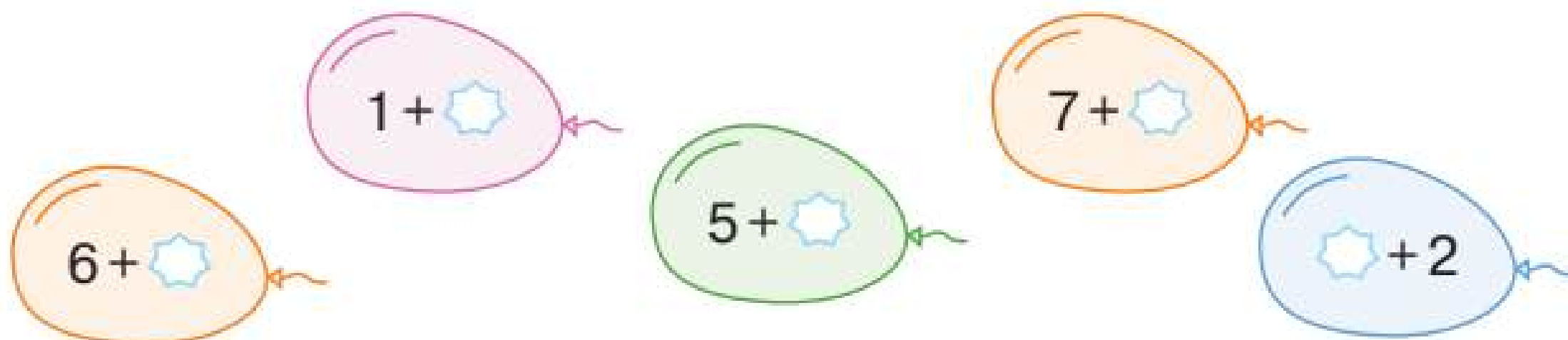
- 6 Скільки кутів на малюнку?

35

Додавання чисел виду $46+4$. Порівняння задач

- 1 «Лусни» кульки, доповнивши їх до 10.

- 2 Що допоможе обчислити вирази? Доповніть записи.

$$34 + 6 = ?$$

$$53 + 7 = ?$$

$$4 + 6$$

$$30 + 10$$

- 3 Розглянь записи. Поясни, як обчислили вираз.

$$45 + 5 = 50$$

$$40 + 10 = 50$$

$$45 + 5 = 40 + (5 + 5) = 40 + 10 = 50$$

- 4 Обчисли, як тобі зручно.

$$78 + 2$$

$$86 + 4$$

$$91 + 9$$

- 5 Надійка та Миколка знайшли 8 каштанів, а жолудів — на 2 більше. Скільки жолудів знайшли діти?

- 6 У Надійки та Миколки 8 каштанів і 10 жолудів. Скільки всього плодів у дітей?

- Порівняй задачі 6 і 7. Чим схожі? Чим відрізняються?

- 8 Обчисли вирази в зошиті і порівняй їх.

$$22 + 8 \text{ та } 40$$

$$(76 + 4) - 1 \text{ та } 81$$

$$20 + (35 + 5) \text{ та } 50$$

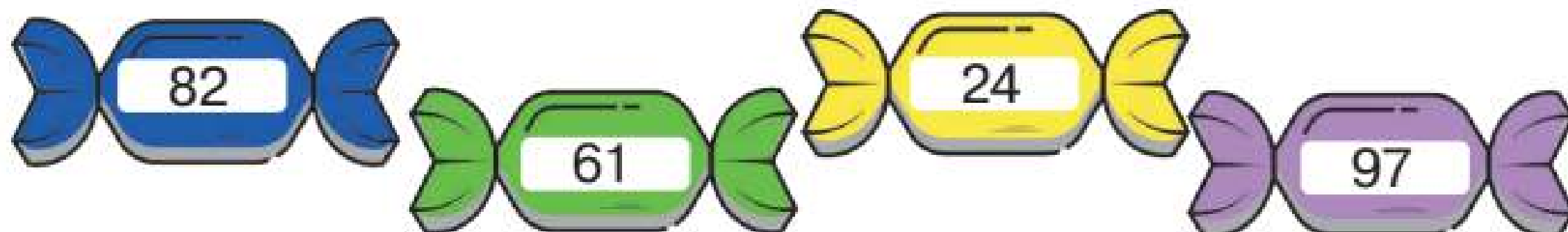
38

..... Додавання і віднімання в межах 100

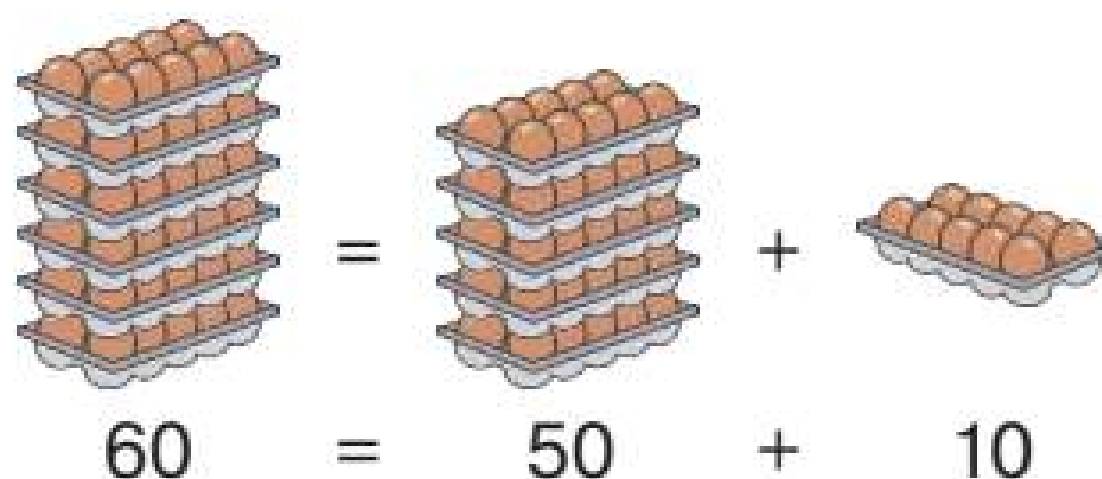
36

Віднімання чисел виду 60–7. Задачі з двома питаннями

1 Доповни кожне число до круглого.

2 Розглянь малюнок.
Поясни віднімання
від круглих чисел.

$$60 = 50 + 10$$

$$60 - 7 = 50 + (10 - 7) = 50 + 3 = 53$$

$$40 - 7 = 30 + (10 - 7)$$

$$30 \quad 10$$

3 Обчисли вирази.

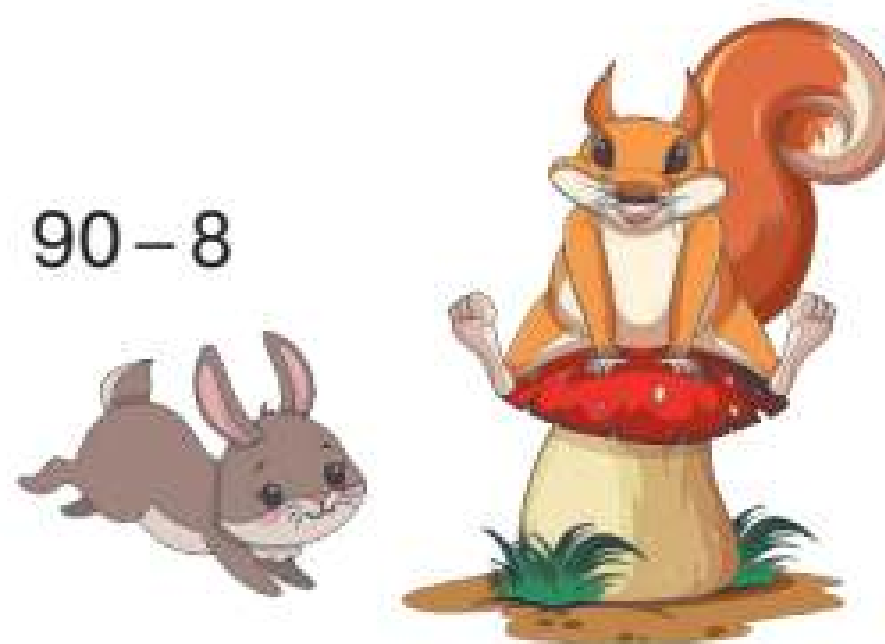

$$50 - 6$$

$$70 - 4$$

$$90 - 8$$

4 У парку 7 зайців, а білок —
на 3 більше. Скільки білок
живе в парку?

Скільки всього білок і зайців живе в парку?

5 Руслана купила зошит і ручку. Ціна зошита — 12 грн,
а ручка дорожча за зошит на 20 грн. Яка ціна ручки?
Яка вартість усієї покупки?

6 Обчисли вирази в зошиті і порівняй їх.

$$80 - 8 \text{ та } 52 + 32$$

$$70 - 3 \text{ та } 24 + 43$$

$$87 - 35 \text{ та } 50 - 7$$

$$48 - 23 \text{ та } 30 - 5$$

1 Запиши в зошиті та обчисли вирази.

- Число 40 збільшити на різницю чисел 60 і 20.
- Суму чисел 70 і 30 зменшити на 50.
- Від числа 80 відняти різницю чисел 70 і 30.

2 Склади задачі за малюнками. Чим схожі та чим відрізняються ці задачі? Запиши в зошиті.

14 кг

?,
на 4 кг менше

14 кг

?, на 4 кг
менше

} ?

- Чи можна одразу відповісти на запитання першої задачі? Розв'яжи.
- Чи можна одразу відповісти на запитання другої задачі? Чому?

Складемо план розв'язування задачі.

1) Яка маса другої посилки?

2) Яка маса першої і другої посилки разом?

3 Обчисли вирази в зошиті.

$$28 - 13$$

$$66 - 34$$

$$17 - 15$$

$$45 - 11$$

$$66 - 22$$

$$95 - 61$$

$$69 - 58$$

$$36 - 12$$

4 Накресли в зошиті відрізки.

Довжина першого — 4 см, другий — на 3 см довший.

Довжина третього відрізка складається із суми довжин першого і другого.

38 Моделювання задач

- 3 Прочитай задачі. Порівняй. Визнач задачу, яка розв'язується двома діями. Розв'яжи її в зошиті.

Дідусь привіз саджанці молодих дерев. Саджанців яблуні було 30 штук, а саджанців слив — на 7 штук менше.

Скільки всього саджанців яблунь і слив привіз дідусь?

Дідусь привіз саджанці молодих дерев. Саджанців яблуні було 30 штук, а саджанців слив — на 7 штук менше. Скільки саджанців слив привіз дідусь?

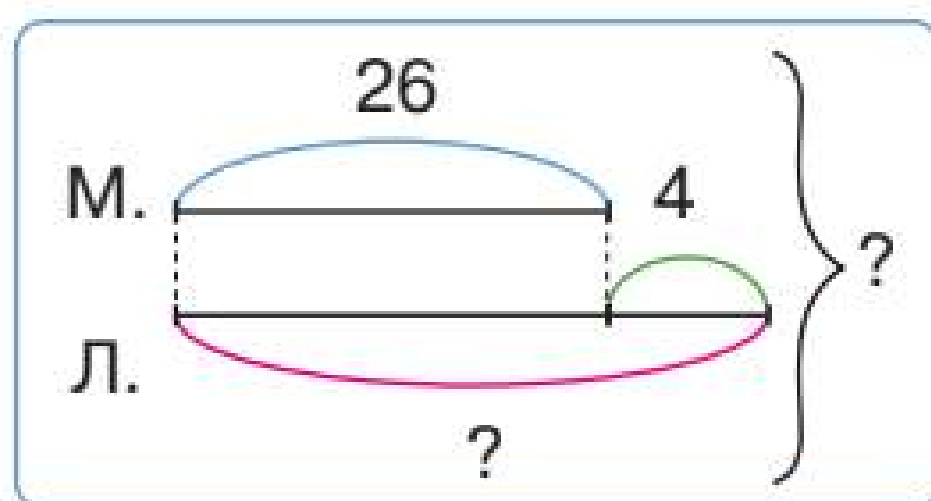

- 1 Розглянь і поясни різні способи моделювання задачі. Розв'яжи її.

У Михася та Маринки 26 наліпок з машинками, а з літаками — на 4 більше.

Скільки всього наліпок у дітей?

3 маш. — 26 н. $\leftarrow$
3 літ. — ?, на 4 н. $>$ } ?

Наліпки	Кількість	Всього
Машинки	26	} ?
Літаки	?, на 4 $>$	

- 6 Склади й запиши в зошиті нерівності, використовуючи тільки подані вирази.

$6 + 9$

$17 - 8$

$15 - 8$

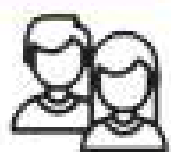
$7 + 8$

- 1 Випиши в зошит двоцифрові числа в порядку зростання.

4 48 59 7 19 84 8 35 21 5 99

- 2 Запропонуйте спосіб знаходження суми чисел 46 і 8.

- 3 Поясни додавання за записами.

1 й спосіб: $46 + 8 = 40 + (6 + 8) = 40 + 14 = 54$

2 й спосіб: $46 + 8 = (46 + 4) + 4 = 50 + 4 = 54$

3 й спосіб: Округлимо 8 до 10, але потім віднімемо 2.
 $46 + 8 = 46 + 10 - 2 = 54$

- 4 Роман дістається до школи за 45 хв, а Леся — за 30 хв. На скільки хвилин менше витрачає на дорогу Леся?

- 5 Обчисли в зошиті різними способами.

$$55 + 9$$

$$65 + 9$$

$$67 + 8$$

- 6 На одному боці вулиці мають побудувати 15 нових будинків, а на іншому — 14. Уже побудували 20 будинків. Скільки будинків залишилося побудувати?

- 7 Обчисли вирази зручним для тебе способом.

$$76 + 6$$

$$52 + 9$$

$$25 + 8$$

$$57 + 7$$

$$39 + 5$$

$$67 + 8$$

- 1 Об'єднайте записи у дві групи.

$16 - 8$ $7 + 4$ $a - 5$ $43 + 8$ $43 + b$ $80 - c$ $y + x$

Чим вони схожі? Чим відрізняються?

Вирази, що містять у записі букву,
називаються **буквеними**.

Букву у виразі називають **змінною**, бо вона
може набувати будь якого числового значення.
Запам'ятай назви деяких букв латинського алфавіту:

a b c x y

- 2 Обчисли вирази в зошиті.

$4 + 45$ $39 - 9$ $24 + 24$ $43 + 43$ $50 + 0$
 $40 + 15$ $60 + 10$ $9 + 40$ $2 + 17$ $31 + 11$

- 3 До кондитерської привезли 8 бісквітних
тортів і стільки ж пісочних. До обіду
продали 9 тортів. Скільки тортів
ще залишилося продати?

Побудуй схему до задачі. Розв'яжи її.

Розв'язання задачі можна записати виразом.

$(8 + 8) - 9$

- 4 У класі 20 двомісних парт. Одне місце порожнє. Скільки
учнів і учениць сьогодні у класі?

- 5 Склади з букв і чисел чотири буквені вирази. Запиши їх.

a 8 37 y 50 x 21 b

- 1 Запиши вирази. Обчисли їх.

Зменшуване	40	80	40	80	100	100
Від'ємник	30	50	3	5	7	70

- 2 Добери числа, щоб отримати правильні рівності.

$14 - \star = 6$

$5 + \star = 14$

$\star - 8 = 5$

$\star + 7 = 12$

$16 - \star = 8$

$10 + \star = 19$

- 3 Склади й розв'яжи задачі в зошиті.

Було — 3 і 8

Пішло — 6

Залишилося — ?

Було — 4 і 5

Приїхало — 8

Стало — ?

Розв'язання задач можеш записати по діях, а можеш — одним виразом.

- 4 $90 > 70$ на 20

$60 > 10$ на $\star$

$70 > 50$ на $\star$

$50 < 80$ на $\star$

$90 < 100$ на $\star$

$20 < 70$ на $\star$

- 5 Накресли в зошиті прямокутник, довжина якого дорівнює 3 см, а ширина — на 1 см менша. Обчисли периметр.

- 6 Запиши в перший стовпчик правильні рівності, в другий — правильні нерівності.

$25 + 43 = 68$

$27 + 12 < 12 + 27$

$86 - 6 = 64$

$100 - 70 > 30$

$85 + 0 > 0$

$10 - 3 = 17 - 10$

42 Обчислення значень буквеного виразу

- 1 Обчисли значення буквеного виразу в зошиті.

$5 + a$, якщо $a = 7$, $a = 9$, $a = 25$

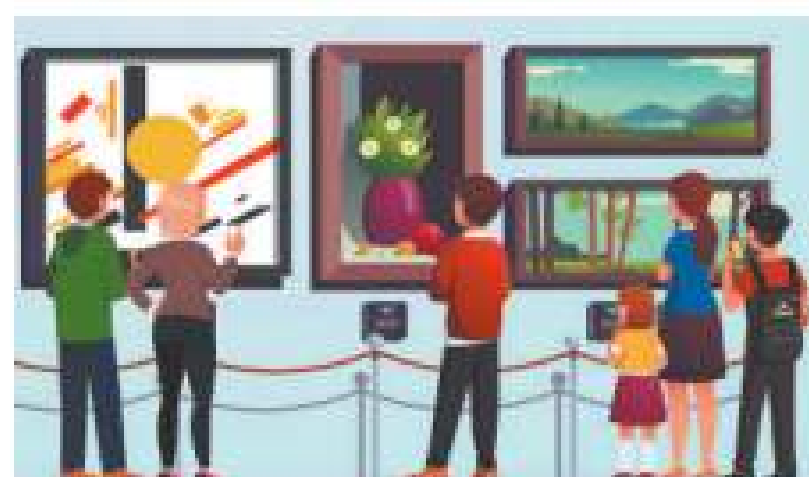
$$5 + 7$$

$$5 + 9$$

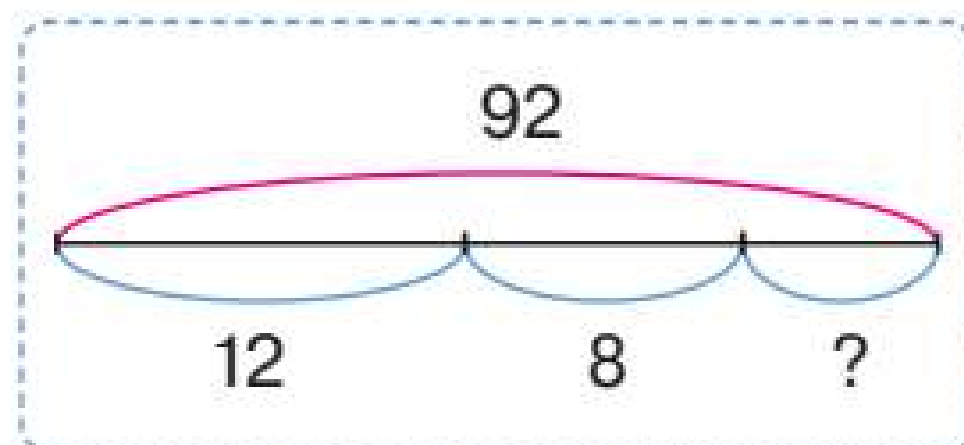
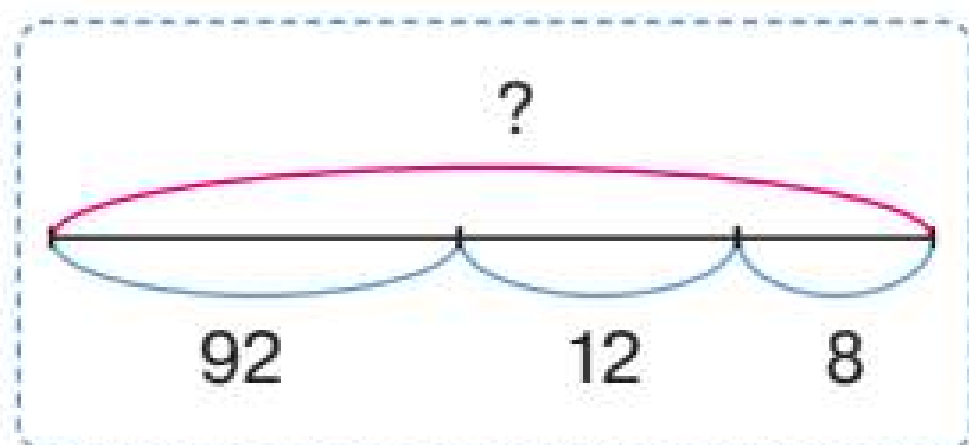
$$5 + 25$$

$70 - c$, якщо $c = 6$, $c = 4$, $c = 9$

- 2 На шкільній виставці були присутні 92 людини. Серед них — 12 чоловіків і 8 жінок, решта — діти. Скільки дітей були присутні на виставці?

Яка схема підійде до задачі? Накресли у зошиті.

- 3 На таці лежали пиріжки. Гості з'їли 20 пиріжків, а на таці залишилося ще 15. Скільки пиріжків було на таці спочатку?

Склади і розв'яжи обернену до даної задачу, щоб шуканим було число пиріжків, які з'їли гості.

- 4 Виправ помилки в обчисленні виразів.

$$70 - 6 = 54$$

$$56 + 8 = 64$$

$$75 - 54 = 12$$

$$67 + 9 = 77$$

$$83 - 40 = 43$$

$$45 + 7 = 52$$

$$90 - 5 = 85$$

$$89 - 46 = 43$$

$$34 + 8 = 43$$

43

Віднімання чисел виду $63 - 8$ різними способами

1 Обчисли вирази.

$$12 - 7$$

$$14 - 8$$

$$13 - 5$$

$$11 - 6$$

2 Поясни спосіб знаходження різниці.

$$63 - 8 = 63 - 3 - 5$$

$$63 - 8 = 50 + (13 - 8)$$

$$63 - 8 = 63 - 10 + 2$$

3 Обчисли усно різними способами.

$$75 - 9$$

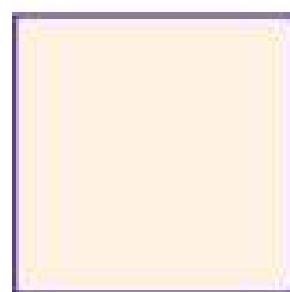
$$42 - 7$$

4 У бочці для поливання городу було 50 л води. Використали 30 л, а потім долили в бочку ще 40 л. Скільки літрів води стало у бочці?

Запиши в зошиті розв'язання задачі виразом.

5 Обчисли периметри фігур і результати запиши в зошит.

6 Запиши в зошиті та обчисли вирази.

- Число 36 зменшити на 7.
- Від числа 51 відняти 8.
- Зменшуване — 77, від'ємник — 9. Якою буде різниця?

46

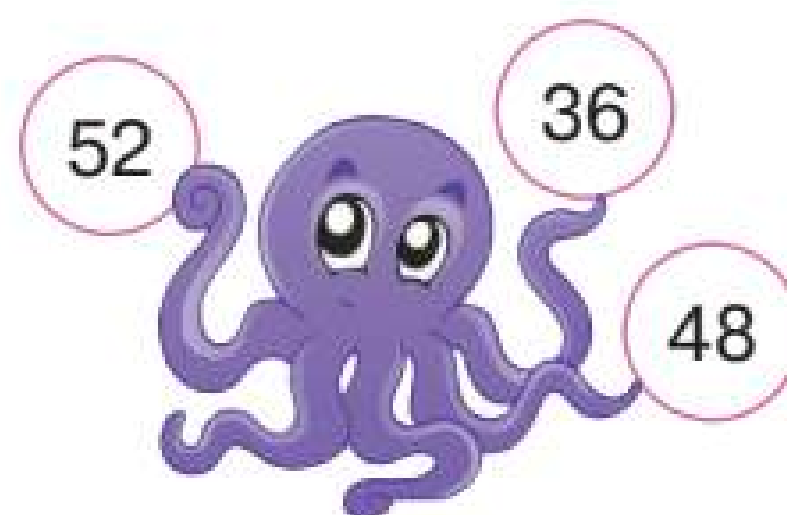
..... Додавання і віднімання в межах 100

Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового з переходом через розряд

- 1 Виберіть правильний варіант.

$x + 9$, якщо $x = 27$

- 2 Обчисли в зошиті та порівняй.

$40 + 50$ та 35

$100 - 3$ та 99

$60 - 3$ та 47

$50 - 2$ та 49

$40 - 8$ та 31

$80 - 8$ та 81

- 3 В автобусі було 47 пасажирів. На зупинці вийшли 16 пасажирів і ще 18 зайшли. Скільки пасажирів стало в автобусі?

- 4 Після того як Ярослав і Леся обчислили 29 виразів, їм залишилося обчислити ще 8. Скільки всього виразів потрібно опрацювати дітям?

- 5 Як розкласти 15 фломастерів у 5 коробок так, щоб кількість фломастерів у кожній коробці була різною?

- 6 Обчисли вирази в зошиті

$(23 + 7) - 4$

$12 + 18 - 6$

$(45 + 5) - 3$

$(30 - 4) + 7$

$80 - 5 + 7$

$(60 - 2) + 6$

- 1 Добери питання до задачі.
Розв'яжи задачу в зошиті.
В аквапарку розважалися 45 дітей.
Із них: 15 каталися з гірок,
10 стрибали у воду,
а решта плавали в басейні.
Скільки ...?

- 2 Склади в зошиті задачу, яка б розв'язувалася такими діями.

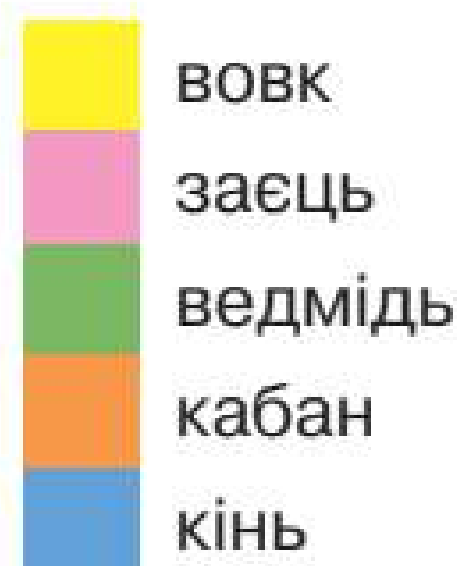
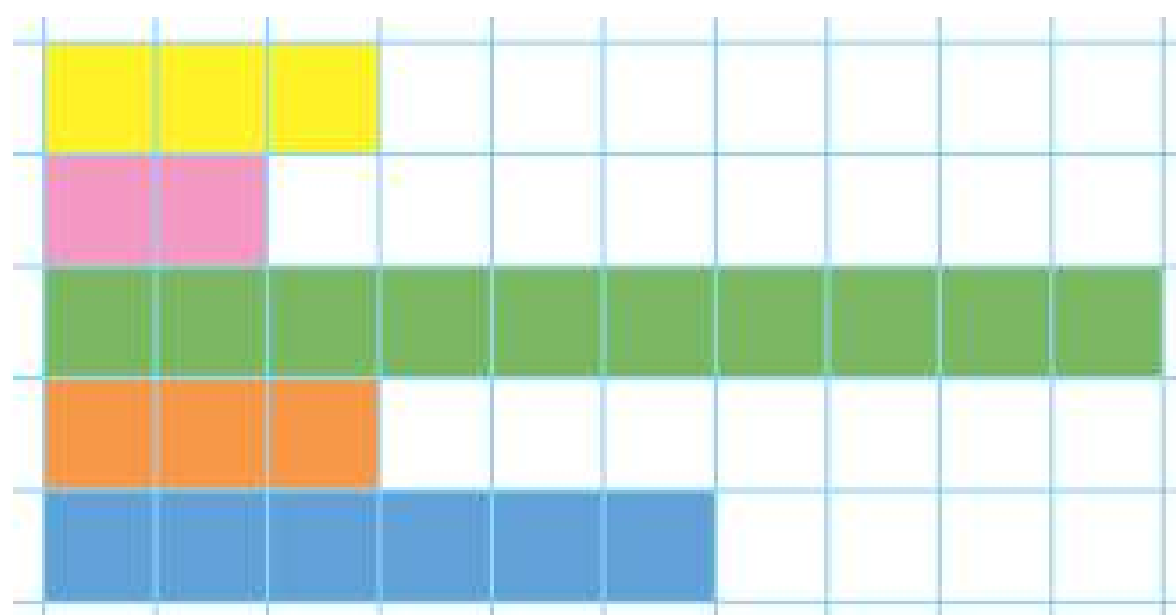

- 1) $36 - 12 = 24$
2) $24 - 20$

- 3 Це діаграма, що показує тривалість життя кожної з тварин. Порівняйте тривалість життя ведмедя і зайця, вовка і коня. Поставте одне одному питання за цією діаграмою.

0 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50

- 4 Чи достатньо буде дерев'яних рейок загальною довжиною 18 м, щоб обгородити дитячу пісочницю прямокутної форми? Довжина пісочниці — 5 м, ширина — 3 м.

Додавання і віднімання одноцифрового числа з переходом через розряд

- 1 Обчисли в зошиті. Підкресли відповіді, менші ніж 55.

$67 - 8$

$49 + 5$

$56 - 9$

$46 + 5$

$65 - 8$

$61 - 5$

$62 - 4$

$43 + 8$

$47 + 5$

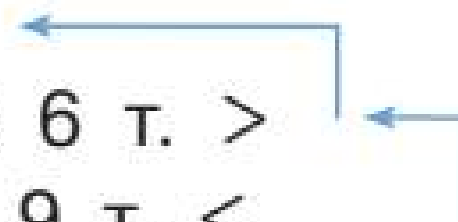
- 2 На шкільний ярмарок другокласники і другокласниці при готували 27 пісочних тістечок, бісквітних — на 6 більше, ніж пісочних, а заварних — на 9 менше, ніж бісквітних. Скільки заварних тістечок приготували діти?

Пісочні — 27 т.

Бісквітні — ?, на 6 т. >

Заварні — ?, на 9 т. <

- 3 Як називаються подані вирази?

$a + 25$

$x - 14$

$53 - c$

$17 - b$

Обчисли значення виразів, якщо

$a = 9$

$x = 44$

$c = 8$

$b = 9$

- 4 Дідусь спік 14 кексів, а бабуся — на a кексів менше. Скільки кексів спекла бабуся?

- 5 Запиши в зошиті вирази.

- До числа 60 додати число b .
- Число x зменшити на 21.
- Число 36 збільшити на число a .
- Різниця чисел c і 90.

- 1 У які дві групи можна об'єднати ці записи?

$$27 - c$$

$$15 + 4 = 19$$

$$12 + a$$

$$6 + x = 11$$

Чим вони схожі й чим відрізняються?

Запис $6 + x = 11$ називають **рівнянням**.

Рівняння — це рівність з невідомим числом.

- 2 Поясни запис розв'язання рівняння за планом.

- 1) Який знак дії в рівнянні?
- 2) Як називаються числа?
- 3) Що невідоме?
- 4) Як його знайти?
- 5) Роблю перевірку.

$$6 + x = 11$$

$$x = 11 - 6$$

$$x = 5$$

$$6 + 5 = 11$$

$$11 = 11$$

- 3 Розв'яжи рівняння в зошиті.

$$10 + x = 18$$

$$c + 9 = 15$$

- 4 Для тварин у зоопарку привезли 26 кг яблук, капусти — на 7 кг більше, ніж яблук, а моркви — на 5 кг менше, ніж капусти. Скільки кілограмів моркви привезли до зоопарку?

- 5 Поміркуй і назви тільки рівняння.

$$b + 50 = 86$$

$$17 + x$$

$$16 - a = 7$$

$$39 + c = 59$$

$$b + 50$$

48 Розв'язування рівнянь

- 1 Визнач «зайвий» запис у кожному стовпчику.

$$\begin{array}{c} a+8 \\ 19+x \\ c-40=24 \\ b-17 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 63-x \\ c+5=18 \\ 15-b=6 \\ 44+a=68 \end{array}$$

- 2 Розв'яжи в зошиті рівняння на знаходження невідомого доданка з попереднього завдання.

Як знайти невідомий перший доданок? Як — другий?
Який висновок ти можеш зробити?

- 3 Чим схожі та чим відрізняються ці рівняння?

Як називаються числа при відніманні?

Як знайти невідоме зменшуване?

Як знайти невідомий від'ємник?

Розв'яжи в зошиті рівняння.

$$c-40=24$$

$$29-x=20$$

- 4 У швейній майстерні було 40 м тканини. Використали 30 м. Після цього привезли ще 50 м тканини. Скільки метрів тканини стало в майстерні?

- 5 Перепиши рівняння в зошит і підкресли ті з них, у яких потрібно знайти від'ємник, синім олівцем, а ті, у яких потрібно знайти зменшуване, — червоним.

$$x+8=16$$

$$a-6=55$$

$$50+b=70$$

$$34-x=30$$

$$31-c=24$$

$$x-12=62$$

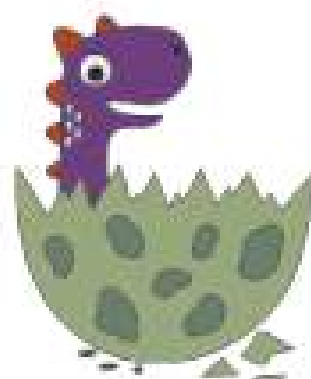
1 Доповни кожне число до круглого.

43

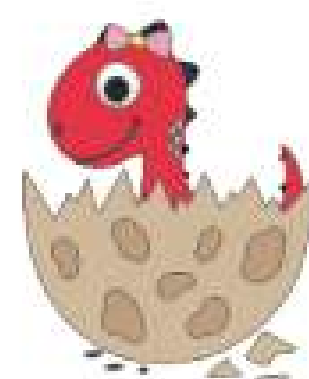
36

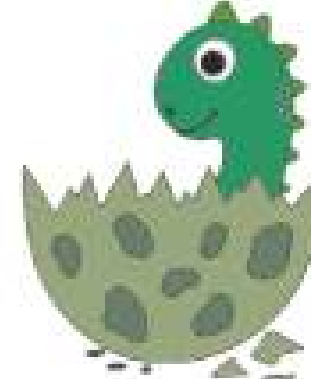
72

55

81

64

2 Поясни записи.

$$36 + 34 = 60 + 10 = 70$$

$$60 + 10$$

$$36 + 34 = (36 + 4) + 30 = 40 + 30 = 70$$

3 Обчисли в зошиті зручним для тебе способом.

$$43 + 27$$

$$35 + 55$$

$$62 + 28$$

$$28 + 22$$

$$54 + 36$$

$$11 + 49$$

$$59 + 31$$

$$68 - 28$$

$$76 - 46$$

4 У наборі конструктора 96 деталей. Для побудови літачка Левко використав 46 деталей, а Леся — 44 деталі. Скільки деталей залишилися невикористаними?

5 Розв'яжи рівняння в зошиті.

$$x + 43 = 73$$

$$a - 32 = 58$$

$$79 - c = 9$$

6 Обчисли. Прочитай значення виразів у порядку зменшення.

$$56 + 14$$

$$37 + 43$$

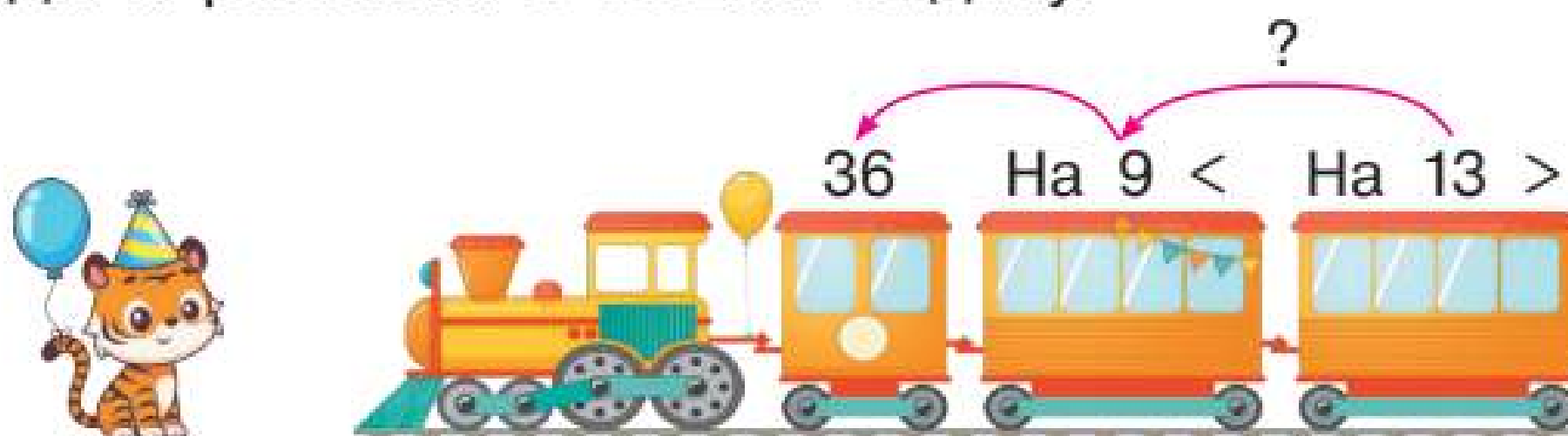
$$28 + 22$$

$$19 + 11$$

$$45 + 55$$

$$34 + 26$$

1 Склади й розв'яжи в зошиті задачу.

2 Склади й розв'яжи в зошиті задачі про покупки дітей.

3 Обчисли приклади в зошиті та порівняй їх.

$$5 + 5 + 5 \text{ та } 18$$

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 \text{ та } 12$$

$$6 + 6 + 6 + 6 \text{ та } 21$$

$$4 + 4 + 4 + 4 + 4 \text{ та } 20$$

4 Обчисли приклади в зошиті.

$$(47 - 7) + 26$$

$$57 + (15 - 8)$$

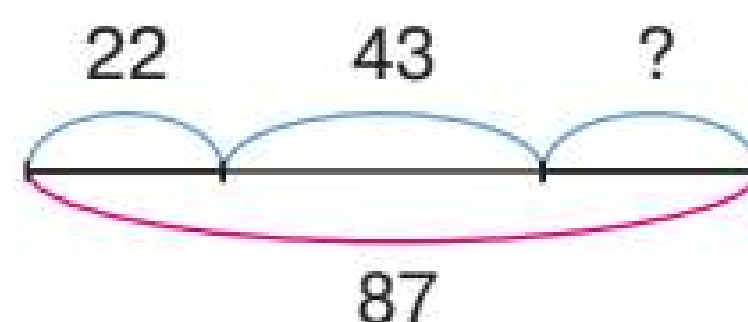
$$62 - (17 - 8)$$

$$78 - 35 + 8$$

$$14 + (38 - 12)$$

$$(70 - 50) + 79$$

5 Склади й розв'яжи в зошиті задачу за схемою.

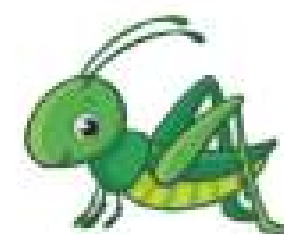

Різні способи додавання чисел виду 34 + 28

1 Запиши і обчисли вирази.

- Знайди зменшуване, якщо від'ємник дорівнює 30, а різниця — 20.
- Збільш 53 на 26.
- На скільки 18 менше, ніж 69?

2 Поясни різні способи додавання.

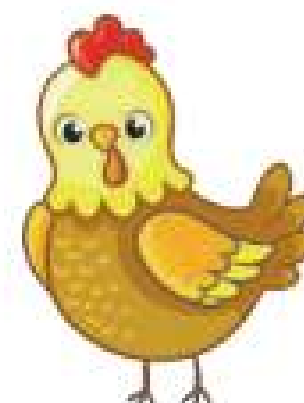

$$34 + 28 = (30 + 20) + (4 + 8) = 50 + 12$$

$$34 + 28 = 34 + (20 + 8) = (34 + 20) + 8 = 54 + 8$$

$$34 + 28 = 32 + 30$$

$$\begin{array}{r} -2 \\ +2 \end{array}$$

3 Обчисли різними способами.

$$29 + 57$$

$$45 + 38$$

4 У баскетбольному клубі було 29 м'ячів. Сім старих м'ячів замінили на 12 нових. Скільки м'ячів стало в клубі?

5 У секції по футболу в першій віковій групі займаються 37 дітей, а в другій віковій групі — на 16 дітей більше. Скільки всього дітей займається футболом?

6 Обчисли вирази в зошиті.

$$54 + 3$$

$$68 - 5$$

$$78 + 8 - 40$$

$$54 + 30$$

$$68 - 50$$

$$39 + 6 + 20$$

$$54 + 33$$

$$68 - 55$$

$$67 - 4 - 40$$

1 Запиши в зошиті розв'язання задач за допомогою виразів.

- На уроці діти вирізали 24 трикутники та 9 квадратів. На скільки більше трикутників вирізали діти?
- У коробці 36 коктейльних трубочок. Після того як частину трубочок використали на святі, залишилося 14 трубочок. Скільки трубочок використали на святі?

2 Запиши в зошиті обчислення різними способами.

$$45 + 27$$

- Додавання десятків до десятків, одиниць до одиниць:
- Додавання частинами:
- Додавання з доповненням до круглого числа:

3 Для шкільної виставки діти підготували 23 портрети, пейзажів — на 17 більше, а ілюстрацій до казок — стільки, скільки портретів і пейзажів разом. Скільки ілюстрацій до казок підготували діти?

4 Обчисли в зошиті зручним для тебе способом.

$$27 + 54$$

$$46 + (29 - 15)$$

$$71 - 50 + 38$$

5 Обчисли вирази в зошиті і порівняй.

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 \text{ та } 15$$

$$4 + 4 + 4 + 4 \text{ та } 8 + 8$$

6 Розв'яжи рівняння в зошиті.

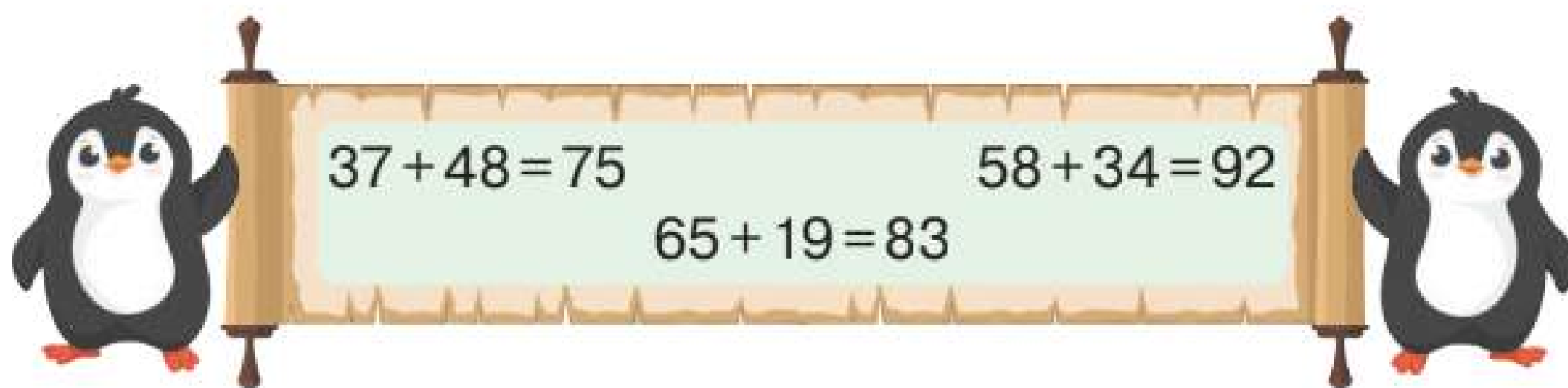
$$x - 48 = 48$$

$$43 + y = 66$$

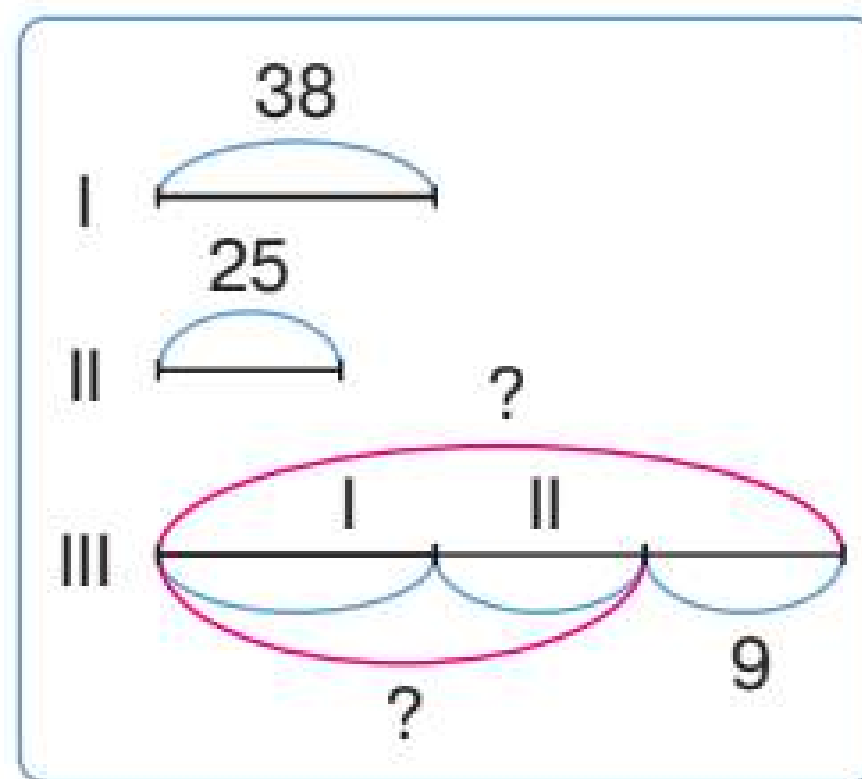
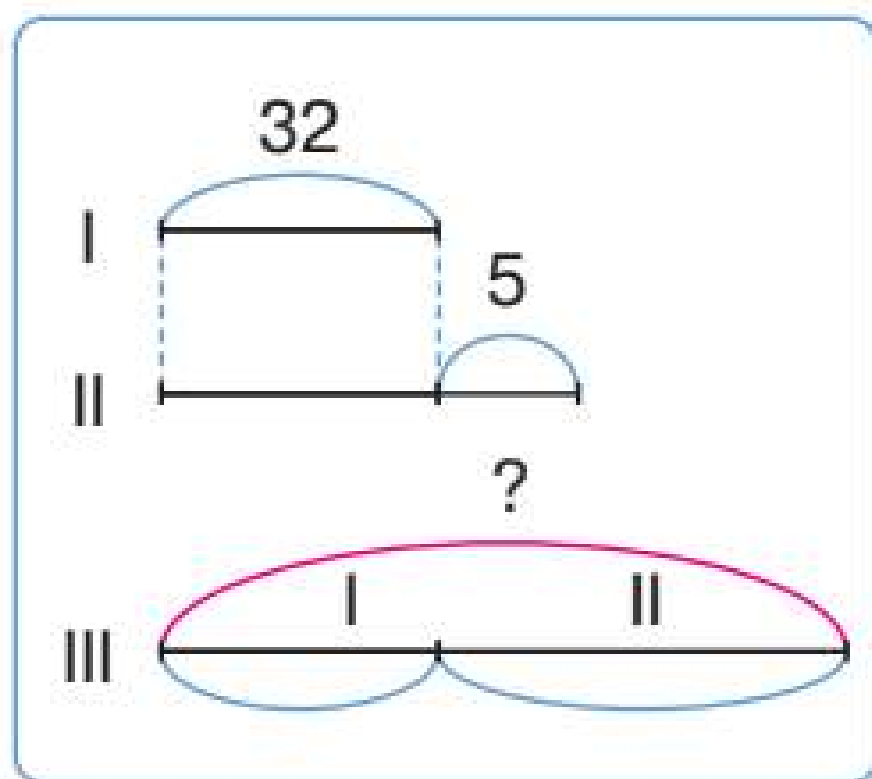
$$a - 29 = 47$$

- 1 Поміркуй, чи правильно виконано обчислення? Виправ помилки.

- 2 Порівняй схеми задач.
Склади й розв'яжи задачі за схемами.

- 3 Накресли прямокутник, довжина якого 6 см, ширина — на 2 см менша. Знайди периметр прямокутника.

- 4 Знайди різницю $46 - a$, якщо $a = 10$, $a = 6$, $a = 9$.

- 5 $41 + 4$
 $41 + 40$
 $41 + 49$

- $37 + 3$
 $37 + 30$
 $37 + 36$

- $28 + 5$
 $28 + 50$
 $28 + 56$

54 Довжина. Міліметр

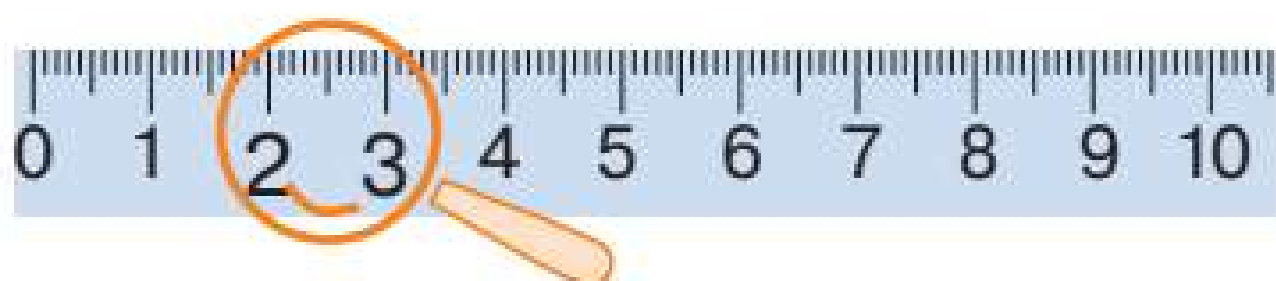
- 1 Виміряй довжину крейди.

Як виміряти довжину мурахи?

- 2 Розглянь лінійку.

Між поділками, що вказують відстань 1 см, є менші поділки. Відстань між двома меншими поділками називається **міліметр** (мм).

$$1 \text{ см} = 10 \text{ мм}$$

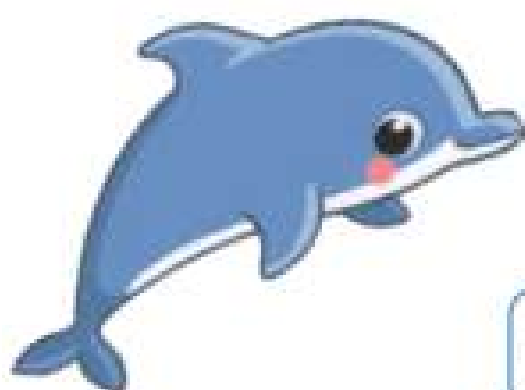
- 3 Виміряй довжину комах.

- 5 Під перший пеньок сховалися на зимівлю 22 комах, під другий — на 20 більше, ніж під перший. А під третій — на 9 комах менше, ніж під другий. Скільки комах сховалися під третій пеньок?

- 6 Якою може бути довжина кожної тварини? Визнач.

4 дм

5 см

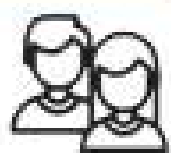

3 м

8 мм

- 1 Поясніть різні способи віднімання двоцифрового числа від круглого.

$$70 - 39 = 70 - 30 - 9 = 40 - 9$$

$$70 - 39 = 70 - 40 + 1 = 30 + 1$$

$$70 - 39 = (60 + 10) - (30 + 9) = (60 - 30) + (10 - 9) = 30 + 1$$

- 2 Обчисли в зошиті різними способами.

$$40 - 18$$

$$80 - 57$$

- 3 Для участі в лижних перегонах тренуються 24 жінки, дітей — на 9 більше, ніж жінок, а чоловіків стільки, скільки жінок і дітей разом. Скільки чоловіків тренуються для участі в перегонах?

- 4 Обчисли зручним для тебе способом.

$$47 + 28$$

$$(78 - 44) + 8$$

$$39 + 11 - 50$$

$$58 + 19$$

$$(25 + 25) + 25$$

$$35 + 35 + 30$$

- 5 Накресли відрізок 5 см 5 мм.

- 6 У прокатному пункті було 60 пар ковзанів. Частина ковзанів відвідувачі забронювали.

Залишилося 47 пар. Скільки пар ковзанів забронювали відвідувачі?

56

Віднімання двоцифрового числа від круглого

- 1 Обчисли в зошиті зручним для тебе способом.

$$50 - 39 \quad 90 - 47 \quad 70 - 55 \quad 80 - 48$$

- 2 Запиши в зошиті.

1 см 7 мм

$$1 \text{ см } 7 \text{ мм} = 10 \text{ мм} + 7 \text{ мм} = 17 \text{ мм}$$

? мм

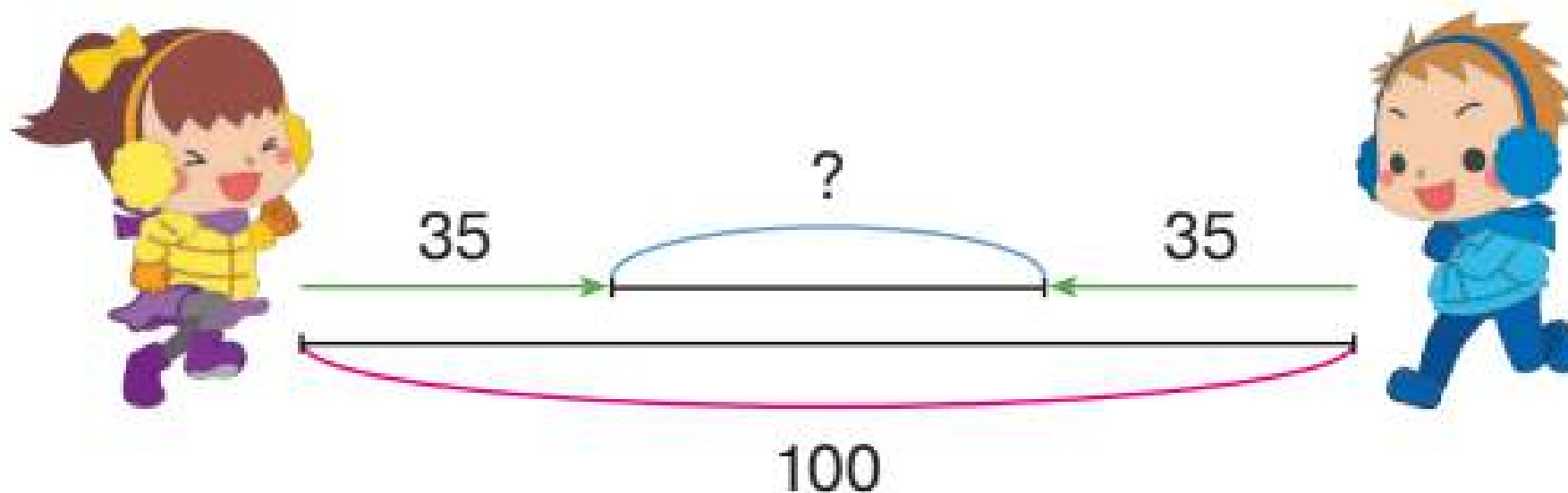
3 см 9 мм

4 дм 6 см

- 3 У дворі гралося 17 хлопчиків і стільки ж дівчаток. Через деякий час 8 дітей пішли додому. Скільки дітей залишилося у дворі?

- 4 Руслана і Гриць стоять обличчям одне до одного на відстані 100 кроків. Яка відстань буде між ними, якщо кожний/кожна зробить назустріч 35 кроків?

- 5 Обчисли вирази в зошиті.

$$30 - 6$$

$$30 - 26$$

$$43 - 8$$

$$40 - 28$$

$$90 - 5$$

$$90 - 25$$

$$55 - 7$$

$$50 - 17$$

Моделювання задач за допомогою таблиці

- 1 Обчисли в зошиті зручним способом.

$30 + 6 + 40 + 3$

$50 + 2 + 40 + 8$

$27 + 35 + 13 + 15$

- 2 Розкажи, якими даними слід заповнити таблицю. Розв'яжи задачу.

У гаражі було 40 автобусів. Першого дня виїхало 12 автобусів, а другого — 17. Скільки автобусів залишилося в гаражі?

Було	Виїхали	Залишилося

- 3 Бібліотекар видав зранку 30 книжок, а після обіду — 29. На полиці залишилася 31 книжка. Скільки книжок стояло на полиці зранку?

Змоделюй задачу за допомогою таблиці. Розв'яжи задачу.

- 4 Розв'яжи рівняння в зошиті.

$17 + x = 50$

$a - 23 = 70$

$36 - y = 12$

- 5 Постав відповідні знаки «+», «-».

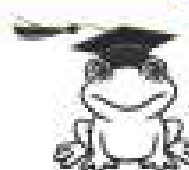
$67 \text{ } \diamond \text{ } 7 \text{ } \diamond \text{ } 20 = 80$

$18 \text{ } \diamond \text{ } 12 \text{ } \diamond \text{ } 9 = 21$

$90 \text{ } \diamond \text{ } 8 \text{ } \diamond \text{ } 18 = 100$

$45 \text{ } \diamond \text{ } 45 \text{ } \diamond \text{ } 9 = 81$

- 6 Обчисли вирази в зошиті.

$72 - 41$

$60 + 29$

$56 + 8$

$60 - 7$

$70 - 41$

$60 - 29$

$56 + 38$

$60 - 47$

58 Різні способи віднімання чисел виду $65 - 28$

- 1 Пояснить різні способи віднімання.

$$65 - 28 = 65 - (20 + 8) = 65 - 20 - 8 = 45 - 8$$

$$65 - 28 = 65 - 30 + 2 = 35 + 2$$

$$65 - 28 = 65 - 25 - 3$$

25 3

$$65 - 28 = (50 + 15) - (20 + 8) = (50 - 20) + (15 - 8) = 30 + 7$$

- 2 Обчисли різними способами.

$$84 - 36$$

$$76 - 39$$

- 3 Учні та учениці вирізали 85 сніжинок. Синіх — 12, блакитних — 28. Решта сніжинок — білі. Скільки білих сніжинок вирізали діти?

Склади обернену задачу, щоб шуканим стало число 85.

- 4 На ялинці було a карамельок і b шоколадних цукерок. А горішків — на 12 більше, ніж карамельок і шоколадних цукерок разом. Скільки горішків було на ялинці?

- 5 Обчисли в зошиті та порівняй.

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 \text{ та } 20$$

$$8 + 8 + 8 \text{ та } 6 + 6 + 6 + 6$$

$$5 + 5 + 5 + 5 \text{ та } 25$$

$$28 \text{ та } 7 + 7 + 7 + 7$$

- 6 Хто з дітей обчислив вираз правильно? Назви.

Уляна

Віктор

Христина

Назар

$$61 - 27 = 44$$

$$74 - 39 = 36$$

$$85 - 48 = 47$$

$$92 - 36 = 56$$

Віднімання двоцифрових чисел з переходом через розряд

1 Встав відповідні числа.

$4 \text{ м} = \star \text{ дм}$

$3 \text{ см} = \star \text{ мм}$

$60 \text{ см} = \star \text{ дм}$

$24 \text{ дм} = \star \text{ м } \star \text{ дм}$

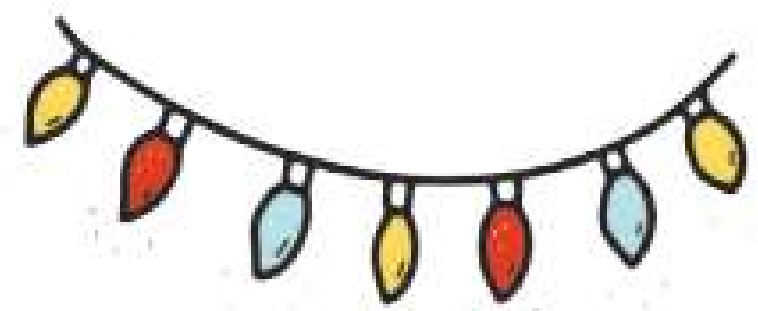
$7 \text{ дм} = \star \text{ см}$

$4 \text{ см } 5 \text{ мм} = \star \text{ мм}$

2 У гірлянді 100 лампочок.

3 них: 25 — зелені, 45 — червоні, решта — жовті. Скільки жовтих лампочок у гірлянді?

(Розв'яжи задачу в зошиті двома способами.)

3 Склади задачу за таблицею. Запиши в зошиті.

Було	Продали	Залишилося
?	24	25
	30	

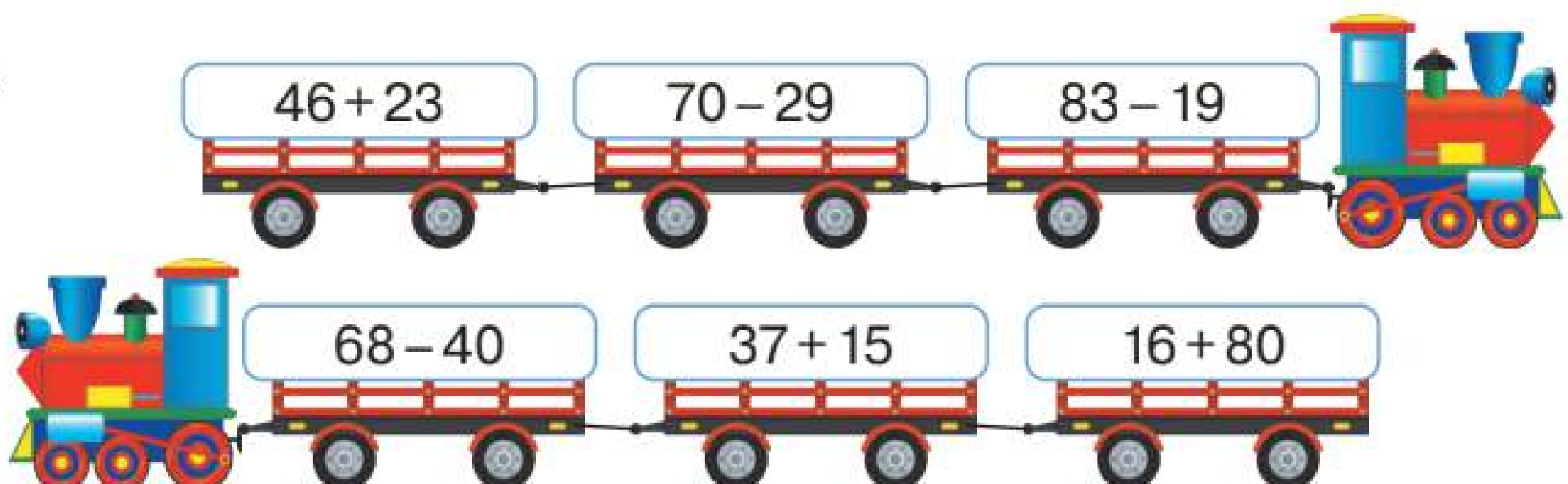
4 Обчисли рівняння в зошиті.

$45 - y = 27$

$31 + x = 74$

5 Обчисли вирази. Визнач вираз з найбільшим значенням.

Віднімання двоцифрових чисел з переходом через розряд

- 1 Запиши в зошиті різницю чисел a і c . Знайди її значення при $a=64$, $c=27$; $a=83$, $c=59$.

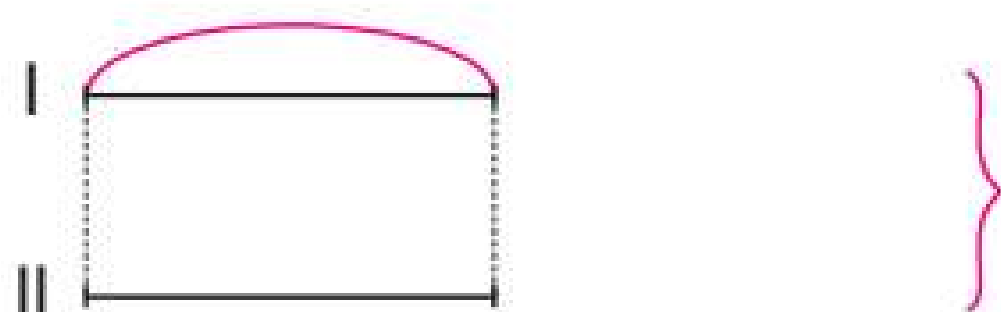

- 2 Добудуй у зошиті схему та розв'яжи задачу.

Діти побудували дві снігові фортеці. Для побудови однієї фортеці використали 37 снігових куль, а другої — на 9 куль більше.

Скільки всього снігових куль пішло на фортеці?

- 3 Склади й розв'яжи в зошиті задачу за коротким записом.

Юрко — 30
Марічка — ?, на 12 > } Яромір — ?

- 4 Допиши в зошиті назви одиниць вимірювання.

$$1 \text{ м} = 10 \underline{\hspace{1cm}}$$

$$6 \underline{\hspace{1cm}} = 60 \text{ см}$$

$$20 \text{ см} = 2 \underline{\hspace{1cm}}$$

$$4 \text{ см} = 40 \underline{\hspace{1cm}}$$

$$18 \text{ см} = 1 \underline{\hspace{1cm}} 8 \underline{\hspace{1cm}}$$

$$2 \underline{\hspace{1cm}} 5 \underline{\hspace{1cm}} = 25 \text{ дм}$$

- 5 Поміркуй і назви числа, які можна записати в порожні клітинки, щоб нерівність була правильною.

$$60 - 24 > \star$$

41

39

36

26

30

25

61 Маса. Центнер

1 Запиши вирази і знайди їх значення.

- Маса двох в'язок цибулі — 23 кг. Маса однієї в'язки — 12 кг. Знайди масу другої в'язки.
- В першому контейнері — 54 кг моркви, в другому — на 16 кг менше. Скільки кілограмів моркви в другому контейнері?

2 Яка маса капустини і мішка з капустою?

1 кг

100 кг

100 кілограмів становлять 1 центнер (ц). **1 ц = 100 кг**

3 Обчисли в зошиті.

$$7 \text{ ц} + 5 \text{ ц}$$

$$42 \text{ ц} + 18 \text{ ц}$$

$$45 \text{ ц} + 8 \text{ ц}$$

$$100 \text{ ц} - 25 \text{ ц}$$

$$17 \text{ ц} - 9 \text{ ц}$$

$$86 \text{ ц} - 62 \text{ ц}$$

4 Господар заготував для своєї кози Білки на зиму 3 ц сіна, сухого листя — стільки ж і соковиті корми: 1 ц буряка та 2 ц моркви. Коза Білка за зиму з'їдає 7 ц їжі. Чи вистачить козі заготовленої їжі на зиму?

5 Порівняй у зошиті.

$$8 \text{ кг та } 80 \text{ кг}$$

$$100 \text{ кг та } 64 \text{ кг}$$

$$1 \text{ ц та } 100 \text{ кг}$$

$$80 \text{ кг та } 1 \text{ ц}$$

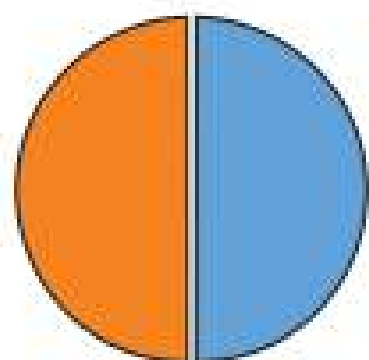
$$8 \text{ ц та } 10 \text{ ц}$$

$$7 \text{ ц} + 3 \text{ ц та } 10 \text{ ц}$$

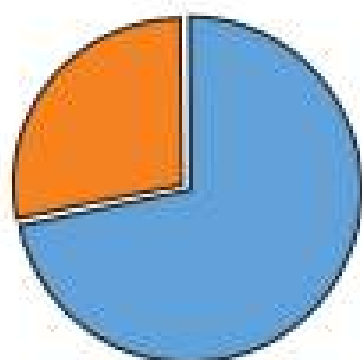
62 Робота з даними

- 1 Розглянь дані про кількість дівчаток і хлопчиків у трьох класах. Кого більше в кожному класі?

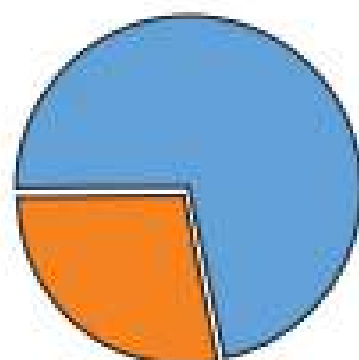
Учні 2 А класу

Учні 2 Б класу

Учні 2 В класу

● Дівчатка
● Хлопчики

- 2 Прочитай задачу. Яку інформацію ти дізнаєшся, працюючи над задачею?

З одного центнера пшениці отримують 10 кг борошна першого ґатунку, 30 кг висівок, а решта — борошно вищого ґатунку. Скільки кілограмів борошна вищого ґатунку отримують з 1 ц пшениці?

- 3 Розглянь таблицю. Як ти можеш використати ці дані?

Іменинники й іменинниці			
 7	 8	 6	 9

Склади і обчисли вирази, використовуючи подані дані.

- 4 Обчисли вирази в зошиті.

$40 - 7$

$50 + 8$

$56 + (32 - 9)$

$40 - 27$

$50 + 38$

$(60 - 7) + 30$

$42 - 27$

$56 + 38$

$18 + (50 - 36)$

- 1 У Надійки 100 гривень. Досліди таблицю з цінами.

Товар	Зошит	Ручка	Блокнот	Гумка
Ціна	27 грн	28 грн	45 грн	8 грн

Скільки решти отримає Надійка, якщо купить...

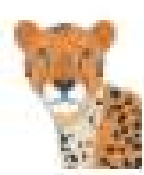
- зошит і ручку?
- блокнот і зошит?
- зошит, гумку і блокнот?

Що зможе купити Надійка, витративши 100 гривень?

- 3 Розгляньте таблицю. Яку інформацію з неї можна дізнатися? Які питання можна поставити однокласникові / однокласниці?

Раціон хижаків у зоопарку

Хижаки					
М'ясо (місячна норма)	3 ц	3 ц	60 кг	2 ц	90 кг

- 4 Прочитай задачу. Чи можна її розв'язати? Чому?

У спортивній грі брали участь три команди. Перша набрала 36 балів. Скільки балів отримала третя команда?

- Доповни задачу необхідними даними. Склади короткий запис задачі в зошиті, розв'яжи її.

- 6 Обчисли вирази в зошиті.

$$(8 + 9) + 60$$

$$37 + (15 - 7)$$

$$88 - (30 - 6)$$

$$56 + 4 + 9$$

$$100 - (65 + 25)$$

$$76 - (70 + 0)$$

Час. Одиниці вимірювання часу. Календар

1 Розглянь календар. Що ти дізнаєшся?

ПОРИ РОКУ

ВЕСНА
Березень
Квітень
Травень

ЛІТО
Червень
Липень
Серпень

ЗИМА
Грудень
Січень
Лютий

ОСІНЬ
Вересень
Жовтень
Листопад

2024

Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень
пн вт ср чт пт сб нед	пн вт ср чт пт сб нед	пн вт ср чт пт сб нед	пн вт ср чт пт сб нед	пн вт ср чт пт сб нед	пн вт ср чт пт сб нед
1 2 3 4 5 6 7	1 2 3 4	1 2 3	1 2 3 4 5 6 7	1 2 3 4 5	1 2
8 9 10 11 12 13 14	5 6 7 8 9 10 11	4 5 6 7 8 9 10	8 9 10 11 12 13 14	6 7 8 9 10 11 12	3 4 5 6 7 8 9
15 16 17 18 19 20 21	12 13 14 15 16 17 18	11 12 13 14 15 16 17	15 16 17 18 19 20 21	13 14 15 16 17 18 19	10 11 12 13 14 15 16
22 23 24 25 26 27 28	19 20 21 22 23 24 25	18 19 20 21 22 23 24	22 23 24 25 26 27 28	20 21 22 23 24 25 26	17 18 19 20 21 22 23
29 30 31	26 27 28 29	25 26 27 28 29 30 31	29 30	27 28 29 30 31	24 25 26 27 28 29 30
Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
пн вт ср чт пт сб нед	пн вт ср чт пт сб нед	пн вт ср чт пт сб нед	пн вт ср чт пт сб нед	пн вт ср чт пт сб нед	пн вт ср чт пт сб нед
1 2 3 4 5 6 7	1 2 3 4	1	1 2 3 4 5 6	1 2 3	1
8 9 10 11 12 13 14	5 6 7 8 9 10 11	2 3 4 5 6 7 8	7 8 9 10 11 12 13	4 5 6 7 8 9 10	2 3 4 5 6 7 8
15 16 17 18 19 20 21	12 13 14 15 16 17 18	9 10 11 12 13 14 15	14 15 16 17 18 19 20	11 12 13 14 15 16 17	9 10 11 12 13 14 15
22 23 24 25 26 27 28	19 20 21 22 23 24 25	16 17 18 19 20 21 22	21 22 23 24 25 26 27	18 19 20 21 22 23 24	16 17 18 19 20 21 22
29 30 31	26 27 28 29 30 31	23 24 25 26 27 28 29 30	28 29 30 31	25 26 27 28 29 30	23 24 25 26 27 28 29 30 31

2 1 рік = ? місяців

1 місяць = ? днів або ? день

У лютому ? або ? днів.

Познач у календарі свій день народження. Запиши в зошиті назву місяця свого народження.

3 З якого дня починається тиждень?

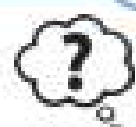
Який сьогодні день тижня?

Скільки днів на тиждень ти вчишся у школі?

Скільки вихідних у тебе протягом чотирьох тижнів?

Скільки днів у двох тижнях?

4 Поміркуй і назви пропущені слова.

1 доба = 24 години

5 Розглянь малюнок.

Що показує коротка стрілка?
А що — довга?

В одній годині 60 хвилин.

$$1 \text{ год} = 60 \text{ хв}$$

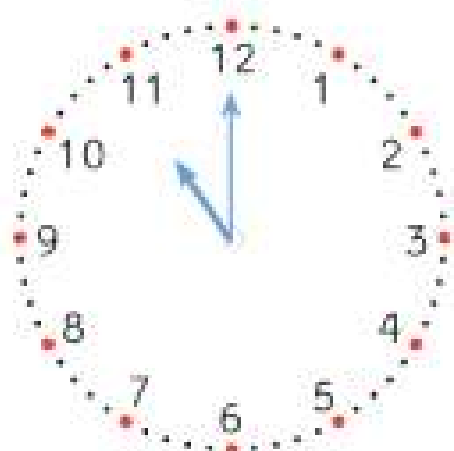
1 хвилина

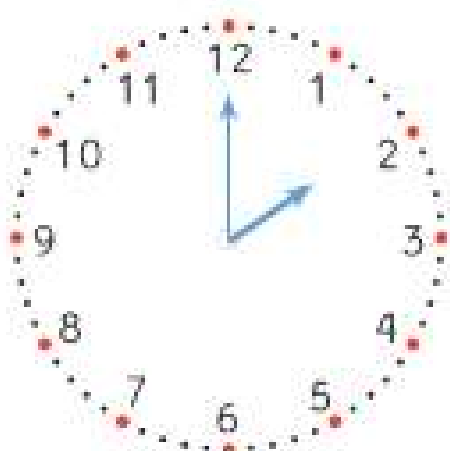
5 хвилин

6 Визнач, чи правильно визначено час на годинниках.

4 год

11 год

7 год

2 год

7 Мультфільм у кінотеатрі тривав
1 год. О котрій годині розпочався
мультфільм, якщо він закінчився
о 12 год?

8 Поміркуйте разом!

$1 \text{ год } 10 \text{ хв} = 70 \text{ хв}$
 $60 \text{ хв} + 10 \text{ хв} = 70 \text{ хв}$
 $1 \text{ год } 40 \text{ хв}$

$75 \text{ хв} = 1 \text{ год } 15 \text{ хв}$
 $75 \text{ хв} - 60 \text{ хв} = 15 \text{ хв}$
 90 хв

9 Обчисли в зошиті.

$$56 + 34$$

$$95 - 34$$

$$70 - 5$$

$$48 + 12$$

$$25 + 25$$

$$70 - 35$$

$$88 - 33$$

$$45 + 45$$

65 Час. Визначення часу

1 Установи відповідність.

Рік

7 днів

Січень

31 день

Доба

3 місяці

Тиждень

24 години

Пора року

12 місяців

2 Запиши в зошиті й обчисли вирази.

- Оля обчислювала вирази 10 хв, а задачу розв'язувала на 5 хв довше. Скільки хвилин Оля розв'язувала задачу?
- Олег виконував хатню роботу 30 хв. З них 10 хв він мив посуд, а решту часу пилював. Скільки хвилин Олег пилював?
- Макар і Марина складали машинку з деталей конструктора 50 хв, і ще 10 хв гралися цією машинкою. Скільки всього часу витратили Макар і Марина на конструювання машинки та на гру з нею?

3 Як двома способами називати час за годинником?

Доба починається і закінчується опівночі.

Цифри від 1 до 12 показують нічні та ранкові години.

12 год — це полудень.

Час після полудня можна називати двома способами.

Друга година дня або 14 год

$$12 \text{ год} + 2 \text{ год} = 14 \text{ год}$$

Сьома година вечора або ? год

$$12 \text{ год} + 7 \text{ год} = ? \text{ год}$$

- 4 Назвіть і запишіть у зошиті час двома способами.

- 5 Використовуй макет годинника з рухомими стрілками.

Пів на третю

Чверть на дев'яту

За чверть шоста

- 6 У кінотеатрі фільм розпочався о 15 год. Кіносеанс тривав 1 год 30 хв. О котрій годині закінчився фільм?

- 7 Порівняй у зошиті.

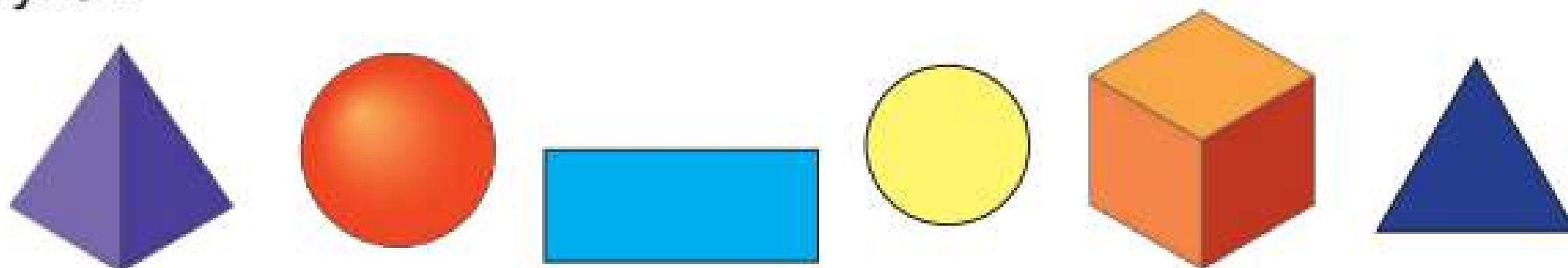
2 год та 60 хв

1 доба та 20 год

1 рік та 10 міс.

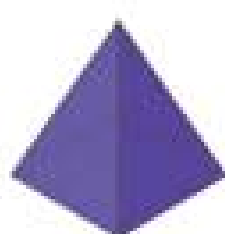
- 1 У які дві групи можна об'єднати ці фігури? Покажи спочатку фігури, які належать до першої групи, а потім до другої.

- 2 Розглянь малюнки. Прочитай назви фігур. Знайти навколо себе предмети схожі на названі фігури.

Конус

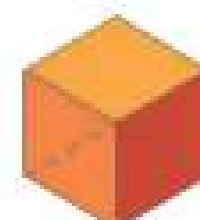
Піраміда

Циліндр

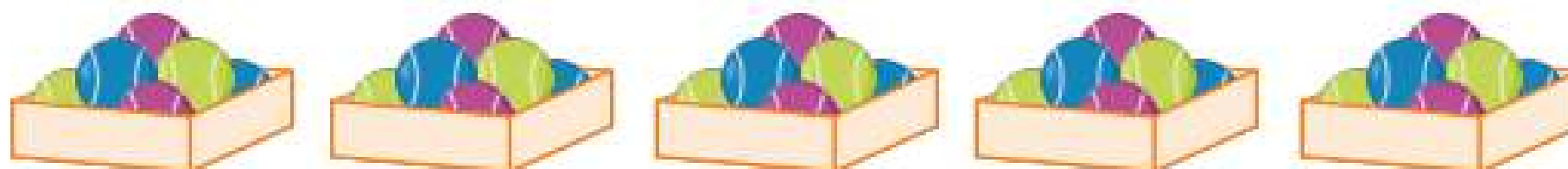
Куля

Куб

- 3 Діти викладали роботів з геометричних фігур. Богдан використав 22 фігури, Галинка — стільки ж, а Євгенко — на 24 фігури менше, ніж Богдан і Галинка разом. Скільки фігур використав Євгенко?

- 4 В упаковці 6 м'ячиків для гри в настільний теніс. Купили 5 таких упаковок. Скільки всього м'ячиків купили?

- 5 Обчисли в зошиті.

$$60 - 4$$

$$64 - 40$$

$$60 - 44$$

$$30 + 7$$

$$30 + 37$$

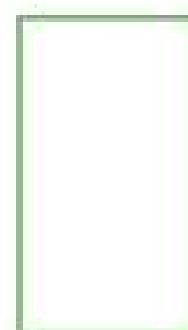
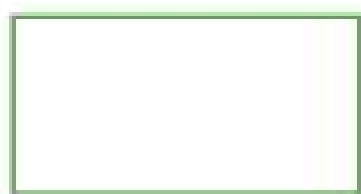
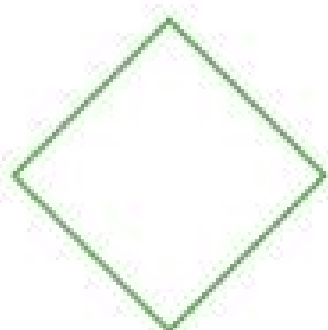
$$30 + 70$$

$$(20 + 2 + 20) - 40$$

$$90 - (30 + 30 + 30)$$

$$70 - (30 - 30)$$

- 1 Розглянь геометричні фігури. Чим вони схожі? Чим відрізняються?

Квадрат — це прямокутник, у якого всі сторони рівні.

- 2 Діти моделювали з дроту квадрати. Якої довжини дріт потрібний Іванці, якщо сторона її квадрата — 4 см? Якої довжини дріт у Дмитрика, якщо довжина сторони його квадрата — 6 см?

Периметр квадрата Іванки — ?

Периметр квадрата Дмитрика — ?

На скільки сантиметрів периметр квадрата Іванки буде менший, ніж периметр квадрата Дмитрика?

- 3 Обчисли вирази в зошиті.

$67 - 22$

$85 + 14$

$96 - 44$

$75 - 34$

$67 + 22$

$85 - 14$

$69 - 18$

$75 + 20$

- 4 Порівняй не обчислюючи.

Поясни.

$12 + 12 + 12$ та $12 + 12 + 12 + 12$

$9 + 9 + 9 + 9 + 9$ та $9 + 9 + 9$

$4 + 4 + 4 + 4 + 4$ та $4 + 4 + 4 + 4$

$a + a + a$ та $a + a + a$

68 Коло. Круг

- 1 Чим схожі та чим відрізняються малюнки?

КОЛО

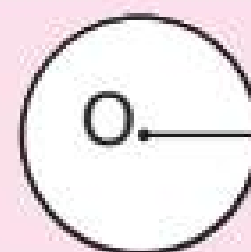

КРУГ

Лінія, яка є межею круга, називається **коло**.

Коло будують за допомогою циркуля. Точка O , у якій розташована голка циркуля, — **центр кола**.

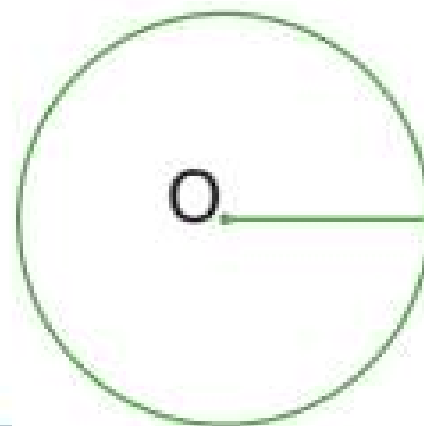
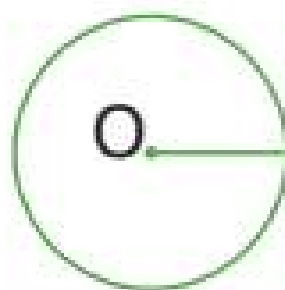
Відрізок від центру кола до будь якої точки на колі називається **радіус кола**.

- 2 Покажи круги.

- 3 Запиши в зошиті, чому дорівнює радіус кожної фігури.

- 4 Склади в зошиті й розв'яжи задачу за коротким записом.

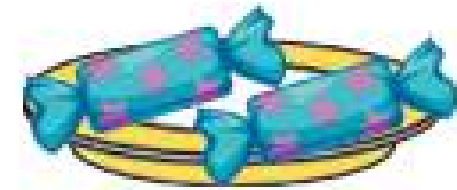
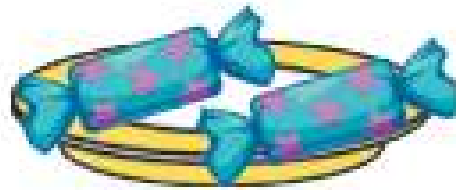
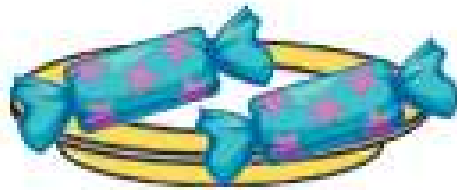
Було	Використали	Залишилося
20 м і 30 м	40 м	?

Множення і ділення

69

Дія множення

- 1 Склади й запиши в зошиті вирази за малюнком.

- 2 Чим схожі та чим відрізняються вирази?

$$2+3+4+5$$
$$a+b+c$$

$$4+4+4+4$$
$$a+a+a$$

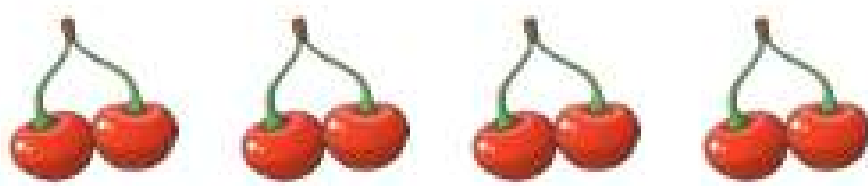

Сума однакових доданків називається **множення**.

Суму однакових доданків $2+2+2+2+2+2$
записують так: $2 \cdot 6 = 12$

Точка ($\cdot$) — знак множення. Читають так:
два помножити на шість — одержимо дванадцять.

- 3 Склади в зошиті вирази на додавання за малюнками.
Заміни їх виразами на множення. Обчисли.

$$2+2+2+2=2 \cdot 4=8$$

- 4 Підготуй в зошиті свої малюнки про додавання однакових доданків. Обміняйтеся зошитами з однокласником / однокласницею. Складіть вирази на додавання. Замініть вирази на додавання виразами на множення.

74

..... Множення і ділення

70 Дія множення

- 1 Заміни вирази на додавання виразами на множення там, де це можливо. Обчисли в зошиті.

$4 + 4 + 4$

$23 + 32$

$3 + 3 + 3$

$15 + 15 + 15 + 15$

$11 + 11 + 11 + 11 + 11$

$9 + 8 + 6$

- 2 Яке число показує однакові доданки в кожному виразі? Знайди його. Назви число, яке показує, скільки разів береться доданок.

$6 \cdot 5$

$2 \cdot 3$

$7 \cdot 2$

$10 \cdot 3$

$12 \cdot 4$

- 3 Заміни множення додаванням за зразком. Обчисли в зошиті.

$5 \cdot 3 = 5 + 5 + 5 = 15$

10 · 4 20 · 3 4 · 6 6 · 4

- 4 У гаманці було 3 монети по 10 грн. Скільки гривень було в гаманці?

- 5 Накресли в зошиті квадрат зі стороною 5 см. Обчисли його периметр.

- 6 Прочитай рівності на множення і перевір їх значення додаванням у зошиті.

$2 \cdot 4 = 8$

$7 \cdot 3 = 21$

$8 \cdot 4 = 32$

Назви компонентів і результату дії множення

- 1 Заміни множення додаванням. Обчисли в зошиті.

$27 \cdot 2$

$30 \cdot 3$

$11 \cdot 5$

	Добуток			
7	·	3	=	21
Множник		Множник		Добуток

- 2 Визнач добутки у рівностях на множення.

$2 + 7 = 9$

$2 \cdot 7 = 14$

$9 \cdot 5 = 45$

$9 + 5 = 14$

- 3 Діти поклали по 6 горішків у 4 годівнички для білочок. Скільки всього горішків діти поклали в годівнички?

- 4 Для гри «Сніговий бій» Захарко зліпив 24 сніжки, Марк — на 13 сніжків більше, ніж Захарко, а Даринка — на 10 сніжків менше, ніж Марк. Скільки сніжків зліпила Даринка?

- 5 Обчисли вирази в зошиті.

$13 + 13 + 13$

$20 + 20 + 20$

$82 - 17$

$39 - (13 + 13)$

$60 - (20 + 20)$

$48 + 37$

$99 - (14 + 41)$

$84 - (63 - 22)$

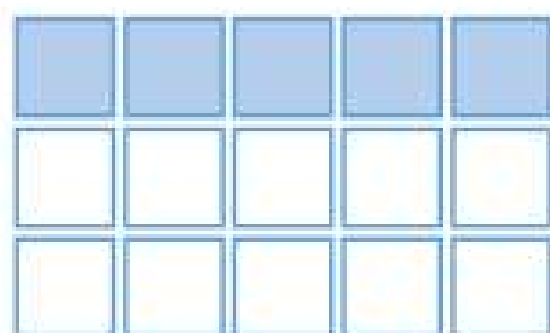
$94 - 23$

- 6 Відрізок складається з 4 частин по 2 см. Знайди довжину цього відрізка, накресли його в зошиті.

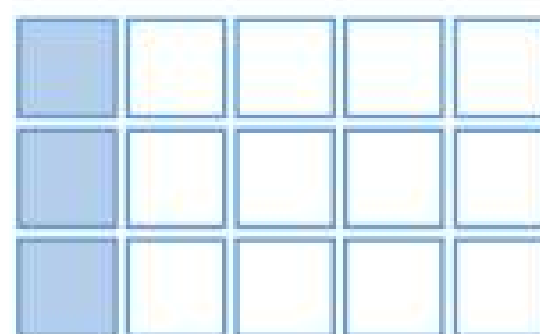

72 Переставна властивість дії множення

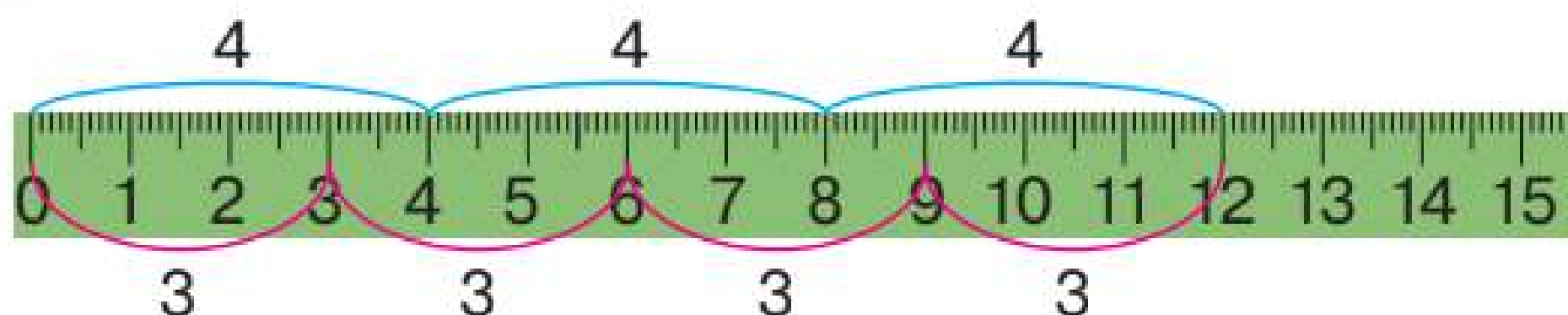
1 Поясніть за допомогою малюнків.

$$\begin{array}{l} 5 \cdot 3 = ? \\ 3 \cdot 5 = ? \end{array}$$

2 Розглянь малюнок. Поясни записи, обчисли вирази.

$4 \cdot 3$

$3 \cdot 4$

3 Обчисли вирази за зразком.

$2 \cdot 5 = 5 \cdot 2 = 10$

$6 \cdot 7$

$25 \cdot 4$

$7 \cdot 2$

$9 \cdot 3$

$11 \cdot 6$

4 На концерті 4 вокалісти виконали по 2 пісні. Скільки пісень прозвучало на концерті?

5 У дитячому танцювальному ансамблі 19 танцюристів, а танцюристок — на 16 більше. Скільки всього дітей у танцювальному ансамблі?

6 Обчисли вирази.

$(27 + 27) - 30$

$50 + (6 + 26)$

$71 + 19 - 30$

$87 - (45 - 20)$

$100 - (42 + 48)$

$(43 - 20) + 17$

1 Обчисли вирази у зошиті і порівняй їх.

$\geq$
 $\leq$
 $=$

$2 \cdot 3 \text{ та } 3 \cdot 2$

$2 \cdot 8 \text{ та } 2 \cdot 9$

$2 + 2 \text{ та } 3 + 1$

$2 \cdot 4 \text{ та } 5 \cdot 2$

$2 \cdot 7 \text{ та } 7 \cdot 2$

$9 \cdot 2 \text{ та } 2 \cdot 9$

2 Змоделюємо задачу різними способами.

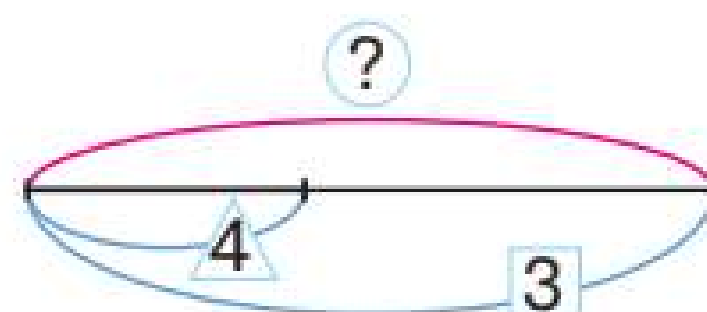

У трьох однакових коробках було по 4 кекси.

Скільки всього кексів було в коробках?

- Скільки було коробок? Скільки кексів в одній коробці?
- Як про це сказано в задачі? Яке запитання задачі?
- Запиши дані до таблиці в зошиті.

В одній коробці	Кількість коробок	Усього кексів

- Розкажи за схемою про дані та запитання задачі. Що позначає кожне число?
- Розв'яжи задачу.

4

3

?

3 Змоделюй задачу будь яким способом. Розв'яжи.

В упаковці 6 фломастерів. Скільки фломастерів містять 5 таких упаковок?

4 Порівняй задачі. Чим вони схожі? Чим відрізняються?

Розв'яжи задачі.

У трьох сітках по 5 кг картоплі в кожній. Скільки кілограмів картоплі містять 3 сітки?

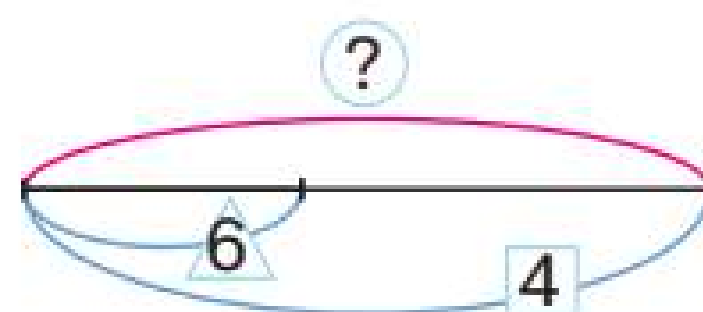
У п'яти сітках по 3 кг картоплі в кожній. Скільки кілограмів картоплі містять 5 сіток?

Розв'язування простих задач на множення

- 2 У чотирьох сейфах скарбничках — по 10 монет. Скільки всього монет у цих скарбничках?

- 3 Склади й розв'яжи задачу в зошиті за схемою.

- 4 Склади й розв'яжи задачу за малюнком.

- 5 Склади й розв'яжи задачу за даними таблиці.

1 ящик	Кількість ящиків	Всього
8 кг	3	?

- 6 Перепиши в зошит приклади. Постав дужки за потреби, щоб рівності були правильними.

$$54 - 24 + 9 = 21$$

$$92 - 50 + 8 = 50$$

$$70 - 65 + 38 = 43$$

$$64 + 26 - 57 = 33$$

- 7 Виконай обчислення. Підкресли добутки.

$$2 \cdot 4$$

$$2 \cdot 5$$

$$8 - 2$$

$$2 + 4$$

$$9 - 2$$

$$8 \cdot 2$$

$$3 \cdot 5$$

$$2 + 7$$

$$2 + 8$$

$$2 + 6$$

$$10 \cdot 2$$

$$5 \cdot 4$$

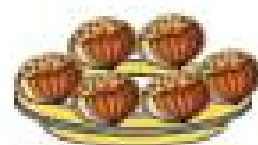

Особливі випадки множення. Множення на 1

- 1 Запиши в зошиті та обчисли вирази на множення, якщо предмети на кожній тарілці взяти тільки один раз. Що спільного в цих виразах?

$5 \cdot 1$

При множенні числа на 1 у добутку отримаємо те саме число.

- 2 На кожній із шести тарілок лежить по 2 груші. Скільки груш лежить на шести тарілках?

- 3 Обчисли вирази в зошиті і порівняй.

$2 \cdot 5$ та $2 + 2$

$2 + 2 + 2 + 2$ та $3 \cdot 2$

$65 - 18$ та 48

$2 + 2 + 2 + 2$ та $4 \cdot 2$

$2 \cdot 8$ та $8 \cdot 2$

$37 + 16$ та 42

- 4 Склади й розв'яжи задачу в зошиті за малюнком.

7 грн

7 грн

?

- 5 Обчисли вирази в зошиті.

$10 \cdot 1$

$13 - 8$

$3 + 7$

$4 \cdot 1$

$23 - 8$

$13 + 7$

$17 \cdot 1$

$73 - 8$

$43 + 7$

$1 \cdot 3$

$93 - 28$

$53 + 27$

76 Особливі випадки множення. Множення на 0

- 1 Заміни додавання множенням. Обчисли.

$$0+0+0$$

$$0+0+0+0+0+0+0$$

При множенні нуля на будь яке число в добутку
отримаємо нуль.

- 2 Обчисли вирази в зошиті та порівняй.

$\geq$
 $=$
 $\leq$

$0 \cdot 4 \text{ та } 4 \cdot 0$

$0 \cdot 10 \text{ та } 10 \cdot 0$

$0 \cdot 24 \text{ та } 24 \cdot 0$

$78 \cdot 0 \text{ та } 0 \cdot 78$

$5 \cdot 0 \text{ та } 0 \cdot 5$

$0 \cdot a \text{ та } a \cdot 0$

- 3 Обчисли вирази в зошиті.

$7 \cdot 1$

$0 \cdot 9$

$4 \cdot 1$

$1 \cdot 9$

$8 \cdot 0$

$90 \cdot 0$

- 4 В одному ряду 7 парт. За кожною партою сидять 2 учні.
Скільки всього учнів сидить у цьому ряду?

- 5 У першому бідоні 20 кг олії. Маса
другого бідона з олією — 34 кг,
а без олії — 6 кг. На скільки
кілограмів маса олії в другому
бідоні більша за масу олії
в першому бідоні?

- 6 Накресли в зошиті квадрат зі стороною 3 см. Обчис-
ли периметр квадрата. Заміни суму однакових доданків
множенням.

- 1 Було 6 груш. Їх розклали на 3 тарілки, порівну на кожну. Скільки груш поклали на одну тарілку?

Було

Розклали

Це задача на **ділення**.

Розв'язання: $6 : 3 = 2$ (гр.)

Відповідь: 2 груші.

Дві точки (:) – знак ділення. Вираз читають так: шість поділити на 3 — отримаємо два.

- 2 Прочитай рівності.

$$10 : 2 = 5$$

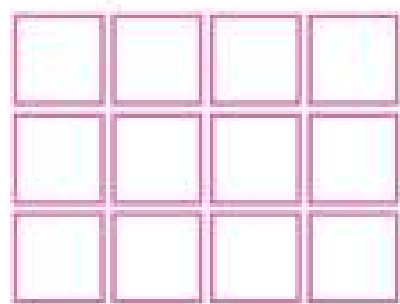
$$8 : 2 = 4$$

$$100 : 10 = 10$$

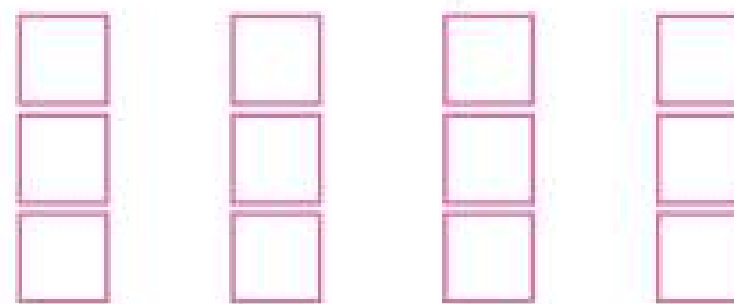
- 3 Склади за малюнком вираз на ділення.

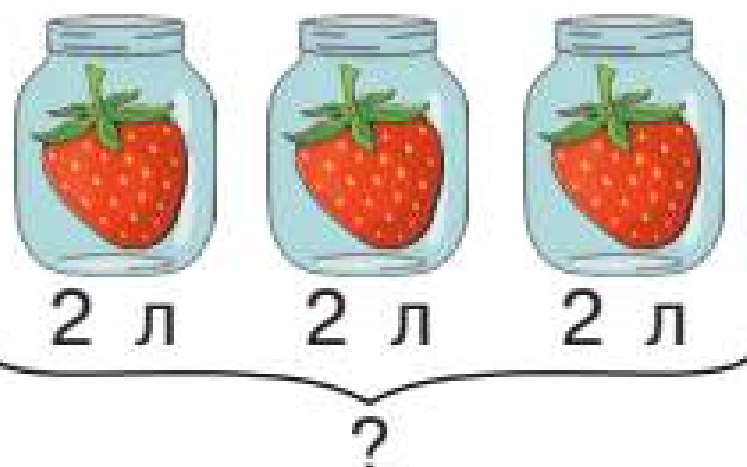
Було 12

Розклали на 4 рівні частини

- 4 Склади й розв'яжи задачі за малюнками.

- 5 Обчисли вирази в зошиті.

$$100 - 45$$

$$40 - (13 + 8)$$

$$100 - 65$$

78 Назви результату і компонентів дії ділення

- 1 Поміркуй і визнач, які малюнки відповідають яким записам?

$12:4$

$12:2$

$12:3$

- 2 Обчисли.

$$12 - \underbrace{2 - 2 - 2 - 2 - 2 - 2}_{6} = 0$$

$$12:2=6$$

$$6 - \underbrace{3 - 3}_{2} = 0$$

$$6:3=2$$

	Частка			
14	:	2	=	7
Ділене		Дільник		Частка

- 3 Розв'яжи задачу за малюнком.

Привезли	Витратили за день	Залишилося
 2 л 2 л 2 л 2 л 2 л 2 л	9 л	?

План розв'язування

- 1) Скільки літрів соку привезли до їдальні?
- 2) Скільки літрів соку залишилося?

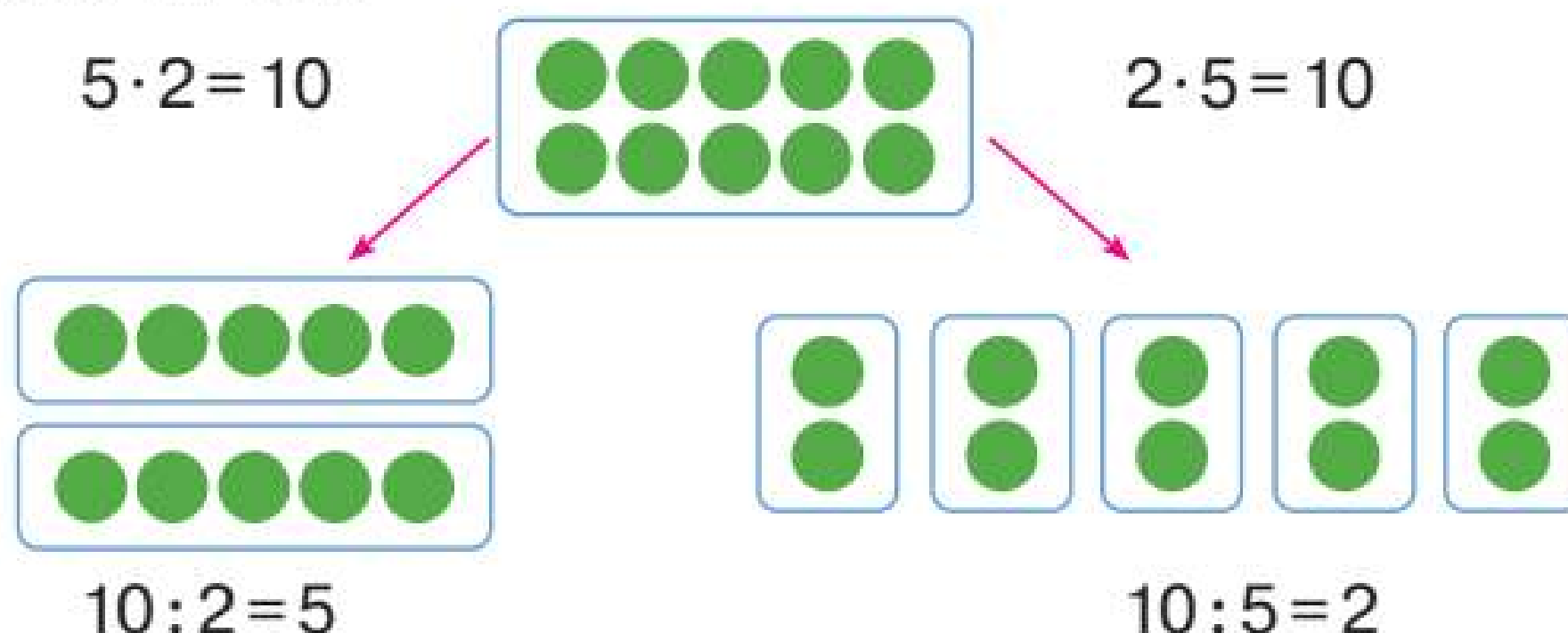
- 4 Обчисли вирази в зошиті.

$85 - (24 + 16)$

$(42 + 15) - 15$

$90 - (54 - 9)$

- 1 Розгляньте малюнки. Поясніть, які рівності складено за кожним із них.

Дія ділення пов'язана з дією множення.
З кожної рівності на множення можна скласти рівності на ділення.

- 2 Склади й запиши в зошиті рівності за зразком.

$$2 \cdot 7 = 14$$

$$2 \cdot 9$$

$$2 \cdot 4$$

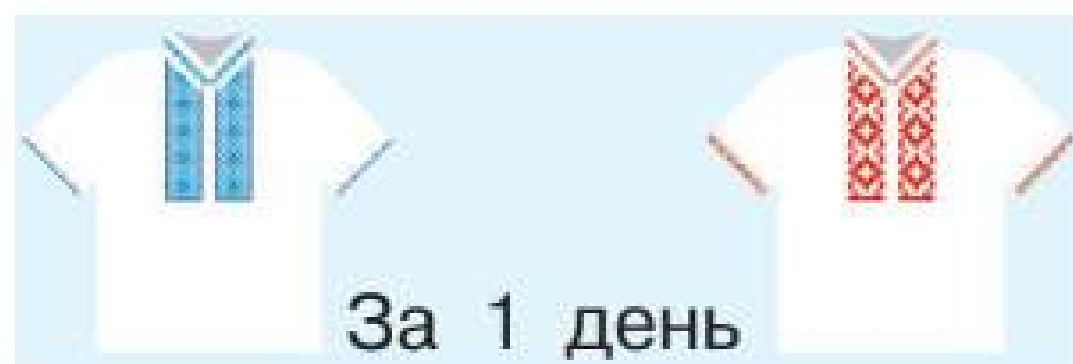
$$14 : 2 = 7$$

$$14 : 7 = 2$$

- 3 До магазину привезли 8 тортів. Їх розставили на 2 полиці, порівну на кожную. Скільки тортів на кожній полиці?

- 4 Розв'яжи задачу за малюнком і запитанням: «Скільки сорочок вишила майстриня за 4 дні?».

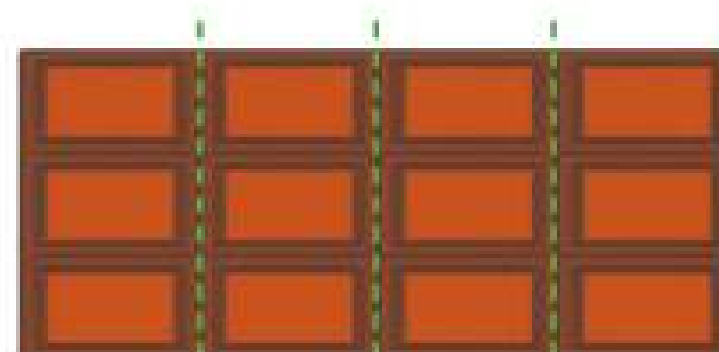
- 5 Склади й запиши в зошиті з поданих чисел усі можливі рівності на множення і ділення.

$$2, 12, 6$$

$$18, 2, 9$$

- 1 Склади й запиши за малюнком вираз на ділення.

- 2 Обчисли вирази в зошиті.

$2 \cdot 5 = 10$

$3 \cdot 4 = 12$

$2 \cdot 4$

$5 \cdot 2$

$4 \cdot 3$

$4 \cdot 2$

$10 : 2$

$12 : 3$

$8 : 2$

$10 : 5$

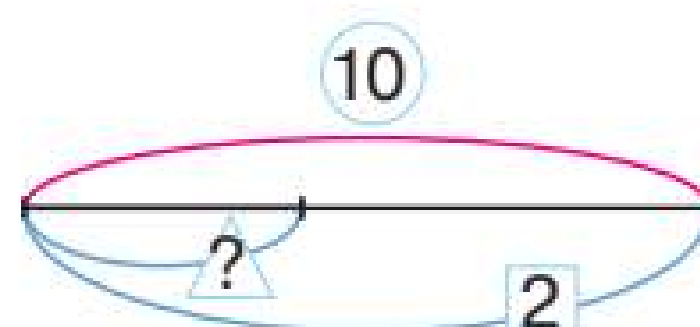
$12 : 4$

$8 : 4$

- 3 Є три стрічки. Довжина першої — 80 см, другої — 50 см. Третя стрічка на 24 см коротша за другу. Порівняй довжину найдовшої і найкоротшої стрічки.

- 4 Десять вареників розклади порівну у 2 миски. Скільки вареників у кожній мисці?

- 5 Обчисли вирази в зошиті.

$3 + 3 + 3 + 3 + 3 = \square \square$

$7 + 7 + 7 = \square \square$

$15 + 15 + 1 = \square \square$

$3 \cdot 5 + 12 = \square \square$

$7 \cdot 3 - 9 = \square \square$

$15 \cdot 2 - 13 = \square \square$

- 6 Є два числа: 10 і 2. Запиши в зошиті та обчисли вирази.

• Різниця чисел.

• Добуток чисел.

• Сума чисел.

• Частка чисел.

Складання таблиць множення і ділення з числом 2

1 Обчисли.

$$2+2$$

$$2+2+2$$

$$2+2+2+2$$

$$2+2+2+2+2$$

$$2+2+2+2+2+2$$

$$2+2+2+2+2+2+2$$

$$2+2+2+2+2+2+2+2$$

$$2+2+2+2+2+2+2+2+2$$

Складемо таблиці множення і ділення з числом 2.

$$2 \cdot 2 = 4$$

$$2 \cdot 3 = 6$$

$$2 \cdot 4 = \star$$

$$2 \cdot 5 = \star$$

$$2 \cdot 6 = \star$$

$$2 \cdot 7 = \star$$

$$2 \cdot 8 = \star$$

$$2 \cdot 9 = \star$$

$$3 \cdot 2 = 6$$

$$4 \cdot 2 = \star$$

$$5 \cdot 2 = \star$$

$$6 \cdot 2 = \star$$

$$7 \cdot 2 = \star$$

$$8 \cdot 2 = \star$$

$$9 \cdot 2 = \star$$

$$4 : 2 = 2$$

$$6 : 2 = 3$$

$$8 : 2 = \star$$

$$10 : 2 = \star$$

$$12 : 2 = \star$$

$$14 : 2 = \star$$

$$16 : 2 = \star$$

$$18 : 2 = \star$$

$$6 : 3 = 2$$

$$8 : 4 = \star$$

$$10 : 5 = \star$$

$$12 : 6 = \star$$

$$14 : 7 = \star$$

$$16 : 8 = \star$$

$$18 : 9 = \star$$

2 Розглянь записи та поясни обчислення.

$$2 \cdot 4 + 7 = \star$$

$$2 \cdot 4 = 8$$

$$8 + 7 = 15$$

$$10 : 2 + 9 = \star$$

$$10 : 2 = 5$$

$$5 + 9 = ?$$

3 Виконай обчислення в зошиті. Поясни.

$$2 \cdot 7 + 3$$

$$2 \cdot 5 + 19$$

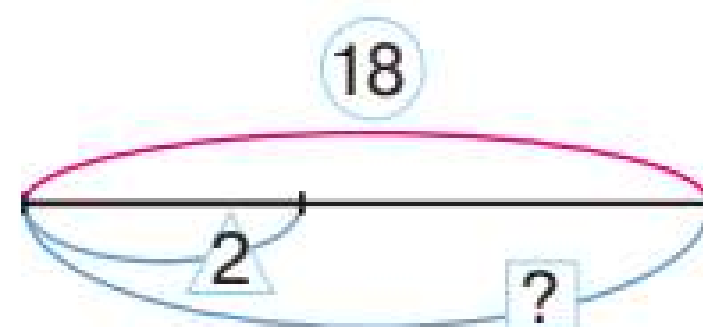
$$8 : 2 + 7$$

$$12 : 2 + 8$$

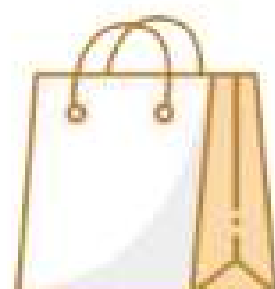
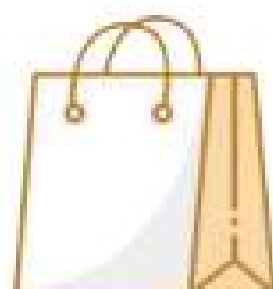

- 4 В одному пакеті 2 кг борошна. Скільки кілограмів борошна в 9 таких пакетах?

Склади за схемою обернену до даної задачу.

- 5 Склади задачу на ділення. Розв'яжи.

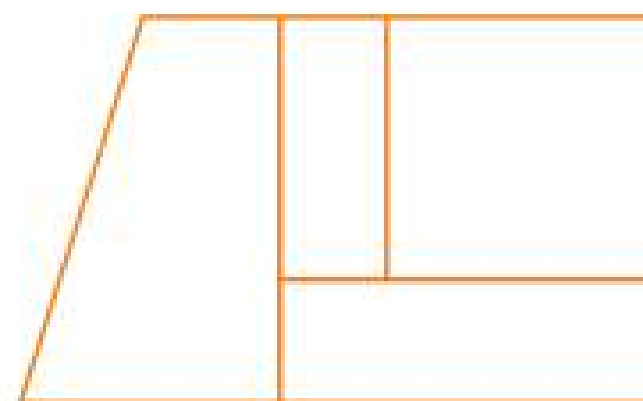

- 6 Скільки на малюнку...

...чотирикутників?

...прямокутників?

...квадратів?

- 7 У вітрині магазину стояло 5 двоколісних велосипедів і один триколісний. Скільки всього коліс було в цих велосипедів?

- 8 Обчисли вирази в зошиті. Підкресли ті з них, значення яких більші за 10.

$$2 \cdot 5 + 5$$

$$2 \cdot 2 + 30$$

$$2 \cdot 6 + 6$$

$$2 \cdot 9 - 12$$

$$4 : 2 + 9$$

$$12 : 2 + 6$$

$$14 : 2 - 3$$

$$10 : 2 + 4$$

Вправи на закріплення таблиць множення і ділення з числом 2

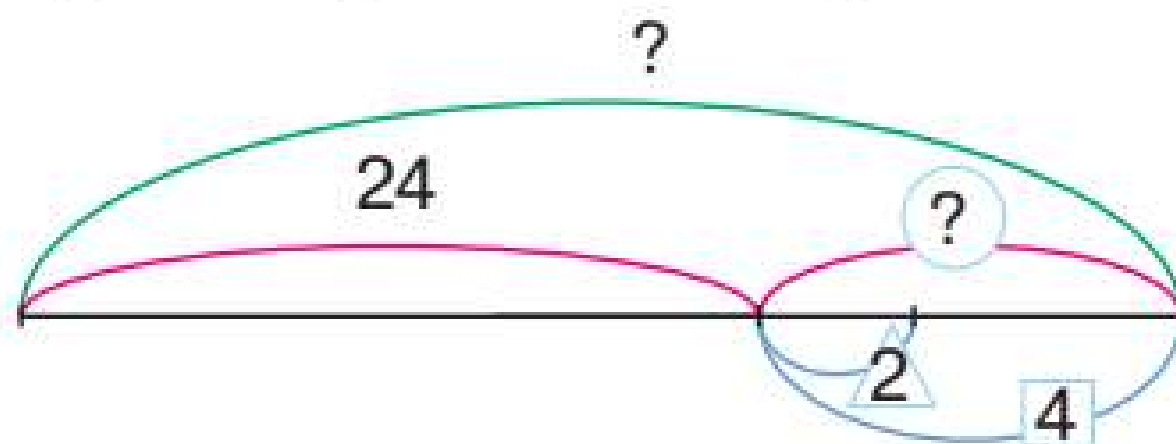
- 1 Установи закономірність і продовж ряд. Що ти можеш сказати про ці числа?
2, 4, 6, ... 18.

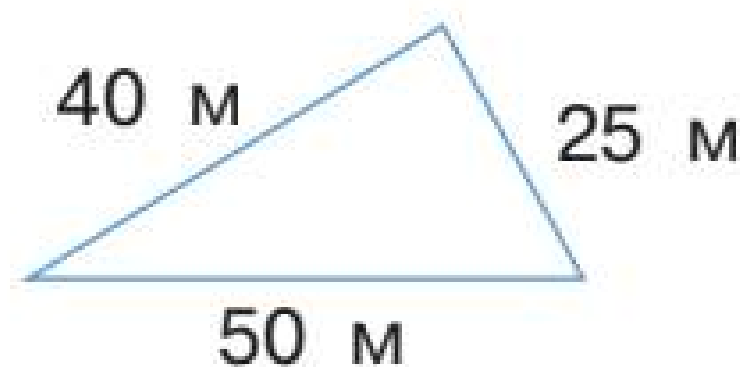
- 2 Пекар розклав 12 батонів порівну на 2 таці. Скільки батонів було на кожній таці? Склади обернену задачу, де число 12 буде шуканим.

- 3 Від сувою тканини чотирьом покупцям відрізали по 2 м кожному. У сувої залишилося 24 м. Скільки метрів тканини було в сувої спочатку?

- 4 На скільки найбільша сторона трикутника менша від суми довжин двох менших сторін? Обчисли периметр поданого трикутника.

- 5 Записали числа від 1 до 100. Скільки разів трапиться цифра 2?

- 6 За таблицею склади і обчисли вирази.

a	3	7	2	5	9	8	4
$2 \cdot a$							

Прості задачі на ділення. Моделювання задач

1 Порівняй розв'язки задач та їх відповіді.

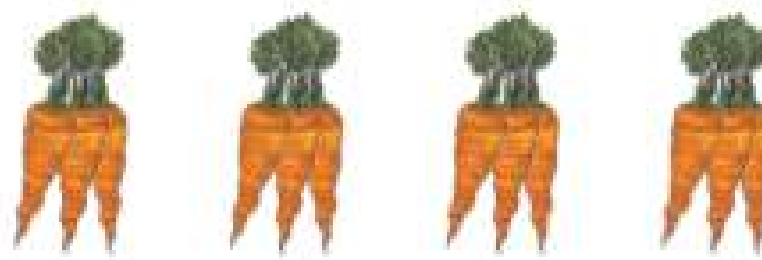
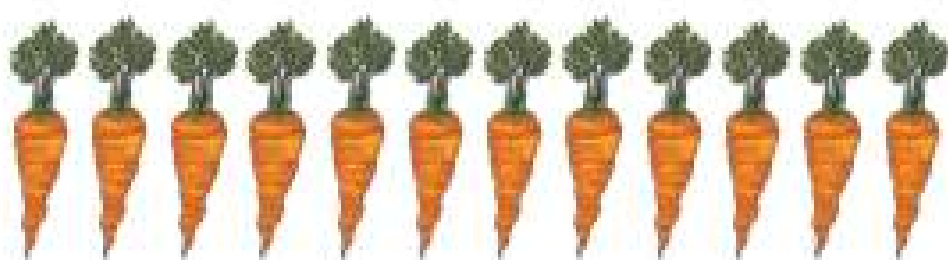

- Було 12 морквин. Їх поділили на 3 рівні частини та зв'язали в пучки. Скільки морквин у кожному пучку?

$$12 : 3 = 4 \text{ (м.)}$$

- Було 12 морквин. Їх поділили по 3 та зв'язали в пучки. Скільки пучків отримали?

$$12 : 3 = 4 \text{ (п.)}$$

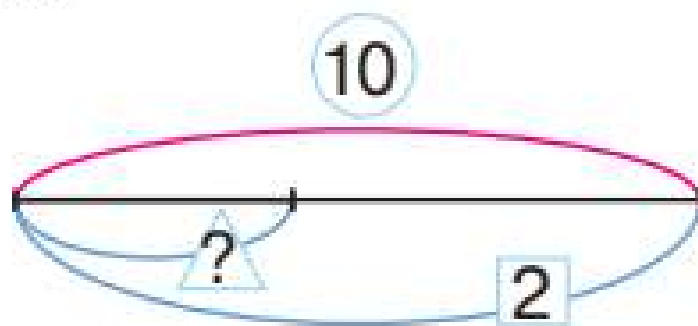
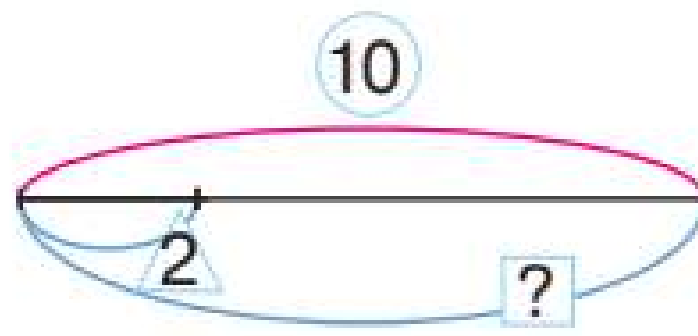

- Якою дією розв'язували задачі?
- Які відповіді отримали?

2 Розв'яжи та порівняй задачі.

- Десять наліпок приклеїли на аркуші, по 2 наліпки на кожний. Скільки аркушів з наліпками отримали?
- Десять наліпок приклеїли порівну на 2 аркуші. Скільки наліпок на кожному аркуші?

3 Склади в зошиті та обчисли вираз.

Скільки машин у кожному гаражі пожежної частини, якщо всього було 14 машин, і їх розмістили в двох гаражах, порівну в кожному?

- 1 На іменинному торті Марічка розмістила 7 свічок. На скількох тортах дівчинка розмістила свічки? Скільки свічок стало на торті?

$$7 : 1 = ? \text{ (св.)}$$

Якщо будь яке число поділити на 1, то отримаємо те саме число.

- 2 Обчисли вирази в зошиті.

$$8 : 1$$

$$24 : 1$$

$$99 : 1$$

$$10 : 1$$

$$19 : 1$$

$$a : 1$$

- 3 Олесь змайстрував 3 машинки і вирішив подарувати їх трьом друзям. Скільки машинок отримав кожний із друзів?

$$3 : 3 = ? \text{ (м.)}$$

Якщо будь яке число поділити на таке саме число, то отримаємо 1.

- 4 Виконай в зошиті за зразком.

$$9 \cdot 1 = 9$$

$$4 \cdot 1$$

$$10 \cdot 1$$

$$9 : 1 = 9$$

$$9 : 9 = 1$$

- 5 У цирк прийшло 29 першокласників і першокласниць і стільки ж другокласників і другокласниць. Усього було 32 хлопчики. Скільки дівчаток прийшло до цирку?

- 6 Обчисли вирази за зразком.

$$16 : 2 + 5$$

$$2 \cdot 9 + 29$$

$$10 : 2 + 10$$

$$14 : 2 + 7$$

$$2 \cdot 6 - 12$$

$$18 : 2 - 7$$

85 Особливі випадки ділення

- 1 Як роздати 0 цукерок трьом звіряткам?

- 2 Поясни.

$$0 : 7 = 0$$

$$0 \cdot 7 = 0$$

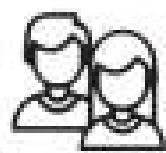
$$0 : 12 = 0$$

$$0 \cdot 12 = 0$$

$$0 : a = 0$$

$$0 \cdot a = 0$$

При діленні числа 0 на будь яке число отримаємо 0.

- 3 Чому на 0 ділити не можна?

$$7 : 0 = ?$$

Чи можна якесь число помножити на 0, щоб отримати 7?

так

ні

Ділення на 0 неможливе.

- 4 Для вивчення іноземної мови 16 учнів і учениць об'єднали у 2 групи, порівну в кожній. Скільки дітей у кожній групі?

- 5 За зиму родина використала 8 дволітрових банок яблучного соку та одну десятилітрову. Скільки всього літрів соку використала родина?

- 6 Обчисли вирази.

$$2 \cdot 5 + 29$$

$$2 \cdot 7 + 35$$

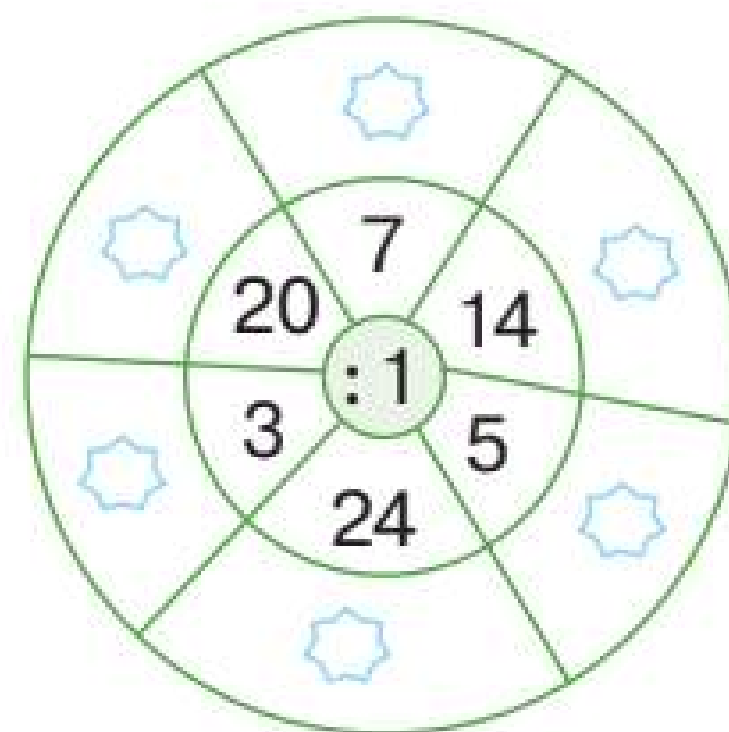
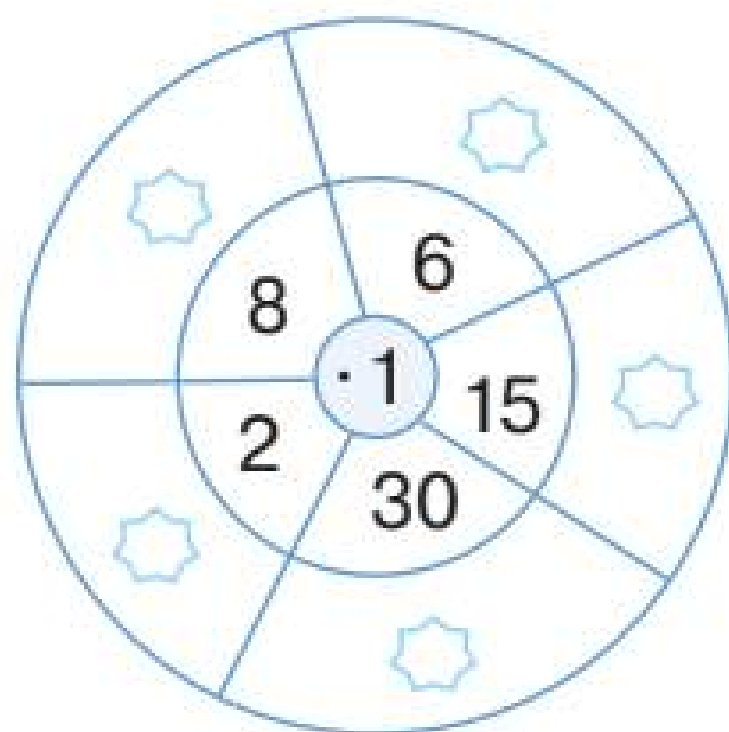
$$2 \cdot 9 + 51$$

- 7 Назви правильні твердження.

- Ділити 0 на будь яке число неможливо.
- Ділити на 0 не можна.
- При діленні 0 на будь яке число отримаємо 0.

1 Обчисли усно.

2 Прокоментуй обчислення виразів.

$$2 \cdot 7 : 1$$

$$12 : 2 \cdot 1$$

Якщо у виразах без дужок є тільки дії множення і ділення, виконуємо їх у тому порядку, в якому вони записані.

3 Хто з дітей припустився помилки? Назви.

Ліля

Михась

Ромчик

$$4 \cdot 3 : 2 = 6$$

$$16 : 8 : 2 = 1$$

$$10 : 5 \cdot 2 = 1$$

4 Поясни порядок виконання дій у виразах із дужками.

Обчисли.

$$2 \cdot (20 - 14)$$

2 1

$$(19 + 23) : 1$$

1 2

$$18 : (4 : 2)$$

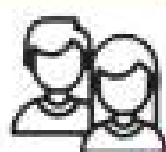
2 1

$$1 \cdot (90 - 36)$$

2 1

5 Яка дія буде першою?

$$6 + 2 \cdot 4$$

Порядок виконання дій у виразах

1. Дія в дужках (якщо є).
2. Множення та ділення в тому порядку, в якому вони записані.
3. Додавання та віднімання (у порядку запису у виразі).

- 6 Познач порядок дій у виразах. Обчисли в зошиті.

$$48 - 2 \cdot 9$$

$$19 + 2 \cdot 6$$

$$61 + (17 - 9)$$

$$16 : (8 : 4)$$

- 7 Перша бригада склярів заклила за день 22 вікна, друга — на 9 більше, ніж перша, третя — 28 вікон. На скільки більше вікон заклила друга бригада, ніж третя?

- 8 На конкурс відеороликів про хатніх улюбленців 2 А клас надав 18 робіт, 2 Б — 20 робіт, а 2 В — 19. Усі треті класи надали на 15 робіт більше, ніж усі другі класи. Скільки відеороликів надали учні та учениці всіх третіх класів?

- 9 Як розділити лініями циферблат годинника на 6 частин так, щоб сума чисел у кожній частині дорівнювала 13?

- 10 Запиши в зошиті вирази, використовуючи за потреби дужки.

- Суму чисел 12 і 6 поділили на 2.
- Різницю чисел 48 і 32 поділили на 2.

- 1 Визнач, який порядок дій у виразах. Обчисли.

$$7 \cdot 2 : 1$$

$$12 - 6 : 6$$

$$80 - 16 : 2$$

$$32 + 2 \cdot 3$$

$$21 + 18 : 2 - 5$$

$$60 - 2 \cdot 4 : 1$$

- 2 Оленка розв'язувала логічні задачі протягом тижня, по 2 щодня. Скільки всього логічних задач розв'язала дівчинка за тиждень?

- 3 Бабуся й дідусь купили 4 сітки картоплі, по 2 кг у кожній, і 1 сітку картоплі масою 3 кг. Скільки всього кілограмів картоплі купили бабуся й дідусь?

- 4 Обчисли в зошиті.

$$14 \text{ кг} + 18 \text{ кг}$$

$$90 \text{ кг} - 36 \text{ кг}$$

$$2 \text{ дм} + 8 \text{ дм}$$

$$54 \text{ кг} + 46 \text{ кг}$$

$$72 \text{ л} - 19 \text{ л}$$

$$100 \text{ см} - 45 \text{ см}$$

- 5 Накресли прямокутник зі сторонами 7 см і 3 см. Проведи в ньому одну лінію так, щоб утворився квадрат. Обчисли периметр квадрата.

- 6 У кого з дітей правильно позначено порядок дій? виправ помилки. Обчисли в зошиті.

$$62 - 2 \cdot 9 + 30$$

2 1 3

$$8 + 1 \cdot 2 - 3$$

1 2 3

$$0 + 14 : 2 \cdot 1$$

1 2 3

88 Розв'язування задач

- 1 Склади в зошиті й розв'яжи задачу на множення за малюнком.

3 кн.

3 кн.

3 кн.

- 2 Підготуй до задачі схематичний малюнок. Розв'яжи задачу.

Максимко з татком спекли 15 оладків і розклали їх на 5 тарілок порівну. Скільки оладків на кожній тарілці?

- 3 Підготуй до задачі малюнок. Розв'яжи задачу.

У магазині Любі дали решту: 4 монети по 10 грн. Скільки гривень решти отримала Люба?

- 4 Петрик виконував цікаві завдання 50 хв. З них 20 хв знадобилося на розв'язування задач і 15 хв — на розгадування кросворда. Решту часу хлопчик розв'язував рівняння. Скільки часу Петрик витратив на розв'язування рівнянь?

- 5 Брату — 12 років, а сестрі — 9. Скільки років виповниться братові, коли сестрі стане стільки, скільки йому зараз?

- 6 Обчисли вирази і порівняй їх.

$75 - 59$ та $9 \cdot 2$

$61 : 61 \cdot 9$ та $(24 - 6) : 2$

$5 \cdot 2 \cdot 0$ та $10 \cdot 0$

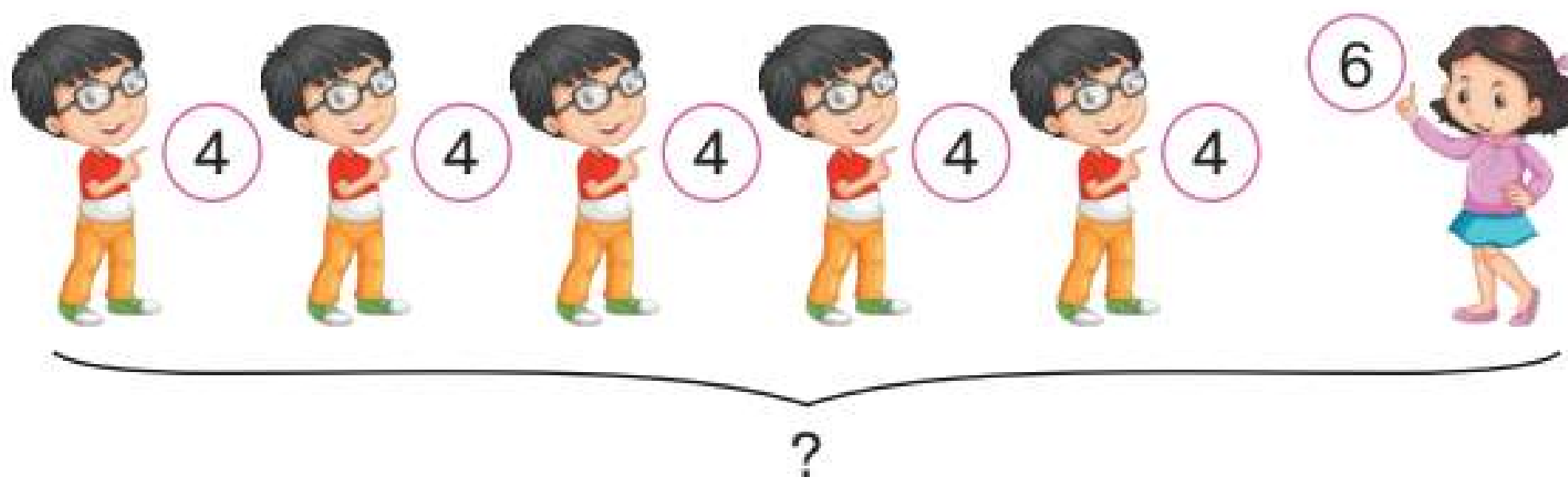
$48 \cdot 1 + 36$ та $2 \cdot 6 + 5 \cdot 2$

- 1 Накресли схему до задачі.

На кожному уроці математики діти розв'язують по 2 рівняння. Скільки всього рівнянь діти розв'яжуть за 5 уроків? Склади і розв'яжи обернені задачі.

- 2 Діти майстрували на уроці кораблики. Склади й розв'яжи задачу за малюнком.

- 3 В книжці «Казки дракона Омелька» 32 сторінки. У перший тиждень Михась читав кожного дня по 2 сторінки. Скільки сторінок залишилося прочитати Михасю?

Було — 32 ст.

Прочитав — ? 7 дн. по 2 ст.

Залишилося — ? ст.

- 4 Обчисли вираз $a \cdot 2 + 37$, якщо $a=7$, $a=9$, $a=1$, $a=0$.

- 6 Запиши та обчисли вирази.

- Вирушаючи на екскурсію, діти стали парами. Утворилося 10 пар. Скільки дітей вирушили на екскурсію?
- Висота одного поверху будинку становить 3 м. Яка висота двоповерхового будинку?

90 Закріплення вивченого

- 1 Назвіть значення виразів з таблиці множення числа 5.

4 5 10 7 16 13 8 19 18 6 12

- 2 Діти змайстрували 16 шпаківень за 2 дні. Причому що дня вони робили однакову кількість шпаківень. Скільки шпаківень діти робили за 1 день?

- 3 Діти вирішили самостійно заробити гроші на покупку акваріума для класу. Для цього за перший місяць вони зібрали 24 кг макулатури, за другий — стільки ж. А за третій — на 42 кг більше, ніж за перші два місяці разом. Скільки макулатури зібрали діти за третій місяць?

- 4 Розв'яжи в зошиті рівняння.

$$x - 62 = 18$$

$$42 - y = 16$$

- 5 Накресли в зошиті квадрат, периметр якого дорівнює 12 см.

- 6 Заняття творчого гуртка тривало 1 год. Протягом 5 хв діти готували матеріали для аплікації, 15 хв вирізали деталі. Ще 5 хв тривала презентація робіт. Решта часу — самостійне розміщення деталей і оформлення аплікації. Скільки часу витратили гуртківці на самостійну роботу?

- 7 Обчисли вирази в зошиті.

$$2 \cdot 9 + 2 \cdot 6$$

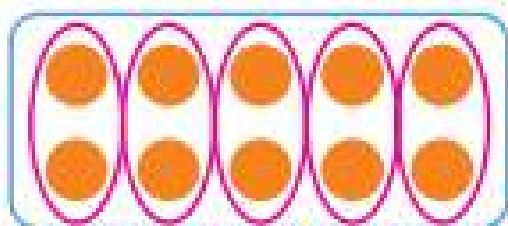
$$1 \cdot 15 + 0 \cdot 15$$

$$42 + 7 : 7$$

$$60 - 2 \cdot 9 + 8$$

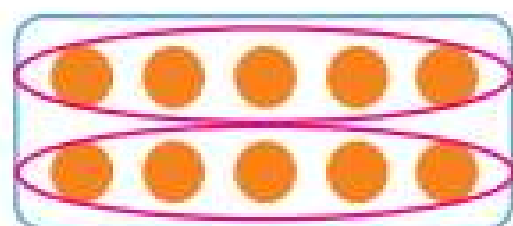
- 1 Розглянь малюнок. Двоє дітей склали однакові вирази, а результати різні.
 Як перевірити правильність обчислення?

$$2 \cdot 5 = 8$$

$$2 \cdot 5 = 10$$

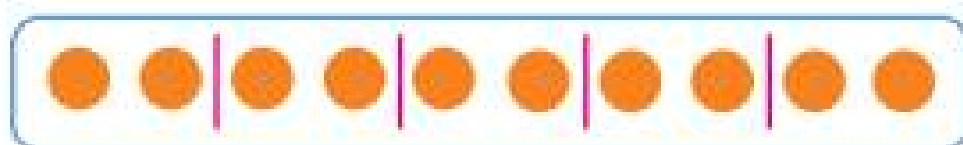
Множення можна перевірити множенням, переставивши місцями множники.

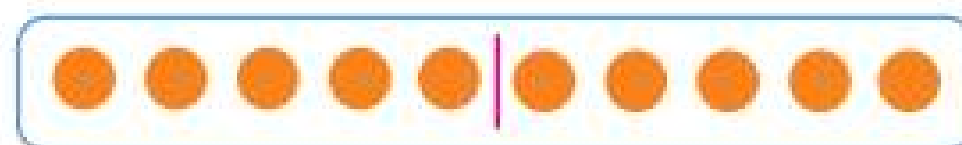
$$2 \cdot 5 = 10$$

Згадай: множення і ділення пов'язані між собою.

Якщо добуток поділити на будь який множник — отримаємо інший множник.

$$10 : 2$$

$$10 : 5$$

- 2 Обчисли в зошиті з перевіркою.

$$7 \cdot 2$$

$$9 \cdot 2$$

$$4 \cdot 2$$

- 3 Діти виготовили для ярмарку 16 виробів із картону. Згодом ще 8 дітей принесли кожний/кожна по 2 вироби. Скільки всього виробів з картону підготували діти?

- 5 Обчисли вираз $93 - k \cdot 2$, якщо $k=8$, $k=5$, $k=9$, $k=4$.

Складання таблиць множення і ділення з числом 3

- 1 Заміни суму доданків дією множення. Обчисли в зошиті.

$3+3+3$

$3+3+3+3$

$3+3+3+3+3$

- 2 Поясни, як отримали рівності на множення і ділення з поданої рівності:

$2 \cdot 3 = 6$

$3 \cdot 2 = 6$

$6 : 2 = 3$

$6 : 3 = 2$

- 3 Продовж в зошиті складання таблиці множення і ділення з числом 3.

$3 \cdot 3$

$3 \cdot 3 = 9$

$9 : 3 = 3$

—

$3 \cdot 4$

$3 \cdot 4 = 12$

$12 : 3 = 4$

$12 : 4 = 3$

$3 \cdot 5$

$3 \cdot 5 = 15$

$15 : 3 = 5$

$15 : 5 = 3$

- 4 Склади й розв'яжи задачу за малюнком.

- 6 Обчисли вирази в зошиті і порівняй їх.

$3+3+3$ та $3 \cdot 4$

$3+3+3+3+3$ та $5 \cdot 3$

$12 : 3$ та $12 : 4$

$3+3+3$ та $3 \cdot 2$

$3+3+3+3+3$ та $3 \cdot 9$

$21 : 3$ та $8 \cdot 1$

$3 \cdot 5 + 10$ та $3 \cdot 4 + 10$

$3 \cdot 9 - 20$ та $3 \cdot 7 + 20$

$27 : 9$ та $24 : 3$

Закріплення таблиць множення і ділення з числом 3

- 1 Запиши в зошиті за зразком. Обчисли.

$3 \cdot 2 = 6$

$2 \cdot 7$

$3 \cdot 6$

$2 \cdot 3 = 6$

$6 : 3 = 2$

$6 : 2 = 3$

- 2 Вовчиця перенесла до нового лігва чотирьох вовченят. Кожне дитинча має масу 3 кг. Обчисли загальну масу вовченят.

- 3 Восьмеро дітей принесли до школи по 3 замальовки хатніх улюбленців, а Сергійко приніс 6 замальовок. Скільки всього замальовок принесли діти до школи?

- 4 Знайди рівності, у яких допущено помилку. Запиши їх правильно у зошиті.

$37 - 6 + 7 = 38$

$45 + 15 - 12 = 33$

$12 - 6 - 6 = 0$

$3 \cdot 9 + 40 = 47$

$2 \cdot 9 - 15 = 3$

$3 \cdot 7 + 13 = 44$

$24 : 3 + 17 = 26$

$56 - 18 : 3 = 52$

$26 + 15 : 3 = 31$

- 5 Побудуй прямокутник, одна сторона якого дорівнює 7 см, а друга сторона — на 5 см коротша. Знайди периметр прямокутника.

- 6 Перепиши у зошит і додай такі числа, щоб нерівності були правильними.

$3 \cdot 4 + 18 < 3 \cdot 4 + ?$

$6 \cdot 3 - 9 > 3 \cdot 5 - ?$

$9 : 3 \cdot ? > 27 : 3 \cdot 2$

94 Закріплення таблиць множення і ділення з числом 3

- 1 Обчисли значення виразу $69 - 3 \cdot a$, якщо $a=3$, $a=5$, $a=9$.

- 2 Склади й розв'яжи задачу за малюнком і записами.

Всього: 18 дітей
6 кабінок

- 3 Відстань від школи до стадіону — 100 м. Павло пройшов 85 м, а Килина — 67 м. На скільки метрів менше пройшла Килина, ніж Павло?

- Чи є в задачі зайве дане? Знайди його.

- 4 Розв'яжи в зошиті рівняння.

$$x + 27 = 83$$

$$y - 42 = 58$$

$$60 - c = 28$$

- 5 Обчисли вирази в зошиті.

$$3 \cdot 4$$

$$3 \cdot 8 - 6$$

$$18 : 2 + 25$$

$$3 \cdot 9 + 17$$

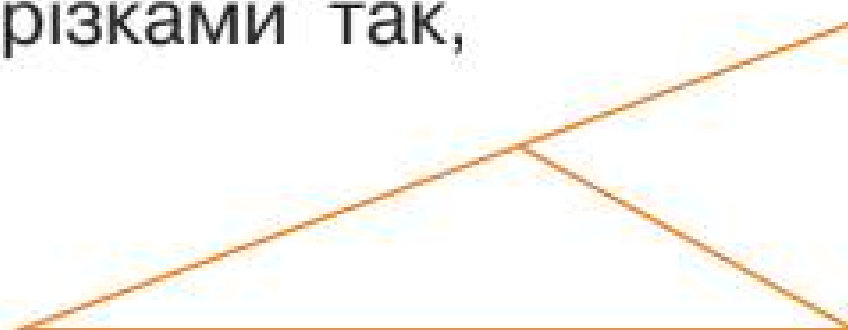
$$3 \cdot 7$$

$$3 \cdot 8 + 6$$

$$18 : 2 - 9$$

$$3 \cdot 9 - 17$$

- 6
- Скільки трикутників ти бачиш на малюнку?
 - Розділи прямокутник двома відрізками так, щоб утворилося 8 трикутників.

- 1 Добери до кожної задачі її розв'язання.

Тканину завдовжки 24 м розрізали на шматки, по 3 м в кожному. Скільки утворилося шматків?

$$24 : 3 = 8 \text{ (м)}$$

Тканину завдовжки 24 м розрізали на 3 однакові шматки. Скільки метрів тканини в одному шматку?

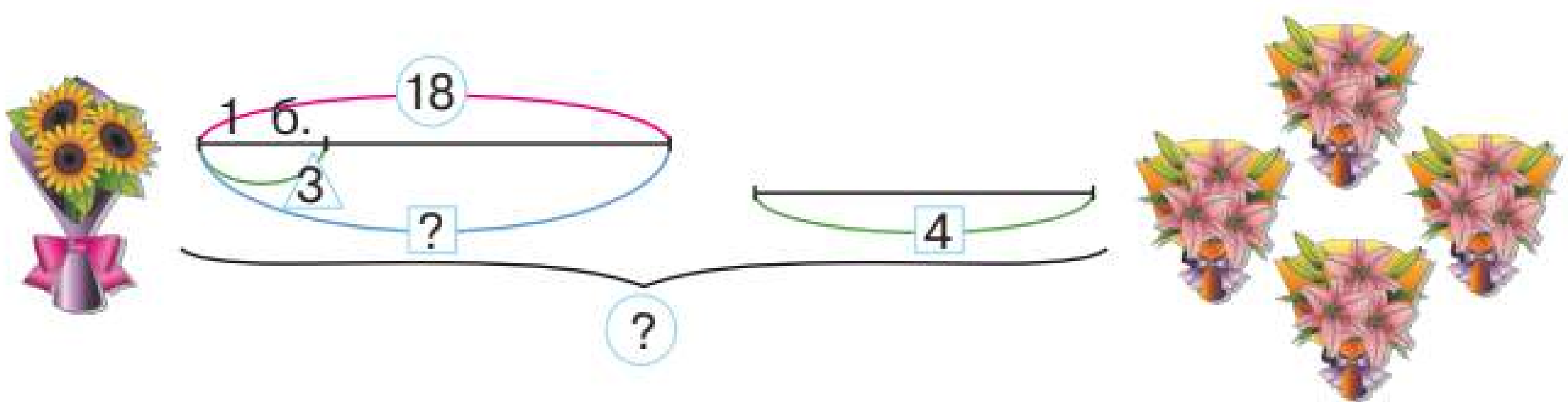
$$24 : 3 = 8 \text{ (шм.)}$$

- 2 Склади й розв'яжи задачу в зошиті.

Було	Дала	Залишилося
?	3 синам по 2 пиріжки	18 пиріжків

- 3 Склади й розв'яжи задачу за малюнком і схемою.

- 4 Склади в зошиті задачу, розв'язанням якої є вираз $(14 + 13) : 3$.

- 5 Обчисли вирази.

$3 \cdot 9$

$3 \cdot 8$

$27 : 3$

$24 : 3$

$27 : 9$

$24 : 8$

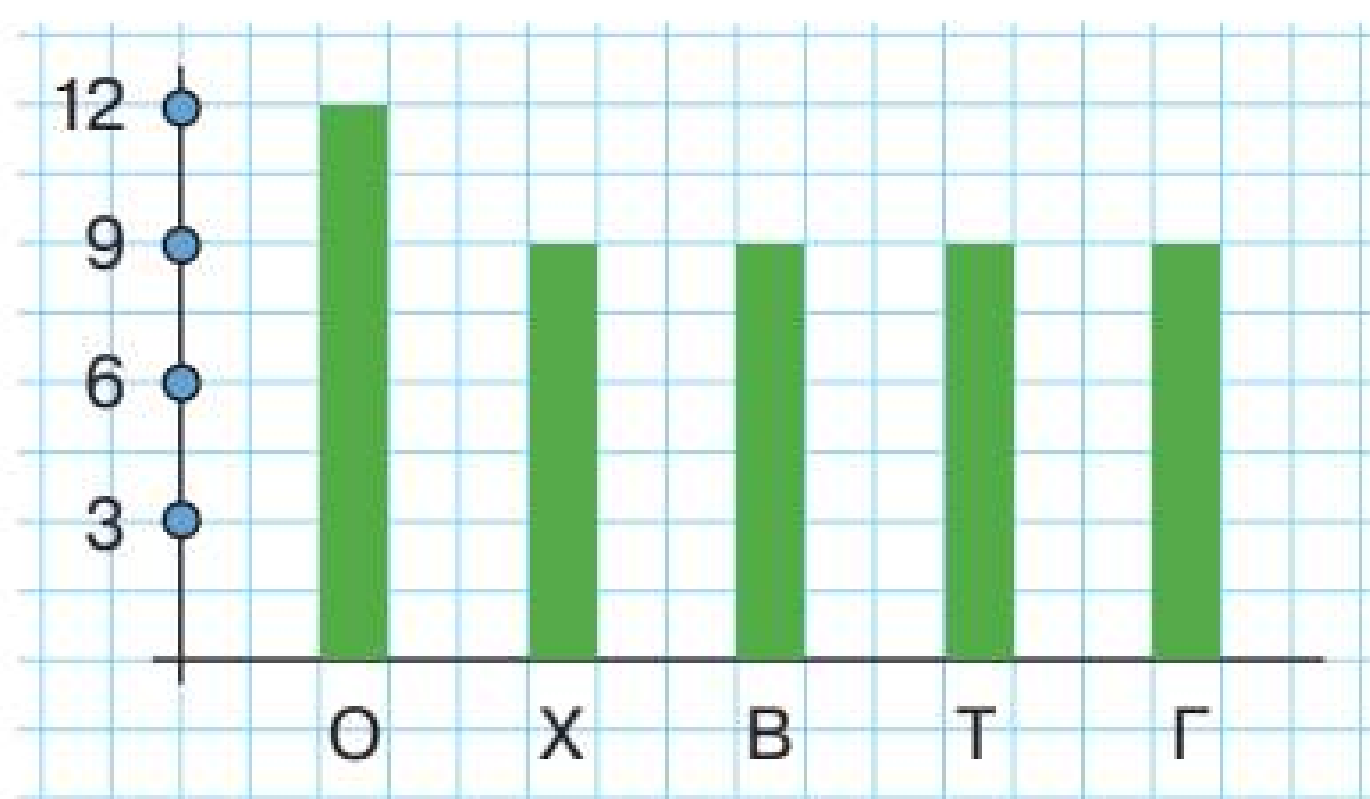
96 Розв'язування задач

1 Склади та обчисли вирази в зошиті.

- У магазині 18 телевізорів стоїть на 3 полицях, порівну на кожній. Скільки телевізорів стоїть на одній полиці?
- Господиня розлила 24 л соку в трилітрові банки. Скільки банок використала господиня?

2 Розглянь діаграму. Дай відповіді на запитання: склади та обчисли відповідні вирази.

О — Образотворчий
 Х — Хоровий
 В — Вокальний
 Т — Танцювальний
 Г — Гра на музичних інструментах

- Скільки дітей займаються у клубі в танцювальному та образотворчому гуртках?
- Скільки всього дітей займаються в хоровому та вокальному гуртках?
- На скільки більше дітей займаються в образотворчому гуртку, ніж у танцювальному?
- Скільки всього дітей займаються в гуртках?

3 Старші учні змайстрували 15 шпаківень. Молодші їх розфарбували. Скільки дітей розфарбовували шпаківні?

- Чому задачу не можна розв'язати?

Це задача з недостатніми даними. Щоб її розв'язати, потрібно знати, скільки шпаківень розфарбувала кожна дитина.

Додай дане та розв'яжи задачу.

- 4 18 кг борошна розсипали в пакети, по 2 кг в кожний. Три пакети борошна використали на приготування пива. Скільки пакетів борошна залишилося? Допиши короткий запис задачі. Розв'яжи.

Розсипали — 18 кг, по 2 кг
Використали — ?
Залишилось — ?

- 5 Обчисли вирази в зошиті.

$(17 - 9) \cdot 2$	$8 \cdot 2 - 2 \cdot 6$	$16 : 2 + 12$
$3 \cdot (25 - 16)$	$5 \cdot 3 + 2 \cdot 3$	$12 : 2 + 16$

- 6 Обчисли периметр трикутника, кожна сторона якого дорівнює 3 см. Запиши в зошиті розв'язання по-різному.

- 7 Прочитай задачі. Визнач задачу з неповними даними. Доповни цю задачу. Розв'яжи.

- Руслана записала 3 речення, у кожному з яких однакова кількість слів. Скільки всього слів записала Руслана?
- До кожного із семи слів Ромчик записав по 3 рими. Скільки всього рим записав Ромчик?

Складання таблиць множення і ділення з числом 4

- 1 Склади в зошиті таблиці множення і ділення з числом 4.

$4 \cdot 2$

$2 \cdot 4$

$8 : 4$

$8 : 2$

$4 \cdot 3$

$3 \cdot 4$

$12 : 4$

$12 : 3$

$4 \cdot 4$

$4 \cdot 5$

$4 \cdot 6$

$4 \cdot 7$

$4 \cdot 8$

$4 \cdot 9$

- 2 Досліди таблицю множення.

Які числа є значеннями виразів: парні чи непарні? Які з виразів траплялися тобі в раніше складених таблицях?

- 3 Обчисли в зошиті, користуючись таблицею множення.

$20 : 4 + 24$

$32 : 4 - 8$

$4 \cdot 4 - 14$

$4 \cdot 7 + 55$

$4 \cdot 9 - 18$

$4 \cdot 2 + 42$

$20 : 4 - 0$

$24 : 4 : 2$

$4 \cdot 5 + 20$

- 4 Учень склав з паличок 3 однакові квадрати й один трикутник. Скільки для цього знадобилося паличок? Підготуй рисунок до задачі, розв'яжи її.

- 5 Обчисли вирази в зошиті та порівняй їх.

$4 + 4 + 4 + 4 + 4$ та $3 \cdot 4$

$4 \cdot 5 + 4$ та $4 \cdot 6$

$16 : 4$ та $16 : 2$

$4 \cdot 8$ та $8 \cdot 4$

$4 \cdot 2 + 9$ та $4 \cdot 9$

$20 : 4 - 5$ та $1 \cdot 5$

Закріплення таблиць множення і ділення з числом 4

- 1 Обчисліть вирази в зошиті та порівняйте їх.

 $\geq$
 $\leq$

$4 \cdot 2 \text{ та } 4 \cdot 3$

$4 \cdot 4 \text{ та } 16$

$4 + 4 + 4 + 4 + 4 \text{ та } 4 \cdot 5$

$4 \cdot 9 \text{ та } 32$

$4 \cdot 6 \text{ та } 4 \cdot 7$

$4 \cdot 8 \text{ та } 36$

- 2 Іринка зі старшим братом пекли булочки жайворонки. На одному деку помістилося 5 рядів, по 4 жайворонки в кожному. А на другому деку — 13 жайворонків. Скільки всього булочок спекли Іринка з братом?

- 3 Гра «Меморі» складається із 36 карток. У грі брали участь 4 дітини. По скільки карток було в кожного/кожної на початку гри, якщо діти розділили їх порівну?

- 4 Накресли в зошиті квадрат зі стороною 2 см. Обчисли його периметр дією множення.

- 5 Обчисли вирази в зошиті.

$93 + 21 : 3$

$71 - 16 : 4$

$4 \cdot (35 - 27)$

$36 : 4 + 37$

$28 : 4 - 7$

$24 : (12 : 2)$

- 6 Виконай у зошиті за зразком.

$1 \text{ год} + 15 \text{ хв} = 60 \text{ хв} + 15 \text{ хв} = 75 \text{ хв}$

$1 \text{ год} - 35 \text{ хв}$

$1 \text{ ц} - 25 \text{ кг} = 100 \text{ кг} - 25 \text{ кг} = 75 \text{ кг}$

$1 \text{ ц} - 60 \text{ кг}$

99 Збільшення (зменшення) числа у кілька разів

- 1 Накресли в зошиті відрізок завдовжки 4 см. Збільш довжину першого відрізка **у 3 рази**. Щоб збільшити відрізок завдовжки 4 см у 3 рази, потрібно **по 4 см взяти три рази**. $4 \cdot 3 = 12$ см

Щоб збільшити число у кілька разів, потрібно це число **помножити** на відповідну кількість разів.

- 2 Накресли відрізок завдовжки 10 см. Зменш довжину першого відрізка у 2 рази. Щоб зменшити відрізок завдовжки 10 см у 2 рази, потрібно 10 см **поділити** на 2. $10 : 2 = 5$ см

Щоб зменшити число у кілька разів, потрібно це число **поділити** на відповідну кількість разів.

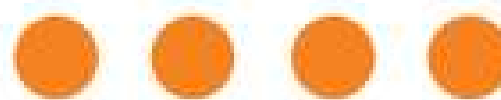
- 3 Збільште на 3.

Зменште на 3.

Збільште у 3 рази.

Зменште у 3 рази.

- 4 Обчисліть вирази в зошиті.

$$4 \cdot 7 + 29$$

$$100 - 4 \cdot 6$$

$$36 : (16 : 4)$$

$$20 : 4 : 5$$

$$18 : 3 \cdot 4$$

$$28 : 4 \cdot 3$$

100 Збільшення (зменшення) числа у кілька разів

1 Запиши в зошиті вирази. Обчисли.

- Число 7 збільшити на 5
- Число 3 збільшити у 9 разів
- Число 18 зменшити на 3
- Число 18 зменшити в 3 рази

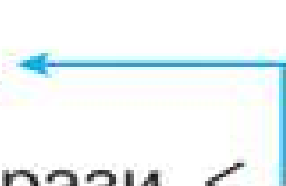

2 У стайні було 50 коней. У стійлах залишили 32 коня, а решту запрягли у прогулянкові візочки, по 3 коні в кожний. Скільки таких візки повезли коні?

3 Поясни короткий запис задачі. Склади план розв'язання в зошиті. Розв'яжи задачу.

Дідусь — 12 д. ?
Онук — ?, у 3 рази <

Дідусь обкопав 12 дерев, а онук — у 3 рази менше. Скільки всього дерев обкопали онук із дідусем?

4 Запиши у зошиті.

$$3 \text{ м } 6 \text{ дм} = ? \text{ дм}$$

$$1 \text{ дм} = ? \text{ см}$$

$$40 \text{ мм} = ? \text{ см}$$

$$5 \text{ см } 8 \text{ мм} = ? \text{ мм}$$

$$7 \text{ дм } 2 \text{ см} = ? \text{ см}$$

$$86 \text{ см} = ? \text{ дм } ? \text{ см}$$

$$1 \text{ см} = ? \text{ мм}$$

$$45 \text{ мм} = ? \text{ см } ? \text{ мм}$$

5 Спочатку знайди рівність, у якій різниця збільшилася в 4 рази, а потім рівність, у якій сума зменшилася в 4 рази.

$$(36 - 4) + 9$$

$$(18 + 18) : 4$$

$$(45 - 25) - 4$$

$$(36 - 28) \cdot 4$$

$$56 - 28 : 4$$

$$60 - 3 \cdot 4$$

Розв'язування задач на збільшення або зменшення числа в кілька разів

- 1 Склади усно задачі, які розв'язуються поданими виразами.

$$9:3$$

$$3 \cdot 3$$

- 2 Юрко та Юля першого дня намалювали 18 коміксів, а наступного — у 2 рази менше. Скільки коміксів на малювали діти другого дня?

- 3 Для оздоблення листівок Наталочці потрібно 4 дм стрічки, а Сергійкові — у 4 рази більше. Скільки всього дециметрів стрічки має відрізати продавчиня, щоб діти могли оздобити листівки?

- 4 Розв'яжи рівняння в зошиті.

$$x - 32 = 59$$

$$85 - y = 38$$

$$43 + a = 60$$

- 5 Обчисли вирази в зошиті.

$$17 - (32 - 24)$$

$$100 - 33 - 33$$

$$3 \cdot 4 + 6 \cdot 4$$

$$81 - (67 + 9)$$

$$91 - 47 + 26$$

$$21:3 + 36:4$$

$$3 \cdot 6 + 6 + 4$$

$$27:3 - 7 - 2$$

$$4 \cdot 5 - 28:4$$

- 6 Матвій та Маринка збирають моделі літальних апаратів. У них 6 моделей ракет, а літаків — у 4 рази більше. Скільки моделей літаків у дітей?

102 Порівняння задач

1 Порівняй задачі. Розв'яжи їх.

- На вітрині стояло 32 м'які іграшки, по 4 на кожній полиці. Скільки полиць зайнято м'якими іграшками?
- На чотирьох полицях розставили 32 книжки, порівну на кожній. Скільки книжок на кожній полиці?

2 Порівняй короткі записи задач. Склади за ними задачі. Порівняй. Запиши в зошиті розв'язання за допомогою виразів.

I — 20 кг
II — ?, на 4 кг < } ?

I — 20 кг
II — ?, у 4 рази < } ?

3 Оленка з Максимком зрізали 3 жовті тюльпани, рожевих — у 3 рази більше, ніж жовтих, а червоних — на 6 більше, ніж рожевих. Скільки червоних тюльпанів зрізали діти?

4 Є прямокутник зі сторонами 3 см і 2 см. Накресли в зошиті прямокутник, сторони якого вдвічі більші.

5 Знайди помилки. Обчисли в зошиті правильно.

$$3 \cdot 5 = 16$$

$$20 : 4 = 5$$

$$18 : 2 = 9$$

$$3 \cdot 8 = 26$$

$$12 : 4 = 2$$

$$6 \cdot 2 = 12$$

$$4 \cdot 9 = 37$$

$$16 : 4 = 5$$

$$24 : 4 = 8$$

$$4 \cdot 4 = 16$$

$$8 : 4 = 2$$

$$24 : 3 = 6$$

6 Знайди помилки. Обчисли правильно.

$$3 \cdot 5 = 16 \quad \square \square$$

$$20 : 4 = 5 \quad \square \square$$

$$18 : 2 = 9 \quad \square \square$$

$$3 \cdot 8 = 26 \quad \square \square$$

$$12 : 4 = 2 \quad \square \square$$

$$6 \cdot 2 = 12 \quad \square \square$$

$$4 \cdot 9 = 37 \quad \square \square$$

$$16 : 4 = 5 \quad \square \square$$

$$24 : 4 = 8$$

103 Складання таблиць множення і ділення з числом 5

1 Поясни, як обчислити дані вирази.

$5 \cdot 3$

$3 \cdot 5$

$15 : 3$

$15 : 5$

2 Складіть в зошиті таблиці множення і ділення з числом 5.

$5 \cdot 5 = 25$

$25 : 5 = \text{☆}$

$5 \cdot 6 = \text{☆}$

$6 \cdot 5 = \text{☆}$

$5 \cdot 7 = \text{☆}$

$5 \cdot 8 = \text{☆}$

$5 \cdot 9 = \text{☆}$

- Досліди значення таблиці множення 5.
Які вирази та їх значення ти вже знаєш?

3 Обчисли вирази в зошиті.

$5 \cdot 7 + 35$

$4 \cdot 9 - 16$

$5 \cdot 8 - 24$

$4 \cdot 8 - 13$

$5 \cdot 6 + 28$

$45 : 5 + 19$

4 По 5 парашутисток вистрибнули з трьох літаків. Скільки всього спортсменок здійснили стрибок?

5 Двадцять спортсменів сіли в 5 човнів, порівну в кожний. Скільки людей сіло в один човен?

6 Обчисли вирази в зошиті та порівняй їх.

$5 \cdot 8 \text{ та } 4 \cdot 9$

$32 : 4 \text{ та } 30 : 5$

$5 \cdot 1 \text{ та } 5 : 5$

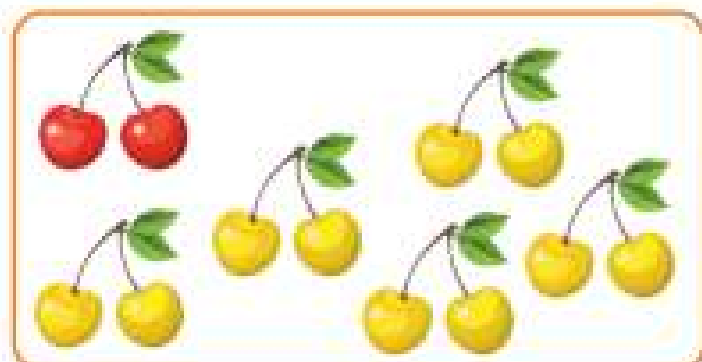
$4 \cdot 8 \text{ та } 5 \cdot 7$

$20 : 4 \text{ та } 25 : 5$

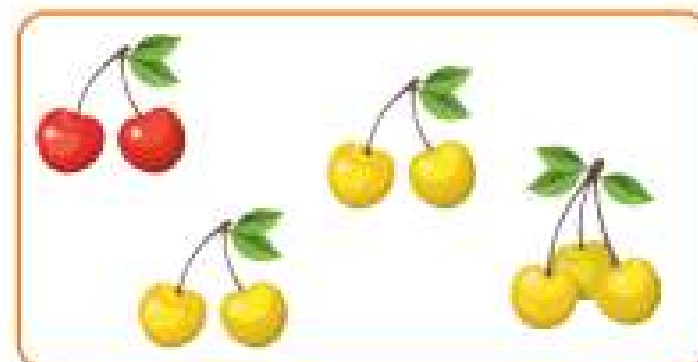
$0 : 5 \text{ та } 5 \cdot 0$

104 Закріплення таблиць множення і ділення з числом 5

1 Визнач, які малюнки яким записам відповідають.

Червоних черешень — 2,
а жовтих — на 5 більше.

Червоних черешень — 2,
а жовтих — у 5 разів більше.

2 Запиши в зошиті всі можливі рівності на множення та ділення з поданими числами.

5 9 45

5 7 35

5 8 40

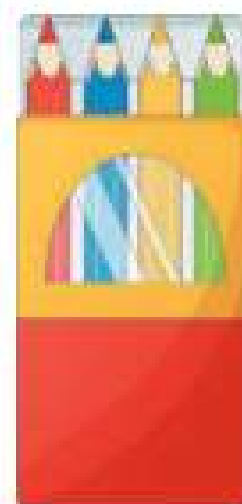
3 Обчисли в зошиті значення виразів, якщо $a = 25$.

$$(a + 15) : 5$$

$$5 \cdot (a - 16)$$

$$a : a \cdot 5$$

4 Склади й розв'яжи задачу за малюнком.

У 5 разів більше

?

5 Накресли перший відрізок довжиною 15 см, другий — у 5 разів коротший за перший. А третій — на 5 см довший за другий.

105 Знаходження невідомого множника

- 1 Обчисли в зошиті. Підкресли множники червоним кольором.

$4 \cdot 5$

$2 \cdot 7$

$5 \cdot 8$

$3 \cdot 9$

- 2 Як перевірити, що $5 \cdot 7 = 35$, а $4 \cdot 8 = 32$?

- 3 Оберіть рівняння, яке ви зможете розв'язати.

$x + 5 = 30$

$5 + y = 15$

$5 \cdot y = 15$

- 4 Назви компоненти і результат дії в рівнянні. Що відоме? Що невідоме? Що допоможе тобі знайти невідоме число?

$5 \cdot y = 15$

$y = 15 : 5$

$y = 3$

$5 \cdot 3 = 15$

$15 = 15$

Щоб знайти невідомий множник, потрібно добуток поділити на відомий множник.

- 5 Розв'яжи в зошиті рівняння.

$x \cdot 5 = 30$

$4 \cdot c = 32$

- 6 Довжина прямокутника — 6 см, а ширина — у 2 рази менша.

Накресли в зошиті цей прямокутник. Обчисли його периметр.

7 Порівняй задачі. Яку з них ти можеш розв'язати?

Розв'яжи.

- Кухар зліпив 18 вареників з капустою і 12 з м'ясом. Усі вареники він розклав на тарілки. Скільки тарілок знадобилося?
- Кухар зліпив 18 вареників з капустою і 12 з м'ясом. Усі вареники він розклав на тарілки, по 5 на кожну. Скільки тарілок знадобилося?

8 У бабусі на подвір'ї гуляють онуки

і кролики. Усього 8 голів і 26 ніг.

Скільки у дворі гуляє онуків і скільки — кроликів?

Міркуймо разом.

Запиши в зошиті,, скільки ніг у людини, скільки лапок ніжок у кролика.

Уяви, що 8 голів — це кролики. У кожного з них по 4 ноги. Запиши, скільки ніг буде у 8 кроликів:. Але ж в онуків і кроликів, за умовою, тільки 26 ніг. Як знайти «зайві» ноги? Це ноги онуків — у кожного дві ноги.

Якщо «зайві» ноги поділимо по 2, ми дізнаємося, скільки онуків гуляє у дворі.

Ми знаємо, що всього голів, онуків. Як дізнатися, скільки кроликів?

9 Обери рівняння, де потрібно знайти невідомий множник.

$$a \cdot 3 = 27$$

$$a - 3 = 27$$

$$9 - x = 18$$

$$3 \cdot 6 = 18$$

$$y \cdot 5 = 25$$

106 Розв'язування обернених задач

- 1 Обчисли рівняння в зошиті.

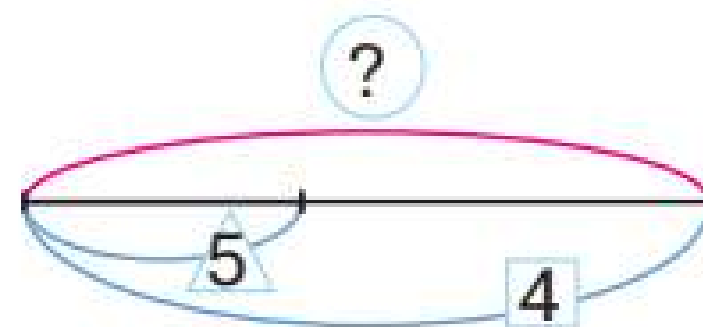

$$2 \cdot x = 16$$

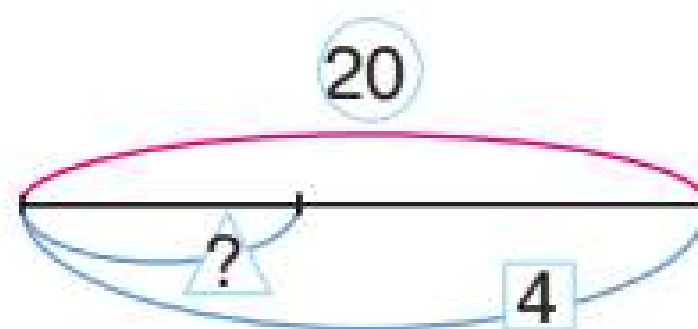
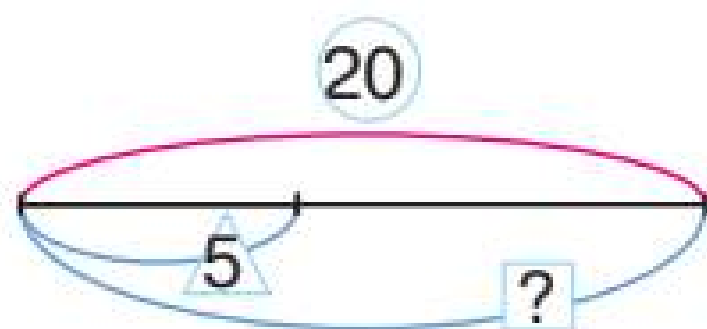
$$y \cdot 8 = 40$$

$$3 \cdot c = 21$$

- 2 Садівник посадив дерева в 4 ряди, у кожному ряді по 5 дерев. Скільки всього дерев він посадив?

- За схемами склади й розв'яжи в зошиті обернені задачі.

- 3 Розв'яжи задачу. Склади й розв'яжи в зошиті обернені до неї задачі.

Руся посадила на грядці полуницю, по 5 кущиків у кожному рядку. Скільки рядків полуниці вийшло в Русі, якщо всього вона посадила 45 кущиків полуниці?

- 4 Запиши в зошит та обчисли вирази.

- Суму чисел 15 і 5 поділи на 4
- Частку чисел 32 і 4 збільш у 3 рази
- Знайди суму числа 46 і добутку чисел 5 і 7
- Знайди суму двох добутків 5 і 9 та 1 і 5

- 5 У будинку мешкають тато, мама, 2 брати, сестра, 3 папужки, 2 канарки, 3 рибки. Скільки в них усього ніг?

Складання та розв'язування обернених задач

1 Постав запитання до задачі. Розв'яжи її.

Сашко купив 6 закладок, по 5 грн кожна.

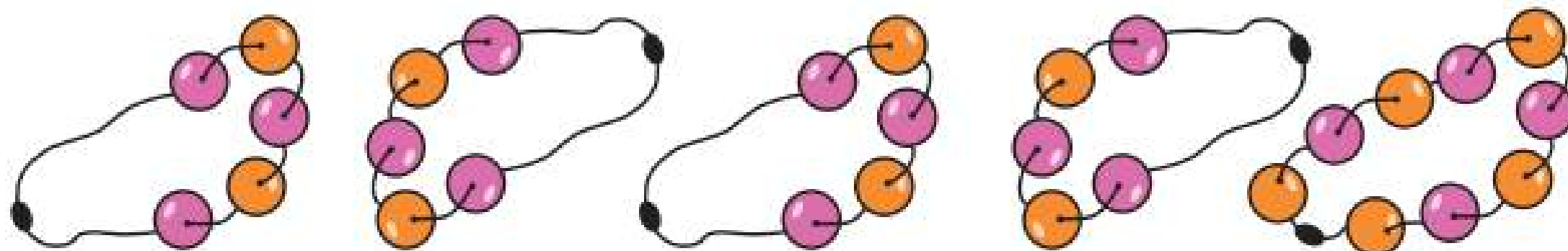
- Склади й розв'яжи задачі, обернені до поданої.

2 Лідії потрібно розкласти 20 булочок на таці. На кожну тацю вона поклала по 5 булочок. Скільки таць знадобилося Лідії?

- Склади обернені задачі та розв'яжи їх у зошиті.

3 Склади у зошиті й розв'яжи задачу за малюнком.

4 Обчисли вирази у зошиті.

$$(25 + 20) : 5$$

$$(5 + 7) : 4$$

$$3 \cdot 5 + 25$$

$$20 : 5 + 1$$

$$(9 - 5) \cdot 5$$

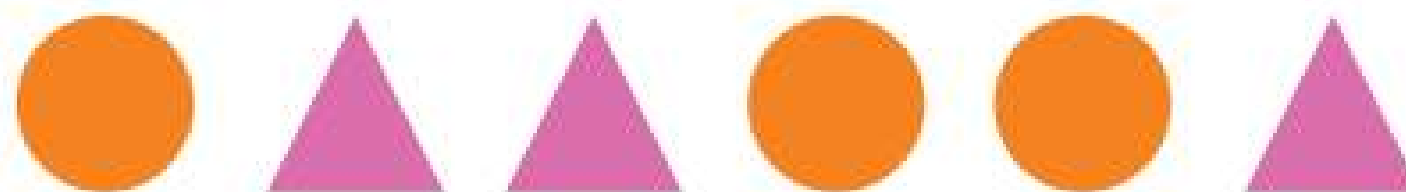
$$5 \cdot (21 - 13)$$

$$40 : 5 + 17$$

$$70 - 5 \cdot 1$$

$$3 \cdot 8 : 4$$

5 Виклади перед собою такі фігури. Перестав дві фігури так, щоб чергувались кола і трикутники.

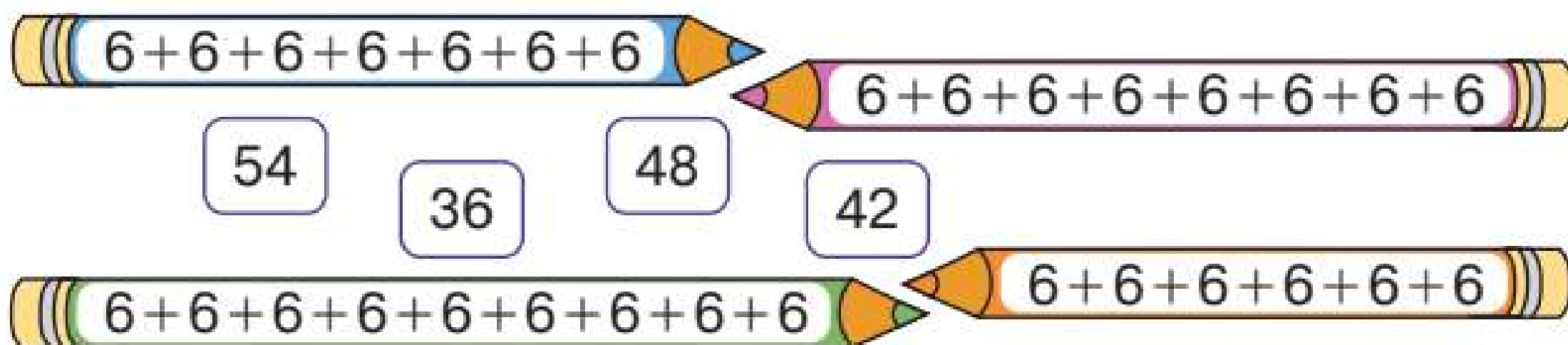
6 На фотовиставці на стендах розміщено 24 світлини, порівну на 3 стендах. Скільки світлин на кожному стенді?

- Склади обернену задачу на знаходження числа 24. Розв'яжи її.

Складання таблиць множення і ділення з числом 6

1 Визнач значення виразів.

2 Поясни обчислення виразів.

$$6 \cdot 5 = 30$$

$$5 \cdot 6 = 30$$

$$30 : 5 = 6$$

$$30 : 6 = 5$$

3 Складіть в зошиті таблиці множення і ділення з числом 6.

$$6 \cdot 6$$

$$6 \cdot 7$$

$$6 \cdot 8$$

$$6 \cdot 9$$

- Дослідіть значення виразів таблиці множення з числом 6. Які вирази в таблиці вам уже знайомі?

4 Обчисліть вирази у зошиті.

$$6 \cdot 6$$

$$6 \cdot 8$$

$$90 - 6 \cdot 3$$

$$6 \cdot 4$$

$$42 : 6$$

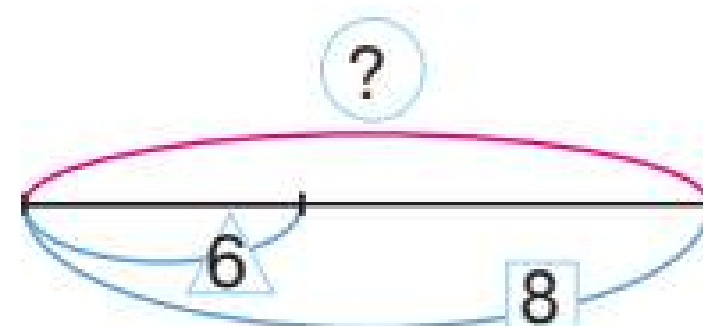
$$6 \cdot 2 + 6 \cdot 2$$

$$5 \cdot 6$$

$$9 \cdot 6$$

$$78 + 6 \cdot 2$$

5 У коробці було 8 наборів чашок, по 6 чашок у кожному наборі. Скільки всього чашок було в коробці?

- 6 Для дитячого садочка купили 62 кульки.
По 6 кульок роздали 5 дівчаткам, решту
віддали хлопчикам. Скільки кульок
залишилося хлопчикам?

Склади обернену задачу, в якій
невідоме число 62.

- 7 Обчисліть рівняння в зошиті.

$$x \cdot 6 = 24$$

$$6 \cdot a = 12$$

$$c \cdot 9 = 36$$

- 8 За добу від вівці надоїли 1 л молока, від
кози — 3 л, а від корови — у 5 разів
більше, ніж від вівці й кози разом.

Скільки літрів молока надоїли від корови?

Скільки всього літрів молока надоїли?

- 9 3 м 6 дм = дм

$$1 \text{ дм} = \text{ см}$$

$$40 \text{ мм} = \text{ см}$$

$$5 \text{ см } 8 \text{ мм} = \text{ мм}$$

$$7 \text{ дм } 2 \text{ см} = \text{ см}$$

$$86 \text{ см} = \text{ дм } \text{ см}$$

$$1 \text{ см} = \text{ мм}$$

$$45 \text{ мм} = \text{ см } \text{ мм}$$

- 10 Як розрізати торт
на 4 однакові трикутники
й один квадрат?
Накресли в зошиті.

- 11 Обчисліть вирази у зошиті й порівняйте їх.

$$6 \cdot 2 \text{ та } 2 \cdot 6$$

$$2 \cdot 9 \text{ та } 3 \cdot 6$$

$$6 \cdot 7 \text{ та } 6 \cdot 8$$

$$6 \cdot 5 \text{ та } 4 \cdot 8$$

$$6 \cdot 6 \text{ та } 6 + 6 + 6 + 6 + 6$$

$$6 \cdot 5 \text{ та } 6 \cdot 4 + 6$$

109 Закріплення таблиць множення і ділення з числом 6

- 1 Іринка задумала число, помножила його на 3 й отримала 24. Яке число задумала дівчинка?

$$? \cdot 3 = 24$$

- 2 Навесні в садку висадили 27 кущів малини, а смородини — у 3 рази менше. Скільки кущів смородини висадили в садку?

- Зміни запитання до попередньої задачі, щоб вона розв'язувалася двома діями. Доповни короткий запис задачі.

Малина — 27 к.
 Смородина — ?, у 3 рази <

- 3 Перепиши і порівняй у зошиті.

$\geq$
 $\leq$

1 год та 59 хв

1 хв та 30 с

25 год та 1 доба

10 кг та 1 ц

10 мм та 1 см

50 коп. та 1 грн

- 4 Хто прокидається раніше? Назви ім'я.

Іринка

Павло

Оленка

- 5 Запиши і обчисли вирази.

* Різницю чисел 14 і 9 збільшити в 6 разів.

* Суму чисел 7 і 11 зменшити в 6 разів.

- 1 Розглянь рівності. Як називаються числа при діленні?
 Допиши в зошиті рівність, з якої отримали рівності на ділення.

?

$$24 : 4 = 6$$

$$24 : 6 = 4$$

- 2 Розв'яжи в зошиті рівняння. Дій за планом.

- Зверни увагу на знак дії.
- Назви числа в рівнянні.
- Визнач, що невідоме.
- Подумай, як його знайти.
- Зроби перевірку.

$$\begin{array}{l} x : 8 = 3 \\ x = 3 \cdot 8 \\ x = 24 \\ \hline 24 : 8 = 3 \\ 3 = 3 \end{array}$$

Щоб знайти невідоме ділене, необхідно частку помножити на дільник.

$$a : 5 = 2$$

$$c : 6 = 7$$

- 3 Дмитрик і Даринка розмістили зроблені ними світлини на 4 альбомні сторінки, по 5 світлин на кожну. Скільки всього світлин зробили діти?

- 4 За день брат і сестра сказали слово «дякую» 15 разів, «добрий день» — на 6 разів більше, а «пробач» — у 3 рази менше, ніж «добрий день». Скільки разів за день перепрошували ввічливі діти?

111 Розв'язування задач

1 Допиши в зошиті схему до задачі. Розв'яжи.

Бабуся порівну розділила цукерки між чотирма онуками. Скільки цукерок було в бабусі, якщо кожний з онуків отримав по 6 цукерок?

- Склади обернену задачу, в якій потрібно дізнатися кількість онуків.

2 Запиши, в зошиті скільки ніжок у стільців.

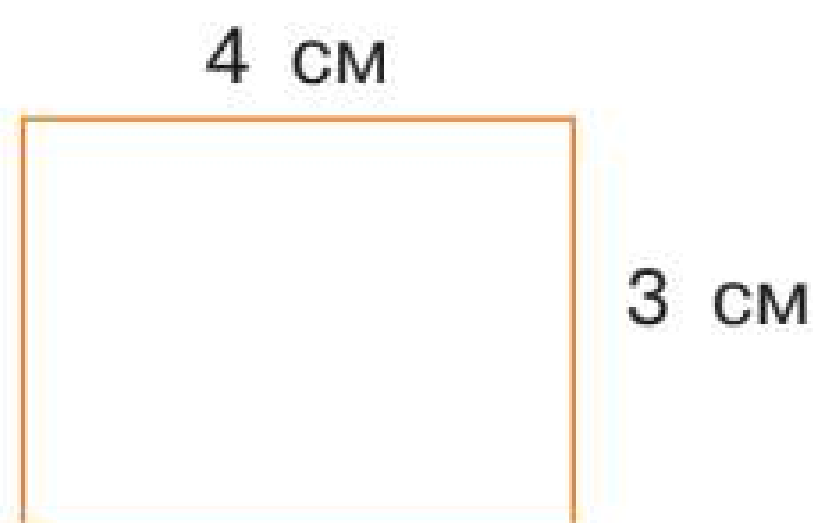

У майстерні було 40 ніжок для стільців. Скільки залишилося ніжок, коли змайстрували 8 стільців?

- Чому ця задача може мати декілька варіантів розв'язання?

3 Прямокутник має сторони завдовжки 4 см і 3 см. Обчисли його периметр.

Периметр прямокутника можна обчислити, використовуючи дію множення.

$$4 \cdot 2 + 3 \cdot 2 = ? \text{ см}$$

4 Обчисли вирази в зошиті.

$$5 \cdot 2 + 47$$

$$6 \cdot 7 - 24$$

$$(45 + 9) : 6$$

$$90 - 3 \cdot 8$$

$$73 - 4 \cdot 8$$

$$5 \cdot 4 + 3 \cdot 6$$

- 1 Розстав за потреби, дужки в зошиті так, щоб розв'язання було правильним. Познач порядок дій.

$$35 + 5 : 5 = 8$$

$$40 - 8 : 4 = 38$$

$$35 + 5 : 5 = 36$$

$$40 - 8 : 4 = 8$$

- 2 Знайди зручний спосіб обчислювання довжини ламаної лінії.

- 3 Склади коротку умову до задачі. Розв'яжи в зошиті.

На приготування сніданку в шкільній їдальні використали 2 кг цибулі, 3 кг моркви, а картоплі — у 9 разів більше, ніж цибулі й моркви разом. Скільки кілограмів картоплі використали для приготування сніданку?

- Вибери вираз, який є розв'язанням задачі.

$$2 + 3 \cdot 9$$

$$(2 + 3) \cdot 9$$

- 4 Обчисли вирази у зошиті і порівняй їх.

$$12 \text{ дм} - 2 \text{ дм} \text{ та } 1 \text{ дм } 8 \text{ см}$$

$$42 \text{ см} - 14 \text{ см} \text{ та } 2 \text{ дм } 4 \text{ см}$$

$$36 \text{ см} - 18 \text{ см} \text{ та } 1 \text{ дм } 8 \text{ см}$$

$$1 \text{ год} - 30 \text{ хв} \text{ та } 30 \text{ хв}$$

- 5 Склади та порівняй вирази.

- Різницю чисел 27 і 9 та добуток 2 і 9
- Частку чисел 21 і 3 та різницю чисел 50 і 39
- Суму чисел 24 і 12 та добуток чисел 8 і 4

113 Складання таблиць множення і ділення з числом 7

1 Заміни множення сумою однакових доданків. Обчисли.

$7 \cdot 5$

$7 \cdot 8$

$7 \cdot 6$

2 Як отримати значення виразів?

$7 \cdot 6$

$6 \cdot 7$

$42 : 6$

$42 : 7$

3 Складіть таблиці множення і ділення з числом 7.

$7 \cdot 7$

$7 \cdot 8$

$7 \cdot 9$

• Дослідіть значення виразів таблиці множення числа 7.

4 Обчисли вирази.

$7 \cdot 5$

$7 \cdot 7$

$7 \cdot 9$

$14 : 2$

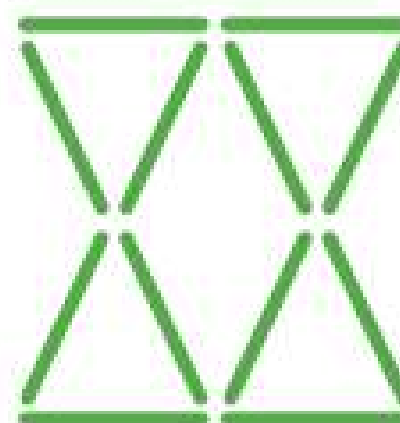
$56 : 7$

$81 : 9$

5 Посадили 12 беріз, 6 лип, а дубів — у 2 рази менше, ніж беріз і лип разом. Скільки дубів посадили?

6 Пересунь 4 палички так, щоб утворилося 6 трикутників.

7 Обчисли вирази у зошиті.

$7 \cdot 4 - 2 \cdot 6$

$63 : 7 + 5 \cdot 5$

$64 - 36 : 4$

$2 \cdot 8 + 3 \cdot 3$

$7 \cdot 5 - 3 \cdot 9$

$(64 - 36) : 4$

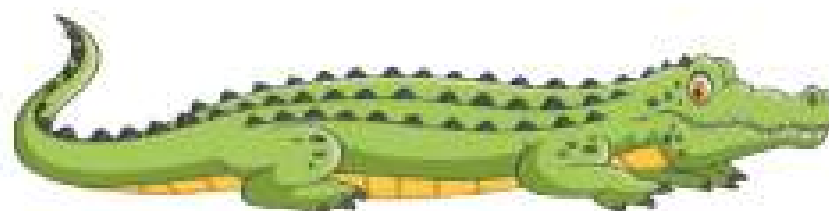
114 Закріплення таблиць множення і ділення з числом 7

1 Обчисли вирази в зошиті та порівняй.

$\geq$
 $\leq$
 $=$

$7 \cdot 5$ та $7 \cdot 3 + 7 + 7$

$4 \cdot 8$ та $2 \cdot 7 + 22$

$7 + 7 + 7$ та $7 \cdot 6$

$7 \cdot 9 - 7$ та 54

2 Склади задачу за короткою умовою. Розв'яжи її в зошиті.

Пшениці — 32 кг

Ячменю — ?, у 4 рази менше

Кукурудзи — ?, у 3 рази більше

3 Накресли в зошиті прямокутник зі сторонами 6 см і 4 см. Проведи в ньому лінію так, щоб утворився квадрат. Обчисли периметр цього квадрата.

4 У розгорнутій книзі відсутні декілька сторінок. На сторінці ліворуч написаний номер 12, а праворуч — 19. Скільки сторінок відсутні?

5 Ліда запитала Оленку: «Скільки мультиків ти подивилася за 2 місяці?». Оленка відповіла: «Якщо число перегляну тих мною мультиків поділити на 3, то буде 7». Скільки мультиків подивилася Оленка?

6 Запиши з поданими числами всі можливі рівності на множення і ділення.

3, 5, 15

2, 9, 18

4, 6, 24

7 Обчисли вирази в зошиті.

$21 : 3 + 7$

$36 - 36 : 4$

$(16 + 16) : 4$

$36 : 4 : 3$

$40 - 20 : 5$

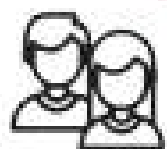
$28 - 28 : 4$

$38 + 12 : 4$

$10 : 2 + 8$

115 Знаходження невідомого дільника

- 1 Назвіть числа при множенні й при діленні.

$$x : 5 = 6$$

$$4 \cdot a = 20$$

$$y : 7 = 3$$

- 2 Катруся з дідусем спекли 12 кексів і розклали порівну на тарілки. Скільки знадобилося тарілок, якщо на кожній із них виявилось по 3 кекси?

$$12 : ? = 3$$

$$12 : 3 = 4 \text{ тарілки}$$

Щоб знайти невідомий дільник,
потрібно ділене **поділити** на частку.

- 3 У кравчині було 24 м тканини. Вона розрізала її на частини для пошиття костюмів. Скільки костюмів пошеє кравчиня, якщо на один костюм знадобиться 3 м тканини?

- 4 Обчисліть рівняння в зошиті.

$$32 : x = 4$$

$$28 : y = 4$$

$$35 : c = 5$$

$$x = 32 : 4$$

$$\underline{x = 8}$$

$$32 : 8 = 4$$

$$4 = 4$$

- 5 У салоні автобуса 5 чоловіків, а жінок — у 3 рази більше. Скільки всього людей у салоні?

- 6 Усно розв'яжи рівняння. Обери ті рівняння, розв'язком яких є число 4.

$$y : 4 = 6$$

$$12 : b = 3$$

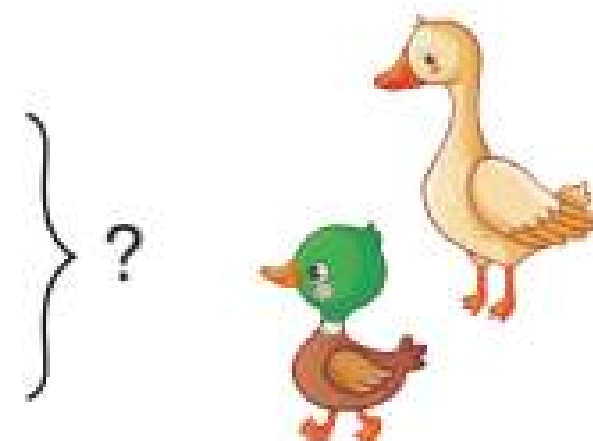
$$1 \cdot c = 4$$

$$4 \cdot y = 16$$

- 1 Склади задачу за короткою умовою. Розв'яжи її в зошиті.

Індиків — 5
 Качок — 20
 Гусей — ?, у 6 разів більше, ніж

- 2 Прочитай задачу.

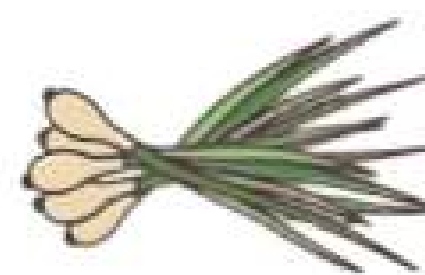
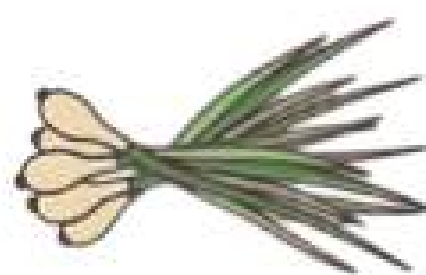

Розв'яжи її в зошиті.

У магазині було 60 кг огірків. До обіду продали дев'яти покупцям по 3 кг огірків. Скільки кілограмів огірків залишилося?

- 3 За малюнком склади дві задачі на множення і ділення. У розв'язанні першої задачі число 5 має бути множником, а в розв'язанні другої — дільником.

- 4 Змоделюй задачу зручним для тебе способом. Розв'яжи.

Іванко купив батарейку для ліхтарика за 45 грн, а Марійка — у 5 разів дешевшу. На скільки гривень батарейка, яку купив хлопчик, дорожча?

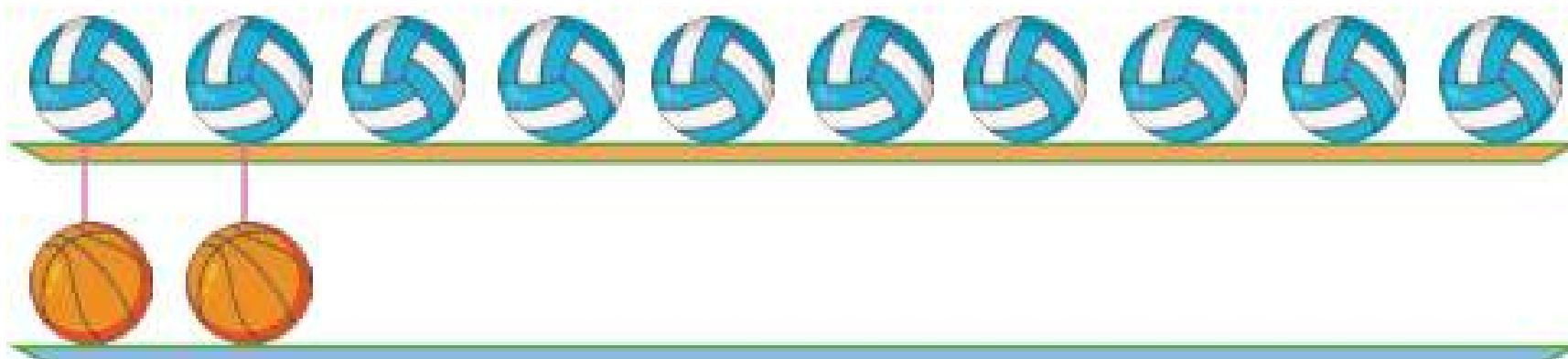
- 5 Склади задачу, розв'язанням якої є поданий вираз.

$$(25 + 11) : 4$$

Змоделюй задачу. Розв'яжи її в зошиті.

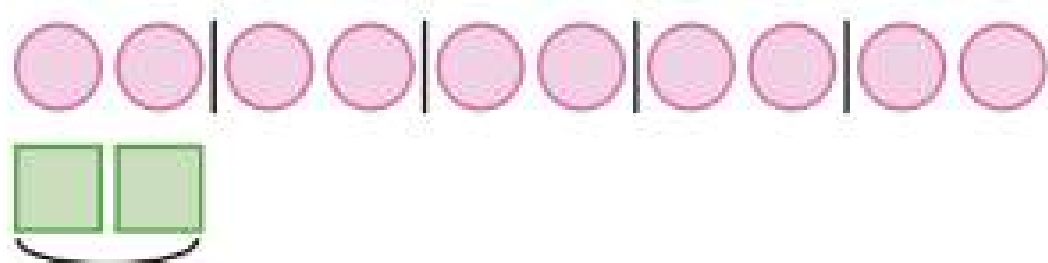
- 1 Порівняй кількість м'ячиків на двох полицях.

На скільки більше м'ячиків на першій полиці, ніж на другій? На скільки менше м'ячиків на другій полиці, ніж на першій?

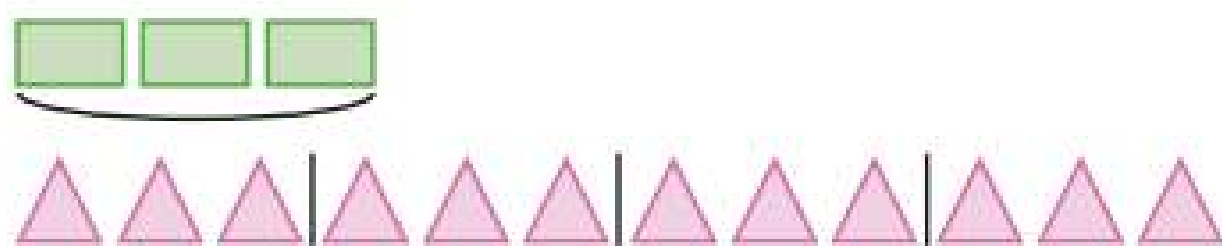
- 2 Поклади перед собою 10 кружечків і 2 квадратики. Що потрібно зробити, щоб відповісти на запитання: «У скільки разів кружечків більше, ніж квадратиків?».

$$10 : 2 = 5$$

Кружечків більше,
ніж квадратів, у 5 разів.

Поклади перед собою 3 прямокутники і 12 трикутників. Як дізнатися, у скільки разів прямокутників менше, ніж трикутників?

$$12 : 3 = 4$$

Прямокутників менше,
ніж трикутників, у 4 рази.

Щоб дізнатися, у скільки разів одне число більше або менше за інше, потрібно більше число **поділити** на менше.

3 Запиши в зошиті та обчисли вирази.

- У скільки разів 8 більше за 2?
- У скільки разів 4 менше від 20?
- У скільки разів 32 більше за 4?

4 Накресли один відрізок завдовжки 12 см, а інший — 4 см. У скільки разів перший відрізок довший за другий?

5 На виставку привезли 31 картину. На восьми стендах розмістили по 3 картини, порівну на кожному. Скільки картин залишилося розмістити?

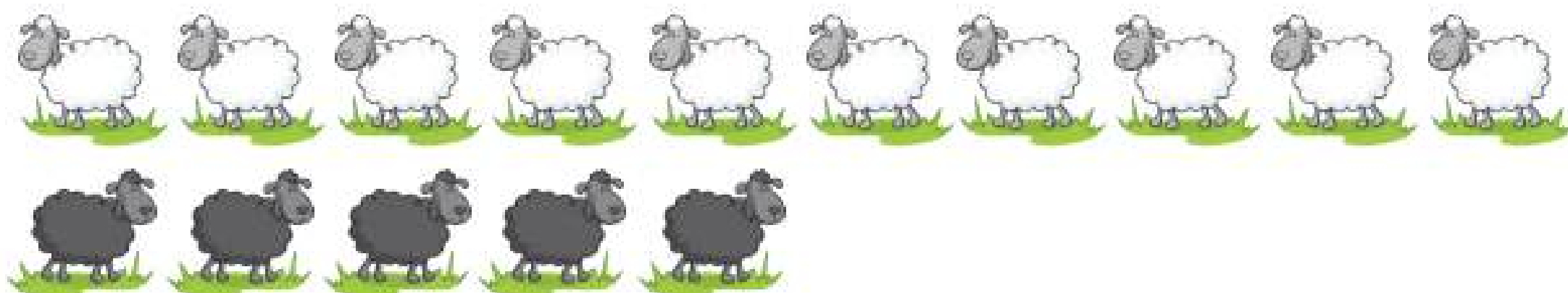
6 У першому вагоні їхало 9 пасажирів і пасажирок. Це у 3 рази менше, ніж у другому вагоні. Скільки людей було в другому вагоні?

7 На подвір'ї бігають 14 кішок і кошенят. Кожна кішка має вивела на прогулянку не менше двох своїх кошенят. Якою може бути найменша кількість кішок мам?

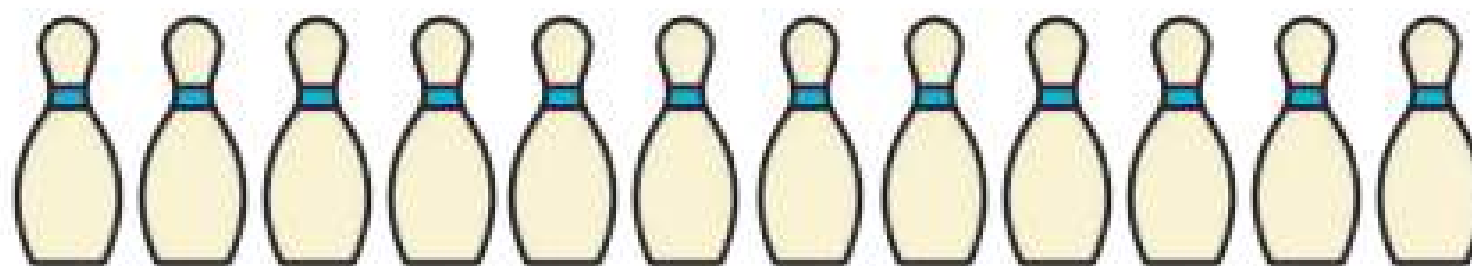
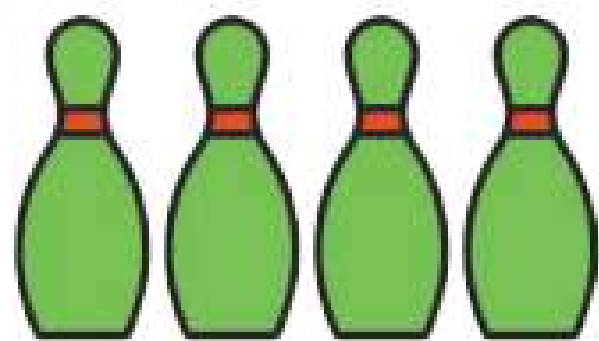

8 Запиши в зошиті вираз, за допомогою якого ти дізнаєшся, у скільки разів білих ягнят більше, ніж чорних, і у скільки разів чорних ягнят менше, ніж білих.

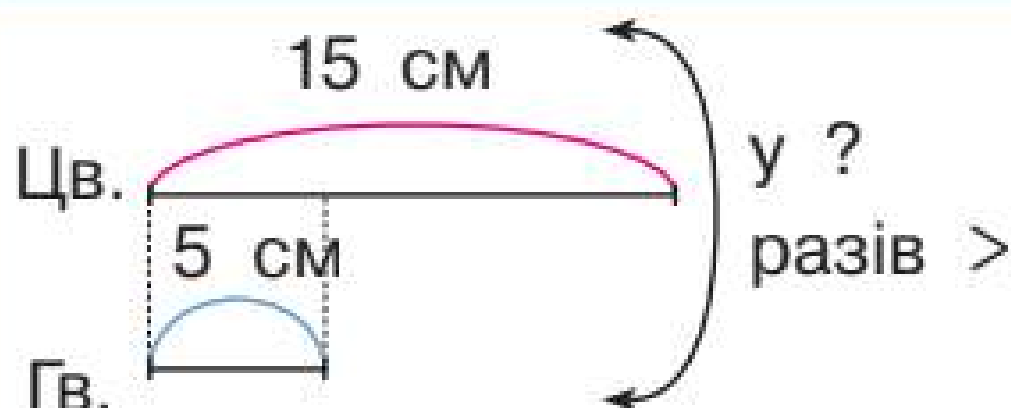
Моделювання та розв'язування задач на кратне порівняння

- 1 Порівняй кількість кеглів.

- На скільки великих кеглів менше, ніж маленьких?
- У скільки разів великих кеглів менше, ніж маленьких?

- 2 Довжина цвяха дорівнює 15 см, а довжина гвинта — 5 см. У скільки разів довжина цвяха більша за довжину гвинта?

Цвях — 15 см

Гвинт — 5 см

у ? разів >

- 3 Змоделью задачу зручним для себе способом. Розв'яжи. Батькові 45 років, а син — на 36 років молодший. У скільки разів син молодший, ніж батько?

- 4 У будівельному наборі 7 великих деталей, а маленьких — на 35 більше. У скільки разів маленьких деталей більше, ніж великих?

- 5 Периметр прямокутника дорівнює 18 см. Ширина прямокутника — 3 см. Знайди його довжину. Накресли прямокутник в зошиті.

- 6 Склади свою задачу на порівняння, питання якої буде починатися так: «У скільки разів...».

119 Порівняння задач

- 1 Прочитай задачі. Порівняй короткі умови задач. Розв'яжи задачі.

Павло зробив 12 виробів з глини, а Світлана — 4. На скільки більше виробів зробив Павло?

Петрик вишив на серветці 12 квіток, а Софійка — 4. У скільки разів менше квіток вишила Софійка?

П. — 12
С. — 4 $\curvearrowright$ у ? разів <

П. — 12
С. — 4 $\curvearrowright$ на ? >

- 2 У першому вагоні трамвая було 28 пасажирів і пасажирок, а у другому — у 4 рази менше. На скільки менше людей було у другому вагоні, ніж у першому?

- 3 У будівельному наборі 7 великих деталей, а маленьких — на 35 більше. У скільки разів маленьких деталей більше, ніж великих?

- 4 Запиши та обчисли вирази в зошиті.

- У скільки разів 50 грн більше за 1 грн?
- На скільки 20 грн менше, ніж 50 грн?
- Яка довжина трьох смужок по 5 см?
- Якщо задумане число поділити на 4, отримаємо 7. Яке число задумане?

120 Складання таблиць множення і ділення з числом 8

- 1 Як отримати значення виразів?

$8 \cdot 7$

$7 \cdot 8$

$56 : 7$

$56 \cdot 8$

- 2 Складіть таблиці множення і ділення з числом 8.

$8 \cdot 8$

$8 \cdot 9$

- Дослідіть значення виразів таблиці множення числа 8.

- 3 Обчисли в зошиті, користуючись таблицями множення і ділення з числом 8.

$8 \cdot 5 - 15$

$48 : 8 + 4$

$8 \cdot 9 - 40$

$7 \cdot 5 - 4 \cdot 4$

$8 \cdot 8 - 15$

$4 \cdot 8 + 28$

- 4 У Степанка було 24 магніти, в Алінки — на 16 магнітів більше, ніж у Степанка, а в Тетянки — у 5 разів менше, ніж в Алінки. Скільки магнітів було в Тетянки?

- 5 Виміряй довжину сторін прямокутника та обчисли його периметр. Використовуй дію множення.

- 6 Обчисли вирази у зошиті та порівняй їх.

$8 + 8 + 8 + 8$ та $8 \cdot 3 + 8$

$8 \cdot 6 - 8$ та $8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8$

$8 \cdot 7$ та $8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8$

$8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 9$ та $8 \cdot 5$

Закріплення таблиць множення і ділення з числом 8

1 Обчисли вирази.

$7 \cdot 8$

$5 \cdot 8$

$8 \cdot 6$

$8 \cdot 9$

$48 : 8$

$72 : 8$

$40 : 8$

$56 : 8$

2 Від дошки відпиляли шматок завдовжки 9 дм. Решта дошки у 2 рази довша за відпиляний шматок. Якої довжини була дошка?

3 Склади й розв'яжи задачу в зошиті.

8

Яблучний

24

Сливовий

у ? разів <

4 У кінотеатрі 72 місця зайняті глядачами та глядачками. Вільних місць — на 44 менше, ніж зайнятих. На скільки місць розрахований кінотеатр?

5 Перевір обчислення виразів. Запишіть вирази, значення яких обчислені неправильно. Виправ помилки.

$6 \cdot 4 + 37 = 51$

$70 \quad 36 : 4 = 61$

$100 \quad 1 \cdot 8 = 91$

$(56 \quad 29) : 3 = 8$

$5 \cdot 5 + 24 = 49$

$32 : (23 \quad 19) = 7$

122 Розв'язування рівнянь

1 Назви рівняння.

$$a - 16 = 46$$

$$x + 5$$

$$a \cdot 7 = 21$$

$$6 \cdot y > 30$$

$$y : 3 = 9$$

$$24 - 17 = 7$$

$$3 \cdot b < 19$$

2 Познач правильну послідовність дій при розв'язуванні рівнянь.

Дивлюсь на знак дії.

Роблю перевірку.

Називаю компоненти і результат дії.

Використовую правило знаходження невідомого.

Визначаю невідоме в рівнянні.

3 Розв'яжи рівняння в зошиті.

$$24 - x = 8$$

$$24 : y = 8$$

$$a \cdot 8 = 24$$

4 Три сестри розділили 18 волоських горіхів і 9 лісових горішків порівну між собою. Скільки горіхів отримала кожна з них?

- Розв'яжи задачу різними способами в зошиті. Розв'язання запиши виразами.

5 Перепиши приклади в зошит, розстав дужки так, щоб рівності були правильними.

$$57 - 24 + 9 = 24$$

$$92 - 50 + 8 = 50$$

$$70 - 65 + 38 = 43$$

$$64 + 26 - 57 = 33$$

1 Запиши вирази в зошиті. Обчисли.

- Від смужки завдовжки 4 дм відрізали смужку завдовжки 7 см. Якої довжини смужка залишилася?
- Смужку завдовжки 24 см розрізали на 3 рівні частини. Якої довжини частина смужки?

2 Гончар ліпив горщики, глечики і куманці. Склади задачу. Розв'яжи її в зошиті.

Горщики — 48	}	?	←
Глечики — 16			
Куманці — ?, у 8 разів <			

3 Фермер привіз на базар 42 кг липового меду, по 6 кг у кожній банці, і стільки ж банок гречаного меду, по 4 кг в банці. Скільки кілограмів гречаного меду привіз фермер?

- Запиши дані задачі у зошиті. Розв'яжи задачу.

4 В одному ряду лежать 8 камінців на відстані 2 см один від одного. В іншому ряду — 15 камінців на відстані 1 см один від одного. Який ряд довший?

5 Склади задачі з числами 27 і 3:

- на знаходження решти;
- на зменшення числа;
- на порівняння.

124 Складання таблиць множення і ділення з числом 9

1 Як знайти значення виразу $9 \cdot 9$?

Запиши у зошит таблиці множення і ділення з числом 9.

2 Обчисли у зошиті, спираючись на таблиці множення і ділення з числом 9.

$$9 \cdot 5 - 32$$

$$(72 - 0) : 9$$

$$100 - 54 : 9$$

$$9 \cdot 4 : 6$$

$$63 : 7 \cdot 3$$

$$9 \cdot 1 + 91$$

$$3 \cdot 6 : 9$$

$$(54 - 9) : 5$$

$$6 \cdot 9 - 9 \cdot 6$$

3 Склади й розв'яжи задачу в зошиті.

$$I - 45$$

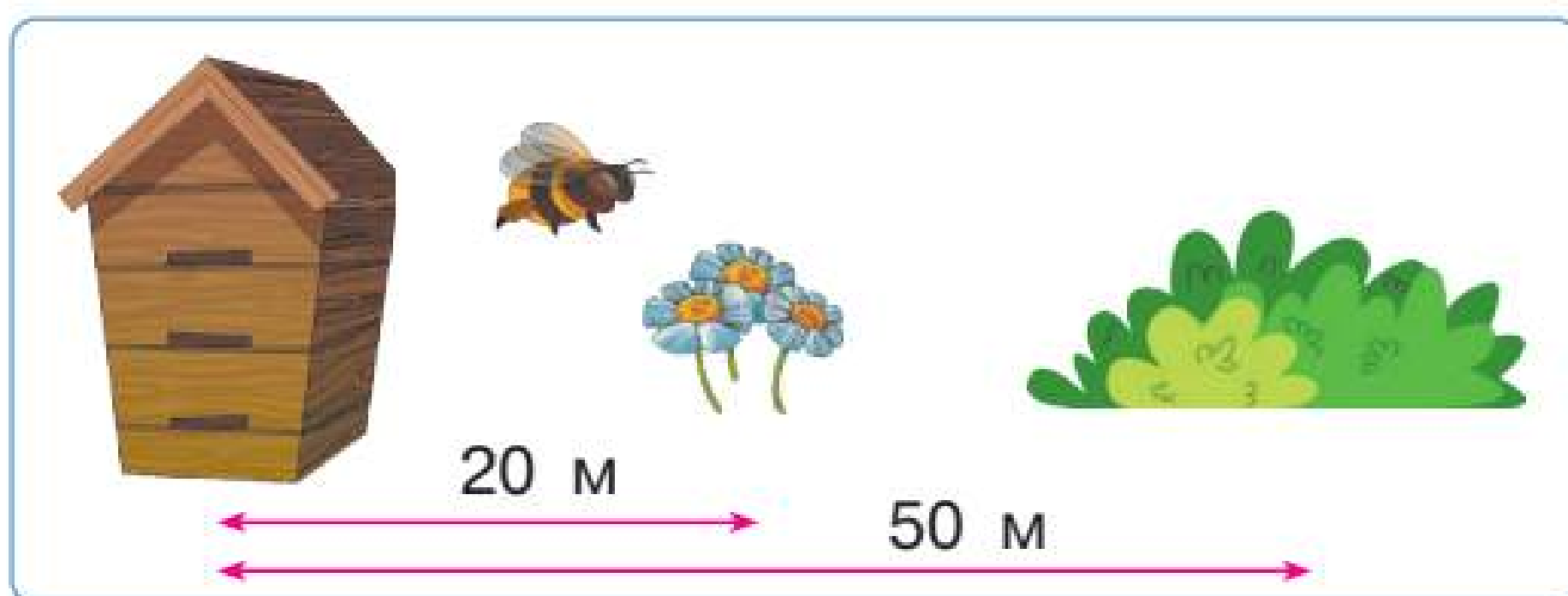
$$II - ?, \text{ на } 27 >$$

$$III - ?, \text{ у } 8 \text{ разів } <$$

4 Відстань від вулика до квітів — 20 м, а до куща — 50 м.

Уранці бджілка полетіла по нектар до квітів і повернула ся до вулика, а потім полетіла до куща і стала збирати нектар там. Яку відстань пролетіла бджілка?

5 Обчисли вирази в зошиті і порівняй.

$$9 \cdot 1 \text{ та } 0 \cdot 9$$

$$9 : 9 \text{ та } 9$$

$$9 + 9 + 9 + 9 + 9 \text{ та } 9 \cdot 6$$

$$9 \cdot 3 \text{ та } 28$$

$$9 \cdot 7 \text{ та } 7 \cdot 9$$

$$9 \cdot 9 - 9 \text{ та } 9 \cdot 8$$

1 Відкриваємо цікавинки таблиці множення числа 9.

• Цікавинка перша

$9 \cdot 2 = \square \square$

$\square \square = 9 \cdot 9$

$9 \cdot 3 = \square \square$

$\square \square = 9 \cdot 8$

$9 \cdot 4 = \square \square$

$\square \square = 9 \cdot 7$

$9 \cdot 5 = \square \square$

$\square \square = 9 \cdot 6$

Упиши відповідні числа.
Порівняй.

• Цікавинка друга

$9 \cdot 2 = 18$

$9 \cdot 3 = 27$

$9 \cdot 4 = 36$

$9 \cdot 5 = 45$

$9 \cdot 6 = \square 4$

$9 \cdot 7 = \square 3$

$9 \cdot 8 = \square 2$

$9 \cdot 9 = \square 1$

Зверни увагу: число
десятків у добутках —
на 1 менше, ніж другий
множник.

Продовж за зразком:
упиши число десятків
у добутках.

• Цікавинка третя

$9 \cdot 2 = 18$

$9 \cdot 3 = 27$

$9 \cdot 4 = 36$

$9 \cdot 5 = 4 \square$

$9 \cdot 6 = 5 \square$

$9 \cdot 7 = 6 \square$

$9 \cdot 8 = 7 \square$

$9 \cdot 9 = 8 \square$

Другий множник і число
одиниць у добутку
в сумі дають
10 ($2+8$, $3+7$).

Допиши число одиниць
у добутках.

2 Скористайтесь цікавинками таблиці 9, назвіть відповідні числа.

$9 \cdot 9$

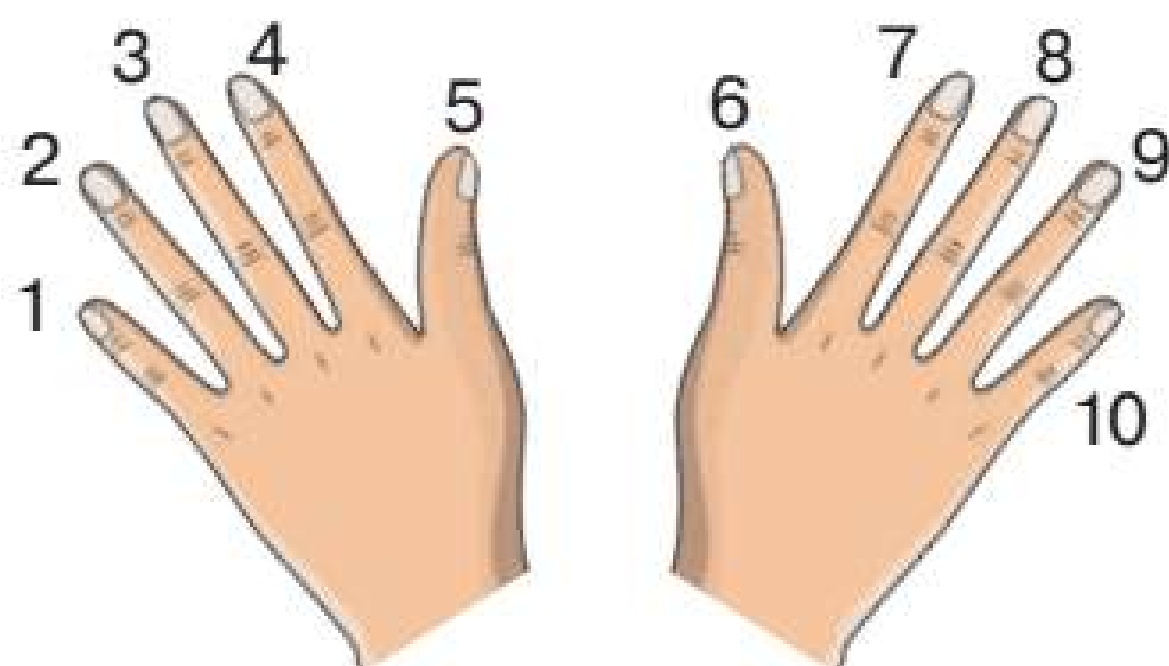
$9 \cdot 8$

$9 \cdot 6$

3 Множення числа 9 на пальчиках.

$9 \cdot 2$ — загинаємо другий пальчик. Кількість пальчиків ліворуч від загнутого — це кількість десятків (1 десяток). Кількість пальців праворуч — це кількість одиниць. Їх 8, отже, $9 \cdot 2 = 18$.

• Виконай обчислення.

$$9 \cdot 5 = \square \square$$

$$9 \cdot 7 = \square \square$$

$$9 \cdot 8 = \square \square$$

$$9 \cdot 3 = \square \square$$

4 У фільмі знімалося 8 дітей, а дорослих — у 9 разів більше. Скільки всього осіб знімалось у фільмі?

5 На фабриці до кожного костюма пришивають по 2 великі ґудзики та по 4 маленькі. Скільки ґудзиків потрібно для 4 костюмів? Для 9 костюмів?

6 Скільки всього прямокутників ти бачиш? Запиши.

7 Обчисли та порівняй ($>$, $<$, $=$).

$$9 \cdot 6 + 12 \text{ та } 36 : 4 + 72$$

$$45 : 9 \cdot 0 \text{ та } 3 \cdot 9 - 27$$

$$54 : 9 \cdot 3 \text{ та } 9 \cdot 2 \cdot 1$$

$$9 \cdot 4 \cdot 1 \text{ та } 6 \cdot 6 : 1$$

- 1 Склади вирази. Обчисли їх.

$$64 : 8$$

$$45 : 9$$

$$72 : 8$$

$$63 : 9$$

$$36 : 4$$

$$27 : 9$$

- 2 Встав пропущені числа, щоб рівності були правильними.

$$24 : 4 : 2 = 24 : \square$$

$$27 : 3 : 3 = 27 : \square$$

$$18 : 2 : 3 = 18 : \square$$

$$16 : 4 : 2 = 16 : \square$$

$$30 : 5 : 6 = 30 : \square$$

$$42 : 6 : 1 = 35 : \square$$

- 3 На уроці фізичної культури було 17 дівчаток і 19 хлопчиків. Усі вони вишикувалися в 4 шеренги, порівну дітей у кожній. Скільки дітей у кожній шерензі?

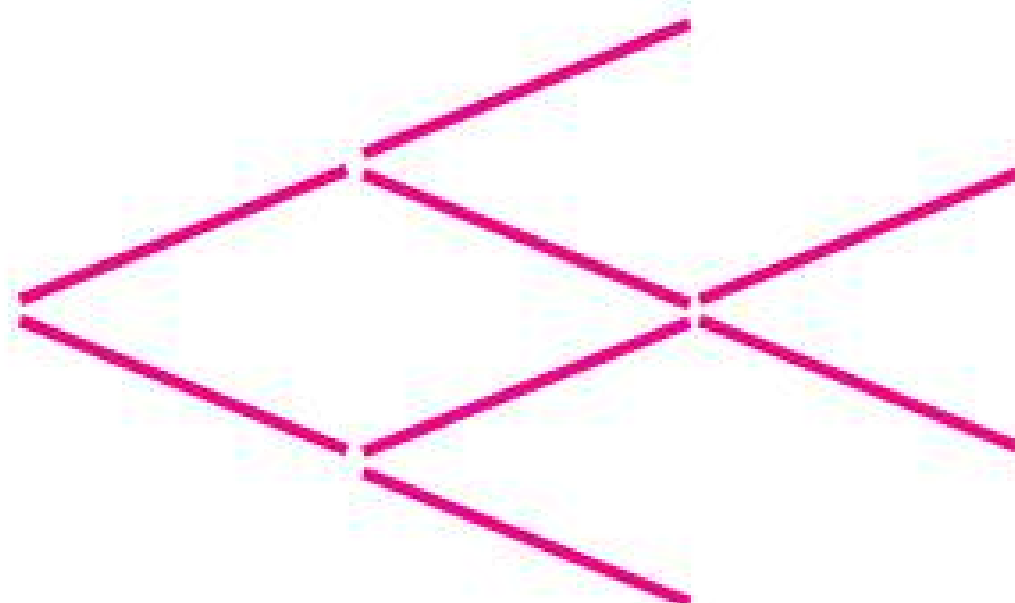
- 4 На ярмарку родина продала 5 козубків з полуницею, по 2 кг в кожному, і 9 козубків, по 1 кг в кожному. Скільки всього кілограмів полуниці продала родина?

- 5 Накресли в зошиті квадрат, периметр якого дорівнює 12 см.

- 6 Склади з паличок рибку. Переклади 3 палички так, щоб рибка пливла в інший бік.

127 Творча робота над задачею

1 Математичний диктант в зошиті.

- Число 72 зменшити на 9.
- Число 48 зменшити у 6 разів.
- Число 9 збільшити у 9 разів.
- Добуток чисел 7 і 7.

2 На борту шести катерів перебуває 72 пасажирів. П'ять катерів везуть по 9 пасажирів. Скільки пасажирів на шостому катері?

В умові задачі зменш кількість пасажирів кожного з п'яти катерів на 2. На скільки збільшиться кількість пасажирів на шостому катері?

3 На прилавку стоїть 36 пляшечок з вишневим йогуртом. Це на 9 пляшечок менше, ніж з абрикосовим йогуртом. А пляшечок з малиновим йогуртом у 9 разів менше, ніж з абрикосовим. Скільки пляшечок з малиновим йогуртом виставлено на прилавку?

4 На луках випасалось 18 корів і 6 телят. На скільки більше було корів, ніж телят?

- Зміни запитання на таке: «У скільки разів більше випасалось корів, ніж телят?».
- Як зміняться розв'язання задачі й відповідь?

5 Обчисли вирази.

$$(56+24) \cdot 1$$

$$100-32:4$$

$$3 \cdot 8+57$$

$$90-40:5$$

$$4 \cdot (53-48)$$

$$6 \cdot 4-23$$

6 Накресли в зошиті 3 відрізки. Перший — завдовжки 3 см, кожний з наступних двох — у 2 рази довший за попередній.

7 Данилко і Карина мали по 36 грн кожний/кожна. Вони купили наліпки. Як могло статися, що і Данилко, і Карина витратили всі свої гроші, але в Данилка виявилось 9 наліпок, а у Карини — 6?

8 Побудуй прямокутник зі сторонами 5см і 3см. Знайди периметр.

Накресли квадрат з таким же периметром.

9 Запиши в зошиті вирази. Обчисли.

- Дідусь і бабуся пошили однакові чохли на 6 стільців. Скільки метрів тканини знадобилося, якщо на пошив одного чохла витратили 2 м тканини?
- Бабуся розклала на тарілки 72 галушки. Скільки членів родини збереться за столом, якщо в кожного на тарілці буде 9 галушок?

10 За малюнком та схемою склади й розв'яжи задачу із запитанням: «Скільки всього вареників на тарілках?».

128 Таблиця Піфагора

1 Розгляньте таблиці множення на вкладці. Розкажіть, які табличні значення виразів запам'яталися.

- Яка закономірність у значеннях виразів таблиць множення 2, 4, 6, 8?
- Чим цікаві значення виразів таблиці множення 5?

2 Розглянь таблицю Піфагора на вкладці. Як нею користуватися?

3 Обчисли в зошиті. За потреби користуйся таблицею Піфагора.

$3 \cdot 6$

$7 \cdot 8$

$8 \cdot 8$

$7 \cdot 5$

$54 : 6$

$32 : 8$

$27 : 3$

$7 \cdot 6$

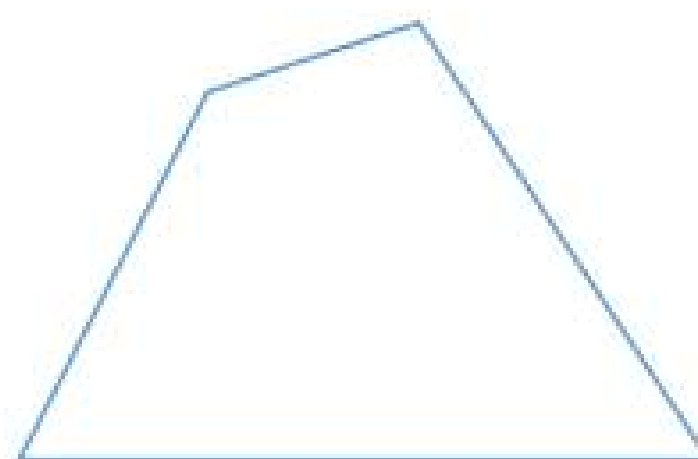
$63 : 7$

4 Від однієї бджолиної сім'ї одержали 18 кг меду, від іншої — 22 кг. Весь мед розлили в банки, по 5 кг у кожному. Скільки банок для цього знадобилося?

5 Вимірйай сторони та обчисли периметр фігури в зошиті.

6 Запиши в зошиті найближче число:

- до 28, яке ділиться на 3;
- до 49, яке ділиться на 5;
- до 17, яке ділиться на 2;
- до 58, яке ділиться на 8.

129 Закріплення таблиць множення і ділення чисел 2, 3

- 1 У п'яти однакових кошиках — 10 кг черешень. Скільки кілограмів черешень в одному кошику?

- Склади обернену задачу, в якій потрібно знайти число 10.

- 2 Обери схему до задачі. Розв'яжи задачу.

До шкільної їдальні привезли 8 кг бананів, а яблук — у 3 рази більше. На скільки кілограмів менше привезли бананів, ніж яблук?

Бананів — 8 кг
Яблук — ?, у 3 р. $\left. \begin{array}{l} \leftarrow \\ \rightarrow \end{array} \right\} ?$

Бананів — 8 кг
Яблук — ?, у 3 р. $\left. \begin{array}{l} \leftarrow \text{на} \\ \rightarrow \end{array} \right\} ? <$

- 3 Обчисли в зошиті.

$$7 \text{ дм } 5 \text{ см} - 4 \text{ см}$$

$$6 \text{ м } 7 \text{ дм} - 2 \text{ м } 5 \text{ дм}$$

$$9 \text{ м } 3 \text{ дм} + 6 \text{ дм}$$

$$5 \text{ см } 8 \text{ мм} - 4 \text{ см}$$

$$6 \text{ дм} + 6 \text{ см}$$

$$7 \text{ ц} + 3 \text{ ц}$$

- 4 Накресли в зошиті квадрат, периметр якого дорівнює 1 дм 6 см.

- 5 Перестав у цих записах по одній паличці, щоб рівності стали правильними. Скільки способів удалося знайти в кожному випадку?

$$2 \cdot 3 = 9$$

$$6 - 2 = 7$$

6 $6 \cdot 4$

$12 : 6$

$15 : 5$

$32 : 4$

$4 \cdot 7$

$4 \cdot 3$

$28 : 4$

$3 \cdot 9$

$5 \cdot 8$

130 Закріплення вивченого

1 Знайди й виправ помилки.

$2 \cdot 9 = 18$

$6 \cdot 3 = 16$

$5 \cdot 3 = 15$

$2 \cdot 8 = 18$

$24 : 3 = 6$

$21 : 3 = 7$

$27 : 9 = 4$

$5 \cdot 2 = 10$

$2 \cdot 2 = 1$

$3 : 1 = 3$

$4 \cdot 0 = 4$

$7 \cdot 2 = 12$

2 Виконай в зошиті за зразком.

$12 \text{ см} : 2 = 6 \text{ см}$

$24 \text{ кг} : 8 = 3 \text{ кг}$

$4 \text{ дм} \cdot 2 = 8 \text{ дм}$

$21 \text{ дм} : 3$

$5 \text{ см} \cdot 3$

$16 \text{ кг} : 4$

$42 \text{ мм} : 6$

$28 \text{ м} : 4$

$9 \text{ хв} \cdot 3$

3 За добу сова знищує 5 мишей. За скільки діб вона знищить 30 мишей?

- Склади й розв'яжи задачі, обернені до поданої.

4 У бочці 40 л води. Тато налив у відро 8 л води, а решту розлив у 8 поливальниць, порівну в кожну. Скільки літрів води в кожній поливальниці?

5 Обчисли рівняння в зошиті.

$8 \cdot x = 56$

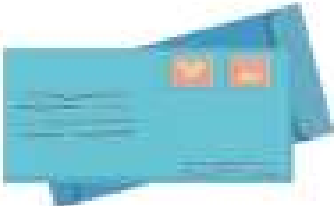
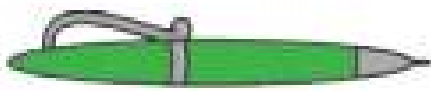
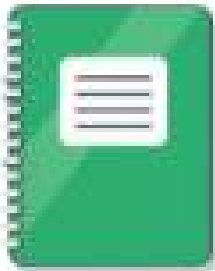
$54 : y = 9$

$65 - a = 37$

131 Робота з даними

- 1 Святослав і Вікторія мають на двох 100 грн. Що вони зможуть купити на ці гроші? Чи залишиться решта?

Товар	Ціна	Кількість	Сума
	15 грн		
	32 грн		
	10 грн		
	13 грн		
	5 грн		
	12 грн		

- 2 Леся прочитала на етикетці дату виготовлення молока: 20.05. Термін зберігання — 2 доби. Якого числа вичерпується термін зберігання молока?

- 3 Петрусь їде на літніх канікулах у село до бабусі і дідуся. Він виїжджає 1 червня і повертається 30 серпня. Скільки днів пробуде Петрусь у селі? (дату від'їзду і приїзду не враховувати в час гостювання)

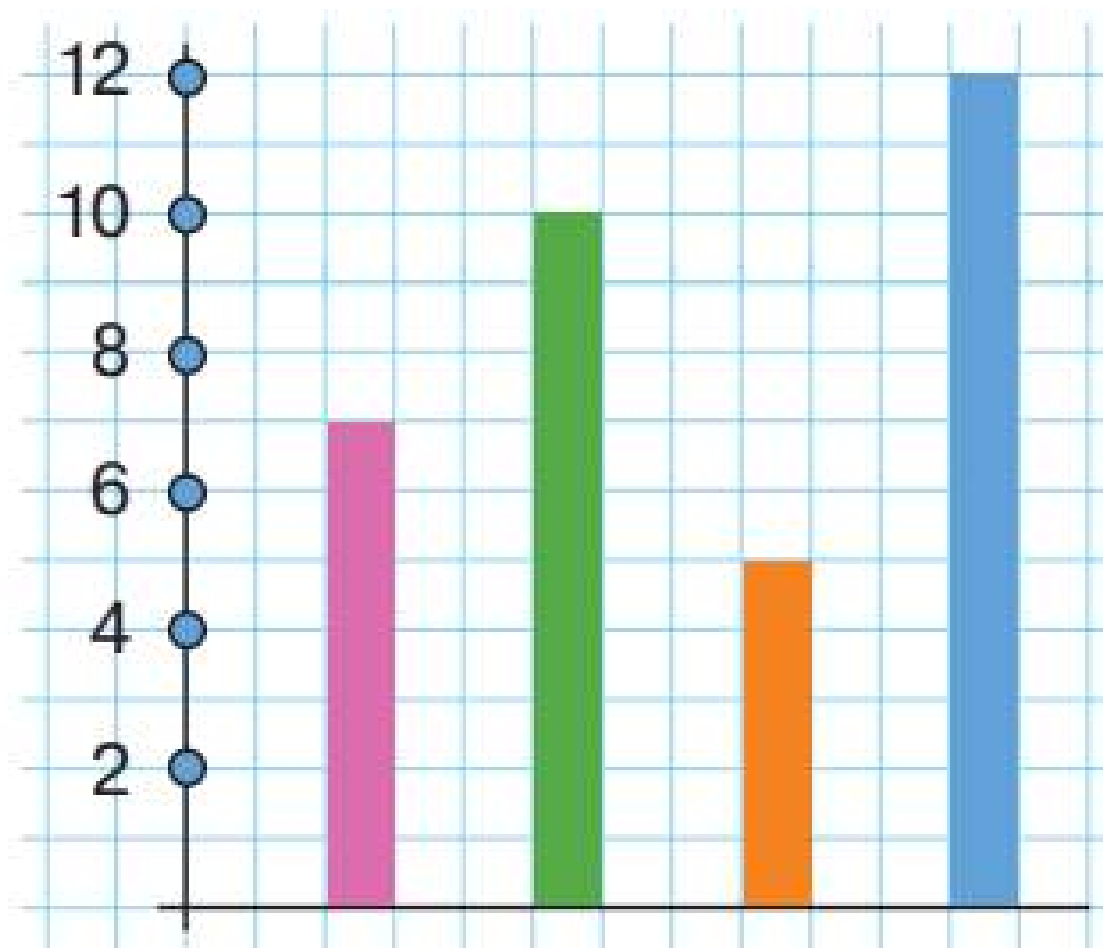

- 4 Подруга запросила Ростика на день народження о третій годині. Хлопчик дуже хоче вчасно потрапити на свято. Але в нього того ж дня — спортивні змагання, які починаються о 12 й год і тривають 2 год. Ростіку потрібно повернутися додому, це займе 30 хв, переодягтися — ще 15 хв. На дорогу до подружки він витратить 15 хв. Чи встигне хлопчик прийти на свято вчасно?

- 5 Яку інформацію ви отримаєте, досліджуючи діаграму?

- — Казки
- — Енциклопедії
- — Комікси
- — Оповідання

Запишіть відповіді у зошиті.

- Чим найбільше захоплюються діти?
- Що читають найменше?
- Скільки всього дітей у класі, якщо кожна дитина читає щось одне?
- У скільки разів більше дітей читають енциклопедії, ніж комікси?
- На скільки менше дітей читають казки, ніж оповідання?

- 6 Обчисли вирази в зошиті та порівняй їх.

$$46 - 4 \cdot 6 \text{ та } 46 - 8 \cdot 3$$

$$25 : 5 \cdot 7 \text{ та } 45 : 5 \cdot 1$$

$$5 \cdot 6 + 36 \text{ та } 4 \cdot 9 + 6 \cdot 9$$

$$7 \cdot 0 \cdot 8 \text{ та } 54 - 6 \cdot 9$$

132 Закріплення вивченого за рік

- 1 Обчисли вирази в зошиті.

$$63 - 20$$

$$64 - (13 + 27)$$

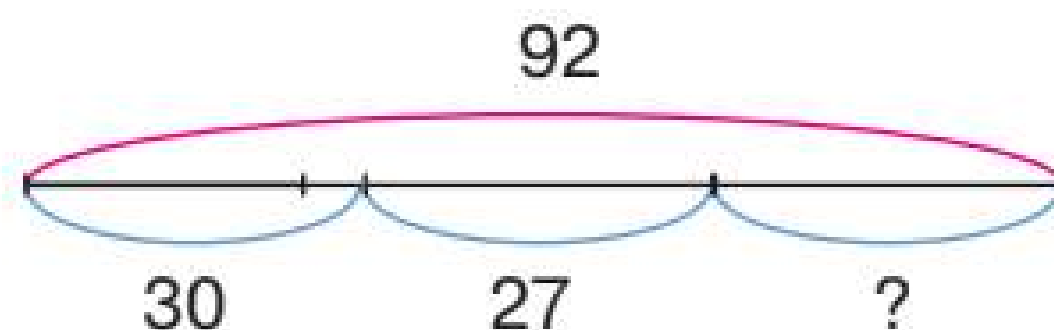
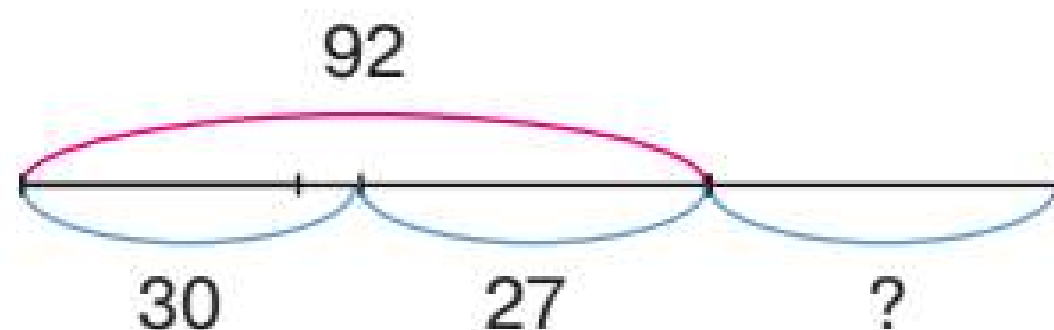
$$51 + 40$$

$$(36 - 15) + 29$$

$$70 - 8$$

$$90 - 43 + 28$$

- 2 Для освітлення зали потрібно 92 лампочки. Засвітили 30 великих і 27 маленьких лампочок. Скільки лампочок середнього розміру залишилося засвітити?

- 3 Склади й розв'яжи задачу.

Привезли — 48 і 22
Висадили — 36
Залишилось — ?

- 4 Накресли в зошиті 2 промені, 2 відрізки, 1 замкнену лінію, 1 незамкнену лінію.

- 5 Розстав 8 стільців уздовж чотирьох стін кімнати так, щоб біля кожної стіни стояло по 3 стільці. Потім розстав 9 стільців. Намалюй в зошиті схематично.

- 6 Які рівності неправильні? Постав за потреби в зошиті дужки так, щоб отримати правильні рівності.

$$18 - 3 - 7 = 8$$

$$19 - 13 - 6 = 12$$

$$17 - 3 + 6 = 8$$

$$14 - 5 - 2 = 7$$

133 Закріплення вивченого за рік

- 1 Запиши в зошиті числа в порядку збільшення.

99, 86, 10, 42, 57, 13, 89, 93, 65, 70, 54.

- 2 Запиши в зошиті числа у вигляді суми розрядних доданків.

61 57 36 88 72 94

- 3 Обчисли вирази в зошиті і порівняй.

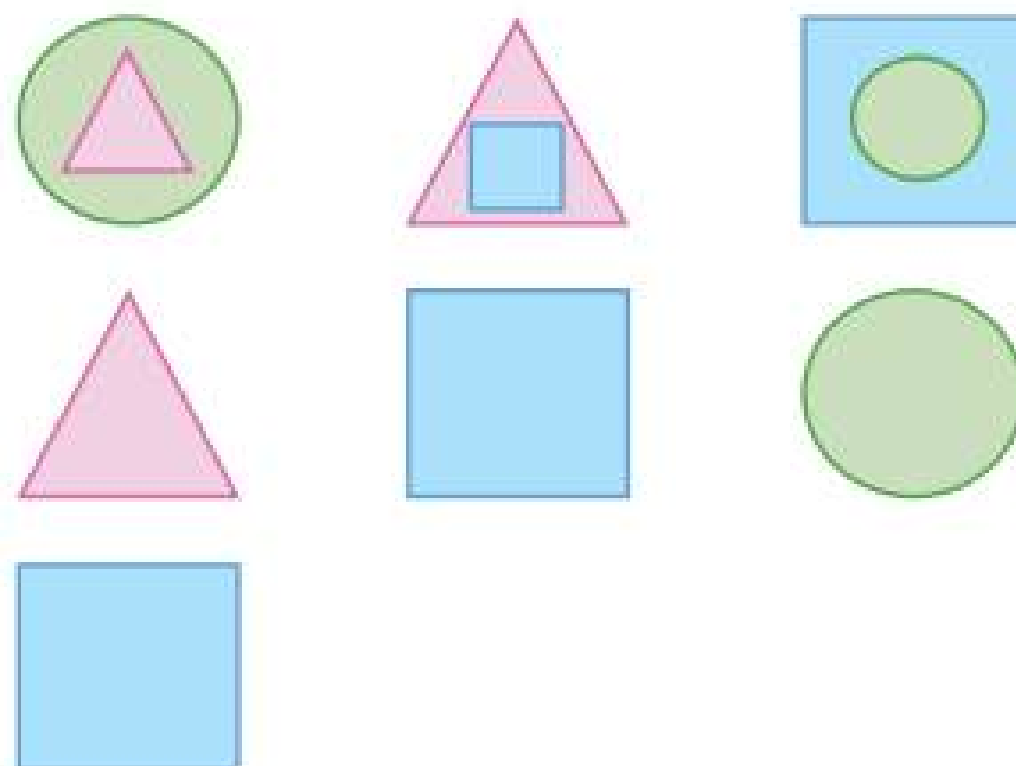
$\geq$ $\leq$ $\equiv$ $80 - 63$ та $17 - 9$ $53 + 24$ та $32 + 45$
 $69 - 54$ та 10 $99 - 35$ та $87 - 25$

- 4 Для туристичного походу приготували 16 банок рибних консервів, а м'ясних — на 19 банок більше. Скільки всього банок консервів приготували для походу?

- 5 Вовк живе 20 років, заєць — 12 років, а лисиця — на 3 роки менше, ніж вовк та заєць разом. Скільки років живе лисиця?

- 6 Накресли в зошиті незамкнену ламану лінію, яка складається з трьох ланок: перша — завдовжки 4 см, друга — на 2 см довша за першу, а третя — на 1 см коротша, ніж перша. Знайди довжину ламаної.

- 7 Установи закономірність і визнач фігури, яких бракує.

134 Закріплення вивченого за рік

1 Обчисли. Користуйся таблицею Піфагора за потреби.

$$9 \cdot 6 = ?$$

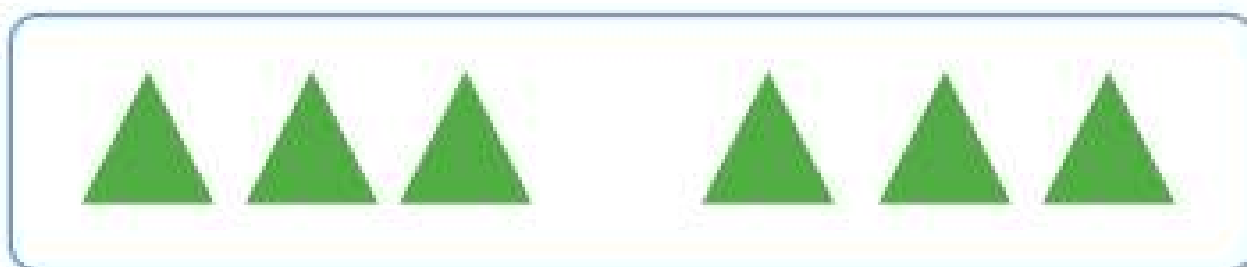
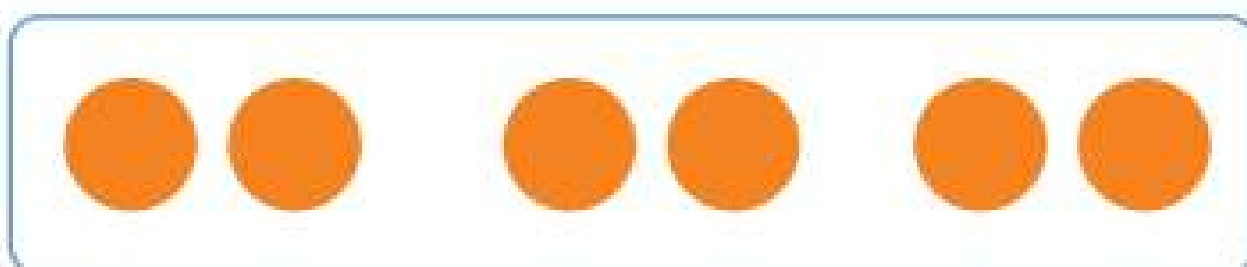
$$8 \cdot 8 = ?$$

$$7 \cdot 6 = ?$$

$$4 \cdot 6 = ?$$

$$9 \cdot 5 = ?$$

2 Запиши в зошиті рівності, використовуючи знак множення.

3 В ательє пошили 8 дитячих костюмів, витративши по 2 м тканини на кожний, і 4 жіночі сукні, витративши на кожну по 3 м.

- Постав запитання, щоб останньою дією було додавання. Розв'яжи задачу.

4 Склади й розв'яжи задачу за схемою в зошиті.

$$\begin{array}{l} \text{I} - 27 \\ \text{II} - 3 \end{array} \bigg) \text{ у ? разів } >$$

5 Довжина прямокутника дорівнює 10 см, а ширина — у 2 рази менша. Зроби рисунок. Обчисли периметр прямокутника в зошиті.

6 Обчисли в зошиті вирази.

$$4 \text{ дм } 8 \text{ см} - 1 \text{ дм } 8 \text{ см}$$

$$5 \text{ дм} + 1 \text{ дм } 4 \text{ см}$$

$$8 \text{ дм } 3 \text{ см} - 5 \text{ дм}$$

$$25 \text{ см} + 5 \text{ см}$$

$$8 \text{ дм} - 1 \text{ дм } 6 \text{ см}$$

$$2 \text{ дм} + 3 \text{ см} + 1 \text{ дм}$$

135 Цікаві задачі

- 1 Килинка загадала число. Після того як дівчинка збільшила його у 2 рази, потім додала до нього 3, зменшила у 5 разів, збільшила у 6 разів і відняла 8, вона отримала 10. Яке число загадала дівчинка?

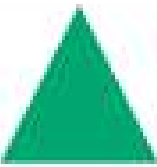
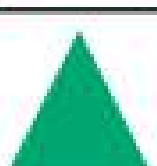
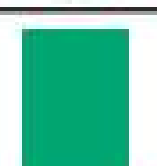
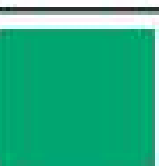
- Запишемо обчислення, які робила Килинка.

Такі задачі розв'язуються з кінця оберненими діями.

$$\begin{array}{r} \text{число} \cdot 2 \\ + 3 \\ : 5 \\ \cdot 6 \\ - 8 \\ \hline 10 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 + 8 \\ : 6 \\ \cdot 5 \\ - 3 \\ : 2 \\ \hline ? \end{array}$$

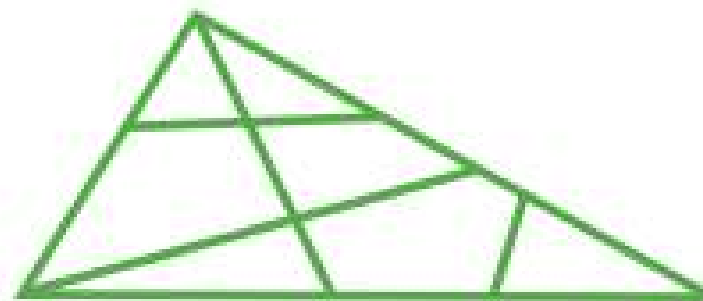
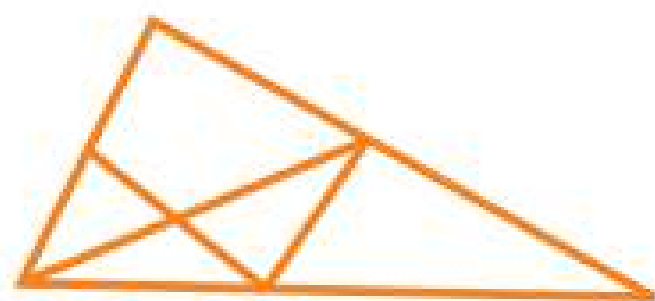
- 2 Числа, розташовані по сторонах квадрата, показують суму чисел у кожному стовпці та кожному рядку. Яке число позначає кожна фігура?

	12	17	10
13			
12			
14			

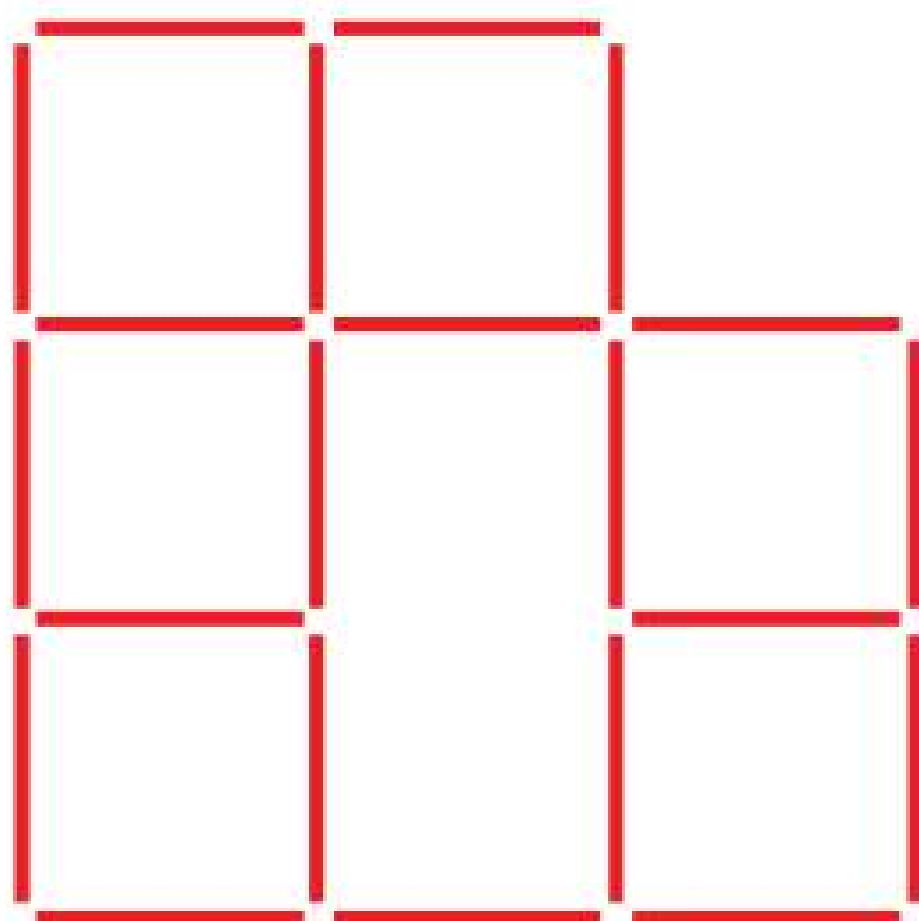

- 3 Із лісу привезли 24 колоди. З них 20 відвезли на фабрику. Ті, що залишилися, розпиляли на 2 частини. Скільки таких частин отримали?

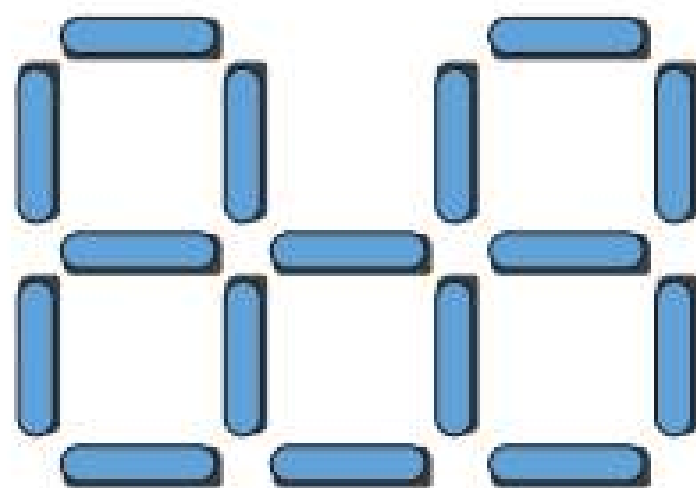
4 На якому малюнку більше трикутників? На скільки?

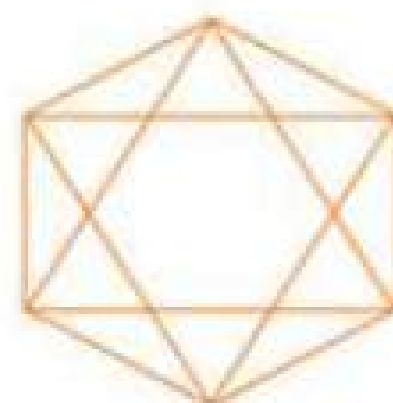
5 Склади з паличок таку фігуру. Переклади 2 палички так, щоб отримати 7 однакових квадратів.

6 Склади з паличок таку фігуру. Переклади 3 палички так, щоб залишилося 4 квадрати.

7 Скільки трикутників на рисунку? Запиши у зошиті?

ЗМІСТ

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО В 1 КЛАСІ

Додавання і віднімання в межах 10	4
Додавання і віднімання в межах 10	5
Додавання і віднімання в межах 20	6
Рівності і нерівності	7
Додавання і віднімання в межах 100	8
Додавання і віднімання в межах 100	9
Читання виразів. Знаходження невідомого доданка ...	10
Геометричні фігури. Гроші	11
Додавання і віднімання в межах 100. Одиниці вимірювання часу	12

ТАБЛИЦІ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 20 З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТОК

Додавання і віднімання частинами	13
Додавання і віднімання числа 2	14
Таблиця додавання і віднімання числа 2	15
Додавання і віднімання числа 3	16
Таблиця додавання і віднімання числа 3	17
Додавання і віднімання числа 4	18
Таблиця додавання і віднімання числа 4	19
Обернені задачі	20
Додавання і віднімання числа 5	21
Таблиця додавання і віднімання числа 5	22
Додавання і віднімання числа 6	23
Таблиця додавання і віднімання числа 6	24
Моделювання задач. Обчислення виразів	25

Кути. Прямі й непрямі кути.....	26
Многокутники. Периметр многокутника	27
Додавання і віднімання числа 7.....	28
Таблиця додавання і віднімання числа 7.....	29
Таблиця додавання і віднімання числа 8.....	30
Таблиця додавання і віднімання числа 9.....	31
Додавання і віднімання в межах 20 з переходом через десяток	32
Закріплення вивченого	33

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 100

Додавання і віднімання в межах 100. Вирази з дужками	34
Додавання і віднімання круглих чисел. Обчислення виразів з дужками	35
Додавання і віднімання чисел у межах 100 без переходу через розряд	36
Додавання і віднімання чисел у межах 100 без переходу через розряд	37
Додавання чисел виду $46 + 4$. Порівняння задач	38
Віднімання чисел виду $60 - 7$. Задачі з двома питаннями	39
Задачі на дві дії.....	40
Моделювання задач.....	41
Додавання чисел виду $46 + 8$	42
Числові вирази. Буквені вирази	43
Числові рівності й нерівності	44
Обчислення значень буквеного виразу.....	45
Віднімання чисел виду $63 - 8$ різними способами	46

Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового з переходом через розряд	47
Творча робота над задачею	48
Додавання і віднімання одноцифрового числа з переходом через розряд	49
Рівняння	50
Розв'язування рівнянь	51
Додавання чисел виду $36 + 34$	52
Складання та розв'язування задач за малюнком	53
Різні способи додавання чисел виду $34 + 28$	54
Додавання двоцифрових чисел різними способами	55
Складання та розв'язування задач за схемами	56
Довжина. Міліметр	57
Різні способи віднімання чисел виду $70 - 39$	58
Віднімання двоцифрового числа від круглого	59
Моделювання задач за допомогою таблиці	60
Різні способи віднімання чисел виду $65 - 28$	61
Віднімання двоцифрових чисел з переходом через розряд	62
Віднімання двоцифрових чисел з переходом через розряд	63
Маса. Центнер	64
Робота з даними	65
Робота з даними	66
Час. Одиниці вимірювання часу. Календар	67
Час. Визначення часу	69
Плоскі та об'ємні геометричні фігури	71
Периметр квадрата	72
Коло. Круг	73

МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ

Дія множення	74
Дія множення	75
Назви компонентів і результату дії множення.....	76
Переставна властивість дії множення.....	77
Прості задачі на множення	78
Розв'язування простих задач на множення.....	79
Особливі випадки множення. Множення на 1	80
Особливі випадки множення. Множення на 0	81
Сутність дії ділення. Знак ділення.....	82
Назви результату і компонентів дії ділення.....	83
Взаємозв'язок множення і ділення	84
Взаємозв'язок множення і ділення	85
Складання таблиць множення і ділення з числом 2.....	86
Вправи на закріплення таблиць множення і ділення з числом 2.....	88
Прості задачі на ділення. Моделювання задач	89
Особливі випадки ділення	90
Особливі випадки ділення	91
Порядок виконання дій у виразах.....	92
Порядок виконання дій у виразах.....	94
Розв'язування задач	95
Розв'язування задач	96
Закріплення вивченого	97
Перевірка дії множення	98
Складання таблиць множення і ділення з числом 3 ..	99
Закріплення таблиць множення і ділення з числом 3.....	100

Закріплення таблиць множення і ділення з числом 3.....	101
Моделювання задач.....	102
Розв'язування задач	103
Складання таблиць множення і ділення з числом 4.....	105
Закріплення таблиць множення і ділення з числом 4.....	106
Збільшення (зменшення) числа у кілька разів	107
Збільшення (зменшення) числа у кілька разів	108
Розв'язування задач на збільшення або зменшення числа в кілька разів	109
Порівняння задач	110
Складання таблиць множення і ділення з числом 5.....	111
Закріплення таблиць множення і ділення з числом 5.....	112
Знаходження невідомого множника.....	113
Розв'язування обернених задач	115
Складання та розв'язування обернених задач	116
Складання таблиць множення і ділення з числом 6.....	117
Закріплення таблиць множення і ділення з числом 6.....	119
Знаходження невідомого діленого.....	120
Розв'язування задач	121
Порівняння числових виразів.....	122
Складання таблиць множення і ділення з числом 7.....	123

Закріплення таблиць множення і ділення з числом 7.....	124
Знаходження невідомого дільника.....	125
Моделювання і розв'язування задач.....	126
Задачі на кратне порівняння.....	127
Моделювання та розв'язування задач на кратне порівняння.....	129
Порівняння задач.....	130
Складання таблиць множення і ділення з числом 8.....	131
Закріплення таблиць множення і ділення з числом 8.....	132
Розв'язування рівнянь.....	133
Моделювання і розв'язування задач різних видів...	134
Складання таблиць множення і ділення з числом 9.....	135
Цікавинки таблиці множення числа 9.....	136
Закріплення таблиць множення і ділення.....	138
Творча робота над задачею.....	139
Таблиця Піфагора.....	141
Закріплення таблиць множення і ділення чисел 2, 3.....	142
Закріплення вивченого.....	143
Робота з даними.....	144
Закріплення вивченого за рік.....	146
Закріплення вивченого за рік.....	147
Закріплення вивченого за рік.....	148
Цікаві задачі.....	149

НАЗВИ КОМПОНЕНТІВ І РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЙ

Додавання

доданок доданок сума
 $4 + 3 = 7$
сума

Віднімання

зменшуване від'ємник різниця
 $8 - 3 = 5$
різниця

Множення

множник множник добуток
 $2 \cdot 5 = 10$
добуток

Ділення

ділене дільник частка
 $6 : 3 = 2$
частка

ТАБЛИЦА

2

$$2 \times 1 = 2$$

$$2 \times 2 = 4$$

$$2 \times 3 = 6$$

$$2 \times 4 = 8$$

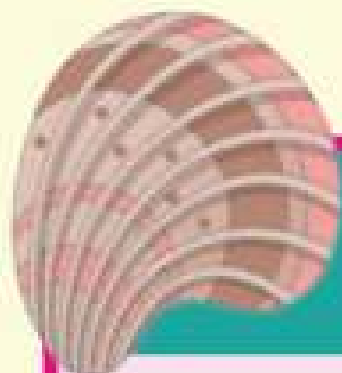
$$2 \times 5 = 10$$

$$2 \times 6 = 12$$

$$2 \times 7 = 14$$

$$2 \times 8 = 16$$

$$2 \times 9 = 18$$

3

$$3 \times 1 = 3$$

$$3 \times 2 = 6$$

$$3 \times 3 = 9$$

$$3 \times 4 = 12$$

$$3 \times 5 = 15$$

$$3 \times 6 = 18$$

$$3 \times 7 = 21$$

$$3 \times 8 = 24$$

$$3 \times 9 = 27$$

4

$$4 \times 1 = 4$$

$$4 \times 2 = 8$$

$$4 \times 3 = 12$$

$$4 \times 4 = 16$$

$$4 \times 5 = 20$$

$$4 \times 6 = 24$$

$$4 \times 7 = 28$$

$$4 \times 8 = 32$$

$$4 \times 9 = 36$$

5

$$5 \times 1 = 5$$

$$5 \times 2 = 10$$

$$5 \times 3 = 15$$

$$5 \times 4 = 20$$

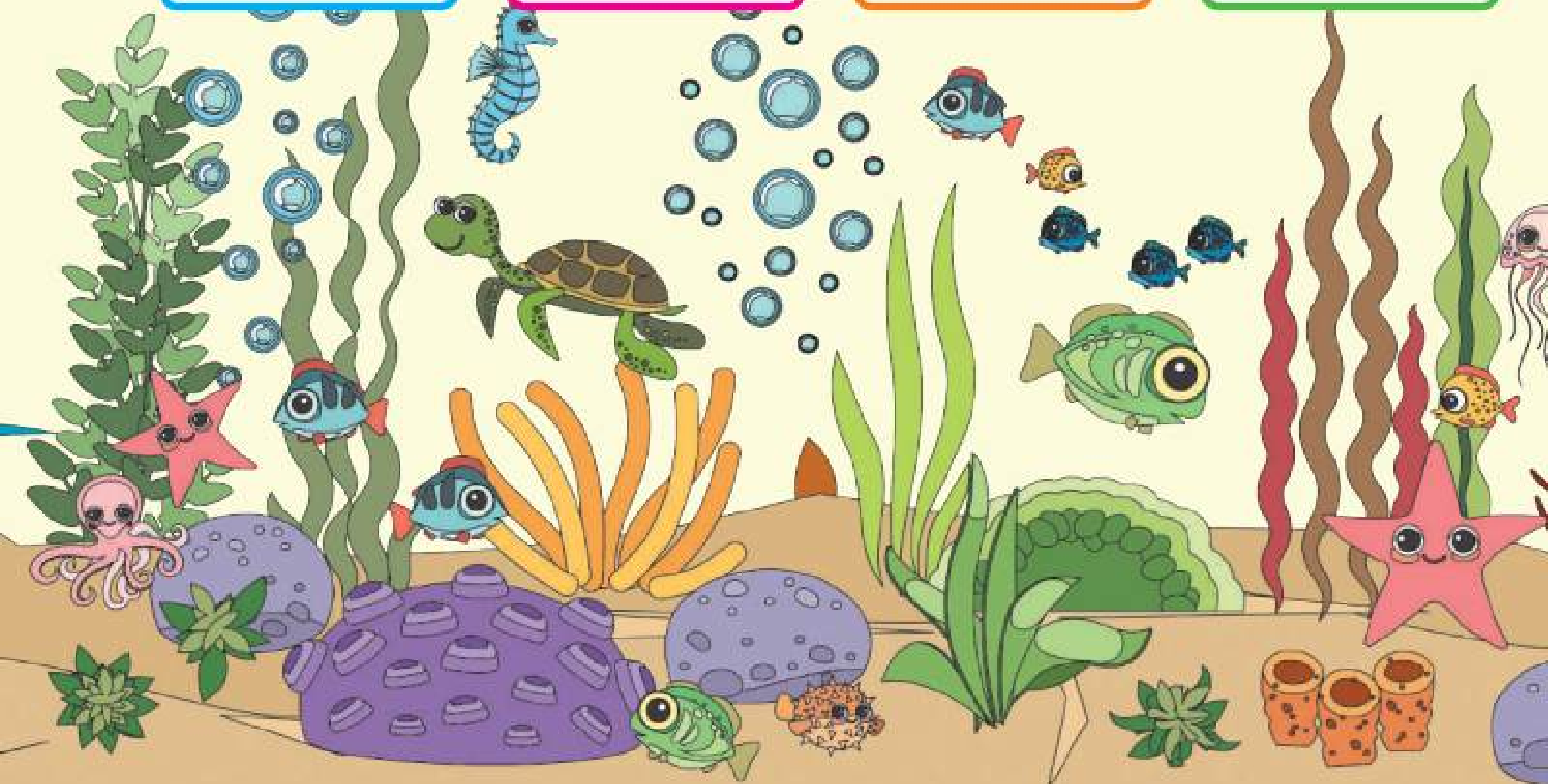
$$5 \times 5 = 25$$

$$5 \times 6 = 30$$

$$5 \times 7 = 35$$

$$5 \times 8 = 40$$

$$5 \times 9 = 45$$

МНОЖЕННЯ

6

$6 \times 1 = 6$
 $6 \times 2 = 12$
 $6 \times 3 = 18$
 $6 \times 4 = 24$
 $6 \times 5 = 30$
 $6 \times 6 = 36$
 $6 \times 7 = 42$
 $6 \times 8 = 48$
 $6 \times 9 = 54$

7

$7 \times 1 = 7$
 $7 \times 2 = 14$
 $7 \times 3 = 21$
 $7 \times 4 = 28$
 $7 \times 5 = 35$
 $7 \times 6 = 42$
 $7 \times 7 = 49$
 $7 \times 8 = 56$
 $7 \times 9 = 63$

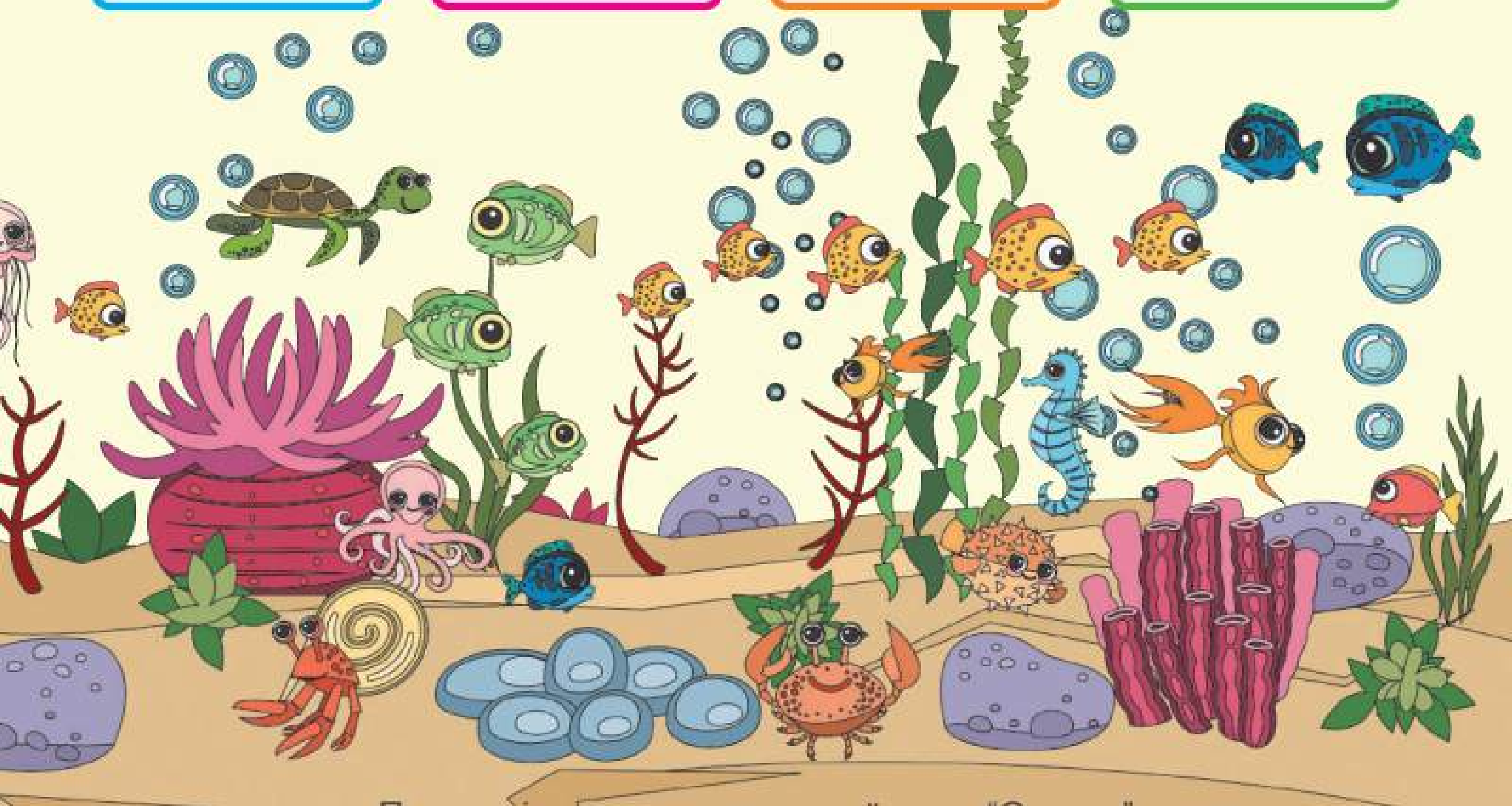
8

$8 \times 1 = 8$
 $8 \times 2 = 16$
 $8 \times 3 = 24$
 $8 \times 4 = 32$
 $8 \times 5 = 40$
 $8 \times 6 = 48$
 $8 \times 7 = 56$
 $8 \times 8 = 64$
 $8 \times 9 = 72$

9

$9 \times 1 = 9$
 $9 \times 2 = 18$
 $9 \times 3 = 27$
 $9 \times 4 = 36$
 $9 \times 5 = 45$
 $9 \times 6 = 54$
 $9 \times 7 = 63$
 $9 \times 8 = 72$
 $9 \times 9 = 81$

МАТЕМАТИКА. 2 клас

Особливості підручника:

- логічна послідовність тем і чітка структура кожного розділу
- системний, блочний підхід до розгортання тем
- засвоєння початкових математичних знань
- формування розумових і практичних умінь та навичок
- завдання на формування навичок усної лічби
- повторення та закріплення вивченого матеріалу
- логічні та творчі завдання
- формування досвіду самостійної роботи

Інтерактивний електронний додаток містить:

- інтерактивні завдання
- теоретичний матеріал
- підсумкові роботи до кожного розділу
- навчальні відеоролики
- завдання з використанням 3D-моделей
- відеопрезентації
- логічні завдання

Інтерактивний
електронний додаток
до підручника
доступний за QR-кодом
або посиланням
rnk.com.ua/109897